

ПРИЛОЖЕНИЕ I

ОБРАЗЕЦ НА ДОКЛАД ЗА НАПРЕДЪКА

СИ	2014BG16M8PA001
Версия	2019.0

ПРИЛОЖЕНИЕ I	1
ОБРАЗЕЦ НА ДОКЛАД ЗА НАПРЕДЪКА	1

ЧАСТ I 5

1. Промени в нуждите на развитието в държавата членка в периода след приемането на споразумението за партньорство (член 52, параграф 2, буква а) от регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета (1)).....	5
2. Напредък в постигането на целите на стратегията на Съюза за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж, както и на конкретни за фонда задачи чрез приноса на европейските структурни и инвестиционни фондове за избраните тематични цели, и по-специално по отношение на етапните цели, определени в рамката на изпълнението за всяка програма, и за използваната за постигане на цели във връзка с борбата срещу изменението на климата подкрепа (член 52, параграф 2, буква б) от Регламент (ЕС) № 1303/2013)	12
Таблица 1	31
Таблица 2	32
3. Само по отношение на доклада за 2017 г. — действия, предприети в изпълнение на приложимите предварителни условия, посочени в споразумението за партньорство (член 52, параграф 2, буква в) от Регламент (ЕС) № 1303/2013)	38
4. Изпълнение на механизмите за осигуряване на съгласуваност между европейските структурни и инвестиционни фондове и други инструменти за финансиране на равнището на Съюза и на национално равнище, както и с Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) (член 52, параграф 2, буква г) от Регламент (ЕС) № 1303/2013).....	47
5. Изпълнение на интегрирания подход към териториалното развитие или обобщение на изпълнението на интегрираните подходи, които се основават на програмите, включително напредъка в постигането на определените приоритетни области за сътрудничество (член 52, параграф 2, буква д) от Регламент (ЕС) № 1303/2013)	52
а) Общ коментар и оценка.....	52
б) Във връзка с член 15, параграф 2, буква а), подточка i) от Регламент (ЕС) № 1303/2013 — преглед на изпълнението на воденото от общностите местно развитие.	56
в) Във връзка с член 15, параграф 2, буква а), подточка i) от Регламент (ЕС) № 1303/2013 — преглед на изпълнението на интегрираните териториални инвестиции, ако е целесъобразно.	59
ва) Във връзка с член 15, параграф 2, буква а), подточка i) от Регламент (ЕС) № 1303/2013 — преглед на изпълнението на интегрираните действия за устойчиво градско развитие.	60
г) Във връзка с член 15, параграф 2, буква а), подточка ii) от Регламент (ЕС) № 1303/2013 — преглед на изпълнението на макрорегионалните стратегии и стратегиите за морските басейни, ако е целесъобразно.	62
д) Във връзка с член 15, параграф 2, буква а), подточка iii) от Регламент (ЕС) № 1303/2013, ако е целесъобразно, преглед на изпълнението на интегрирания подход към потребностите на най-силно засегнатите от бедност географски райони или на целевите групи, изложени на най-висок риск от дискриминация или социално изключване.....	65

е) Във връзка с член 15, параграф 2, буква а), подточка iv) от Регламент (ЕС) № 1303/2013 — преглед на изпълнението с цел справяне с демографските предизвикателства на райони, засегнати от сериозни и постоянни неблагоприятни природни или демографски условия, ако е целесъобразно.	68
6. Когато е уместно, действията, предприети за укрепване на административния капацитет на органите на държавата членка и на бенефициерите за управление и използване на европейските структурни и инвестиционни фондове (член 52, параграф 2, буква е) от Регламент (ЕС) № 1303/2013)	69
7. Предприети действия и постигнат напредък за намаляване на административната тежест за бенефициерите (член 52, параграф 2, буква ж) от Регламент (ЕС) № 1303/2013)74	
8. Ролята на партньорите, посочени в член 5 от Регламент (ЕС) № 1303/2013, в изпълнението на споразумението за партньорство (член 52, параграф 2, буква з) от Регламент (ЕС) № 1303/2013)	78
9. Обобщение на предприетите действия по прилагането на хоризонталните принципи и целите на политиката при усвояването на европейските структурни и инвестиционни фондове (член 52, параграф 2, буква и) от Регламент (ЕС) № 1303/2013)	85
ЧАСТ II	90
10. Изпълнение на инициативата за младежка заетост (ИМЗ) (член 19, параграф 5 от Регламент (ЕС) № 1304/2013)	90
ЧАСТ III	95
11. Допълнителна информация и оценка, които могат да бъдат добавени в зависимост от съдържанието и целите на оперативната програма (член 111, параграф 4 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 — включват се, когато е необходимо, с цел допълване на другите раздели на доклада за напредъка)	95
11.1 Напредък в прилагането на интегрирания подход към териториалното развитие, включително развитието на регионите, засегнати от демографски предизвикателства и неблагоприятни постоянни условия или природни бедствия, устойчивото развитие на градските райони и воденото от общностите местно развитие в рамките на оперативната програма.95	
11.2 Напредък в осъществяването на действия за засилване на капацитета на органите на държавите членки и на бенефициерите за администриране и използване на средствата от фондовете. 96	
11.3 Напредък в изпълнението на междурегионални и транснационални действия.	97
11.4 Напредък в изпълнението на мерките, насочени към специфичните нужди на най-силно засегнатите от бедност географски райони или на целевите групи, изложени на най-висок риск от бедност, дискриминация или социално изключване, като се обръща специално внимание на маргинализираните общности, хората с увреждания, дълготрайно безработните и младежите, които не участват в никаква форма на заетост, включително, ако е целесъобразно, използваните финансови ресурси.	98
ЧАСТ IV	99
12. Изпълнение на ИМЗ (член 19, параграф 4 от Регламент (ЕС) № 1304/2013)	99
ЧАСТ V	100

13. Принос на програмата за изпълнението на стратегията на Съюза за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж (член 50, параграф 5 от Регламент (ЕС) № 1303/2013) ...100

Документи.....101

Последни резултати от валидирането102

ЧАСТ I

Информация и оценка, които се изискват за всички европейски структурни и инвестиционни фондове (ЕСИ фондове)

1. ПРОМЕНИ В НУЖДИТЕ НА РАЗВИТИЕТО В ДЪРЖАВАТА ЧЛЕНКА В ПЕРИОДА СЛЕД ПРИЕМАНЕТО НА СПОРАЗУМЕНИЕТО ЗА ПАРТНЬОРСТВО (ЧЛЕН 52, ПАРАГРАФ 2, БУКВА А) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА (1))

а) Общо описание и оценка на промените в нуждите на развитието, включително описание на промените в нуждите на развитието, идентифицирани в съответните нови специфични за всяка държава препоръки, приети в съответствие с член 121, параграф 2 и член 148, параграф 4 от Договора.

б) Други елементи, когато е уместно.

В рамките на програмния период 2014-2020 г., потвърждавайки предварителните очаквания, икономиката на страната продължава в най-общ план линията на развитие, формирана в предшестващия период.

След продължителен период на мудро икономическо възстановяване и скромнен средногодишен растеж от 0.04% в периода 2009-2013 г., **брутният вътрешен продукт** на страната ускорява темпа си на нарастване, като средно за петгодишния период (2014-2018 г.) отбелязва 3.2% реален растеж, но все още оставайки далеч от реализираните темпове на растеж преди икономическата криза[1]. По този начин страната продължава процеса на конвергенция с равнищата на доходите в ЕС, макар и с относително бавни темпове. Брутният вътрешен продукт на глава от населението достига 50% от средното за ЕС ниво през 2018 г., като отбелязва нарастване от 5 процентни пункта спрямо 2013 г.

Частното потребление има основен принос за растежа на икономиката, следвано от нетния износ, докато негативната тенденция при **частните инвестиции** продължава, като едва в края на периода се наблюдават признаци на оживление. Делът на инвестициите в БВП намалява до 19.0% през 2018 г. спрямо 33% в пика им през 2008 г. По този показател България изостава значително от сравнимите икономики в ЕС.

Продължителният спад на частните инвестиции, не само в годините на кризата, но и в следващия период, наблюдаван в условия на постепенно възстановяване на европейските пазари и реализиране на (макар и скромнен) икономически растеж в страната, провокира усилия на администрацията за идентифициране и преодоляване на пречките пред инвеститорския интерес. Правителството изготви нарочен План за действие с мерки, включващи промени в нормативната уредба и целящи облекчаване на условията за правене на бизнес в страната, резултатите от който са видни в края на периода, когато частните инвестиции отбелязват растеж. Притокът на **преки чуждестранни инвестиции** в страната остава далеч от регистрираните преди кризата нива, основните фактори за което обаче би следвало да бъдат търсени по-скоро извън националната рамка (глобални тенденции, промяна в склонността на инвеститорите да поемат риск, сред други). България остава в челото на ЕС по показателя привлечени преки чуждестранни инвестиции, нормирани с размера на икономиката (БВП).

Валутният борд продължава да бъде фактор на стабилност. В периода 2014–2018 г. валутните резерви на страната продължават да нарастват, достигайки 25.1 млрд. евро в края на 2018 г. Покритието на паричната база с резерви през този период възлиза на около и над 150% (при изискуемо минимално

равнище на покритие от 100%), което е атестат за стабилността на валутния борд. В контекста на запазване на макроикономическата стабилност, ангажиментът за запазване на режима на паричен съвет при съществуващото равнище на фиксирания валутен курс от 1.95583 лв. за 1 евро до присъединяването на страната към еврозоната присъства неизменно в програмата на всички правителства и е подкрепен от всички парламентарно представени политически партии.

През 2016 г., в отговор на специфични препоръки на Съвета, са проведени **преглед на качеството на активите на банките и стрес тест**. Резултатите потвърждават стабилността на системата и устойчивостта ѝ да абсорбира негативни макроикономически и пазарни шокове, както и че не се налага подкрепа с публични средства за нито една банка. В допълнение, в областта на небанковия финансов сектор, в рамките на проведените прегледи на балансите и стрес тест на застрахователните предприятия, както и прегледа на активите на пенсионните фондове, се констатира, че застрахователният сектор и секторът на допълнителното пенсионно осигуряване са стабилни.

След краткотрайно влошаване, дължащо се на еднократни фактори, и превишаване на критичната стойност от 3% от БВП през 2014 г., **бюджетното салдо** е подобро значително, като през последните три години е неизменно положително. До голяма степен подобреното се дължи на предприетите мерки за повишаване на събираемостта на данъците и борбата със сенчестата икономика и недеklarирания труд, адресирайки по този начин специфични препоръки на Съвета. През разглеждания период е отбелязан ръст на данъчните приходи, съществено надхвърлящ растежа на данъчната база. Средносрочната и дългосрочната устойчивост на публичните финанси остават приоритетни аспекти на политиката, включително от гледна точка на повишаване на доверието и създаване на предвидима инвестиционна и стопанска среда. В Конвергентната програма 2019-2022 г. България запазва средносрочната си бюджетна цел за структурен баланс на годишна основа в размер на -1% от БВП.

Провеждането на последователна и благоразумна фискална политика през годините резултира в относително нисък размер на **държавния дълг**. Въпреки известното му нарастване през първата половина на разглеждания период, поради развитията в банковата система през 2014 г., България остава една от държавите – членки на ЕС с най-нисък дълг на сектор „Държавно управление“. Стойността на показателя достига 22.6% от БВП през 2018 г., почти тройно по-ниска от критичната стойност по Маастрихтските критерии.

Условията на **пазара на труда** се подобряват, но продължават да са налице предизвикателства. Равнището на безработица намалява значително (5.2%[2] през 2018 г., спрямо 12.9% през 2013 г.), достигайки нива, по-ниски от средните за ЕС. Равнището на заетост (72.4%[3]) обаче остава далеч от националната цел (76%) за 2020 г. Неблагоприятни демографски тенденции и някои структурни проблеми остават основни пречки пред нормалното функциониране на пазара на труда. Населението продължава да намалява[4] (както заради отрицателния естествен прираст, така и поради отрицателната нетна миграция) и застарява. Делът на дълготрайно безработните остава висок, достигайки 58.6% от всички безработни през 2018 г. Коефициентът на икономическа активност[5] отбелязва нарастване от 3.1 процентни пункта през периода 2013-2018 г., достигайки 71.5% през 2018 г., но остава под средните за ЕС нива. Въпреки формираната положителна динамика на показателя „младежка безработица“ в периода 2014-2018 г., все още значителен процент млади хора (15% през 2018 г., сравнено с 10.4% средно за ЕС) не участват в никаква форма на заетост, образование или обучение.

Ограниченията в предлагането на труд, свързани с неблагоприятната демографска картина (т.е. намаляването на населението в трудоспособна възраст), в комбинация с повишеното търсене на работна

сила от страна на предприемачите – предвид фазата на икономическия цикъл, резултира в постепенно нарастване на **недостига на труд** в икономиката. Според данните от бизнес анкетите на НСИ, делът на работодателите, които определят недостига на труд, включително квалифициран такъв, като пречка пред развитието на дейността им, проявява тенденция на непрекъснато нарастване в годините след кризата и през 2018 г. трайно надхвърля нивата си от 2008 г. във всички наблюдавани сектори на икономиката. За периода след кризата от 2011 до 2018 г. относителният дял на промишлените предприятия, посочили недостига на работна сила като затруднение за осъществяване на дейността им, е нараснал 4.5 пъти от 7.5% до 33.7%. През 2019 г. стойността на показателя продължава да се повишава като към месец юни достига до 34.9%. Това издига допълнително предизвикателство пред активните мерки на пазара на труда чрез подходящи програми за подобряване на качеството на работната сила да адресират съществуващите трудови резерви в икономиката, които са извън заетост – главно лицата с основно и по-ниско образование и без квалификация, младежите, жените, както и лицата, които притежават знания и умения, включително и квалификация, които не съответстват на изискванията на съвременните работни места. Също така извежда необходимостта да продължат усилията за обвързване на образованието – професионално и висше - с нуждите на пазара на труда, включително чрез партньорска работа между държавата и социалните партньори.

В условията на повишено търсене на труд в страната, съпроводено с натиск за увеличаване на работната заплата и съответен ръст на разходите за труд на единица продукция, **производителността на труда** продължава да нараства, като по този начин не позволява да се наблюдава влошаване на конкурентоспособността на икономиката. Българските производители увеличават своите външни пазари, като износът на стоки и услуги отбелязва кумулативен растеж от 23.7% в периода 2014-2018 г.

В **регионален план** през разглеждания период между-регионалните различия в нивата на заетост, безработица и икономическа активност нарастват[6] при увеличаване на дистанцията между Северозападния район, който традиционно е с най-неблагоприятни характеристики, и Югозападния район, който е с най-добри показатели. През 2018 г. нивото на безработица[7] в най-слабо развития български регион (11.2%) е повече от четири пъти по-високо от регистрираното в Югозападния район (2.6%), докато разликите в нивата на заетост и икономическа активност достигат, съответно 15 процентни пункта и 9.4 процентни пункта, отбелязвайки отдалечаване от 4.6 процентни пункта и 0.8 процентни пункта за последните пет години.

Бедността и социалното изключване продължават да представляват сериозни предизвикателства. Относителният дял на лицата, изложени на риск от бедност, е сред най-високите в ЕС, като в разглеждания период нараства допълнително с 0.2 процентни пункта спрямо 2014 г. и достига 22.0% (към 2018 г.). Наблюдава се значително изоставане в изпълнението на националната цел по стратегията „Европа 2020”, свързана с бедността[8]. Комбинираният индикатор „население в риск от бедност или социално изключване” показва съществено подобрение (главно заради предприетите мерки за социално включване) в рамките на периода, като намалява с 7.3 процентни пункта спрямо 2014 г., но достигнатата през 2018 г. стойност от 32.8% остава най-високата в ЕС. Значително по-голям е рискът от бедност при някои от най-уязвимите групи от населението като безработните и пенсионерите. Неравенството в доходите продължава да се увеличава, като през 2018 г. коефициентът на Джини достига стойност от 39.6, спрямо 35.4 през 2014 г.

Образователната структура на населението се подобрява през последните пет години. През 2018 г. относителният дял на населението[9] с висше образование достига 28.2%, отбелязвайки нарастване от 2.6 процентни пункта в сравнение с 2013 г., а това е по-високо от основно образование – 82.6% (0.8 процентни пункта растеж спрямо 2013 г.). Напредък е отбелязан и по отношение изпълнението на

националната цел по стратегията „Европа 2020“ за повишаване на относителния дял на 30-34 годишните със завършено висше образование до 36% през 2020 г., като към 2018 г. е постигната стойност на индикатора от 33.7%, в сравнение с 29.4% пет години по-рано. Същевременно, обаче, негативно развитие се наблюдава по друга национална цел, а именно тази за намаляване относителния дял на преждевременно напусналите образователната система, като в периода 2013-2018 г. стойността на индикатора нараства с 0.2 процентни пункта до 12.7%, отдалечавайки се от целевата стойност (11%).

Въпреки подобряването на образователната структура на населението, продължават да са налице тревожни сигнали за **качеството на образованието**. Резултатите от изследването *PISA*, проведено през 2015 г., показват, че 42% от 15-годишните са функционално неграмотни, 38% са с постижения под критичния праг в областта на науката, а 42% са с недостатъчно ниво на умения по математика. При това, резултатите в първите две области се влошават спрямо предходното изследване. Делът на изостаналите ученици в трите изследвани области е сред най-високите в ЕС и около два пъти по-висок от средните стойности за ЕС.

Публичните разходи за **здравеопазване** остават много ниски, като покриват само 51% от общите разходи за здравеопазване, оставайки далеч от средната за ЕС стойност от 77% [10]. В изследването *Global Competitiveness Report 2018* на Световния икономически форум България (изпреварвайки Латвия, Литва и Румъния) е на 25-то място в ЕС по показателя, свързан със системата на здравеопазването.

Според европейския иновационен индекс (*European Innovation Scoreboard*), през 2016 г. България запазва предпоследното място в ЕС-28. Страната е класирана като скромна **инноватор**, с представяне далеч под средното за общността. Въпреки това през разглеждания период е налице позитивна тенденция, като средногодишният темп на нарастване на **разходите за НИРД** надхвърля 11%. Частният сектор има преобладаващ принос в общото нарастване на разходите и в резултат увеличава относителния си дял от малко над 60% (през 2013 г.) до над 70% (2017 г.). Въпреки това се наблюдава незначителен напредък в постигането на националната цел по стратегията „Европа 2020“, касаеща НИРД. Стойността на индикатора отбелязва нарастване от 0.64% от БВП до 0.75% (2017 г.). При запазване на същите темпове на развитие, целевата стойност от 1.5% от БВП (към 2020 г.) изглежда трудно достижима.

През периода 2014-2018 г. усилията на правителството за подобряване на **бизнес средата** изостават спрямо тези в сравнимите икономики, в резултат на което България губи позиции в глобален план. Според изследването *DoingBusiness 2019* на Световната банка, България се нарежда на 25-та позиция в рамките на ЕС по условия за правене на бизнес, като отбелязва отстъпление от четири позиции спрямо представянето ѝ 5 години по-рано. Като предимства се очертават сравнително ниското данъчно бреме и защитата на миноритарните акционери. Инвеститорите обаче продължават да срещат сериозни пречки в редица области като разходи и време за свързване с електричество, разходи по обявяване в несъстоятелност и нисък дял на възстановени средства за кредиторите след приключване на процедурата, бавни и скъпи процедури при ликвидацията и закриването на фирми в сравнение с регистрирането им.

Един от проблемите пред конкурентоспособността на икономиката остават **публичните институции** в страната. В изследването на Световния икономически форум *Global Competitiveness Report 2017-2018* по този показател България е поставена на 107 място в света (и на последното място в ЕС). Динамиката в представянето на страната по подиндикаторите, включени в показателя, показва недостатъчен относителен напредък спрямо наблюдавания в сравнимите икономики.

Относително слабо развитие се наблюдава по отношение на **транспортната инфраструктура**. Общата дължина на държавните пътища се увеличава със 198 км спрямо 2013 г. и достига 19 876 км в края на 2018 г. През периода са построени 152 км магистрални пътища, с което тяхната обща дължина достига 757 км. Около 1/3[11] от републиканската пътна мрежа остава с лошо[12] качество на настилката. Особено тежко е състоянието на пътищата от по-нисък (II и III) клас, при допълнително влошаване на качеството на настилката им през отчетния период (до 24.6% и 42%, съответно). Превозените товари с автомобилен транспорт намаляват с 10.6% през периода 2014-2018 г. в резултат донякъде на конкуренцията с железопътния транспорт. Общата дължина на железопътните линии в края на 2018 г. е 4 030 км, от които 71.2% са електрифицирани. Показателят остава почти непроменен в рамките на разглеждания период. Товарните превози в железопътния транспорт отбелязват кумулативен растеж от 9.3% за последните пет години, частично компенсирайки спада в автомобилния транспорт. Ниското качество на инфраструктурата като цяло - и особено на пътната инфраструктура - поставят България на предпоследно място в ЕС (изпреварвайки единствено Румъния), според изследването *Global Competitiveness Report 2018* на Световния икономически форум.

В областта на **екологичната инфраструктура** през разглеждания период се наблюдава съществено развитие, главно в резултат на приключили проекти за изграждане на такава, финансирани частично със средства от ЕС в рамките на предишния програмен период. Относителният дял на населението, свързано с пречиствателни станции за отпадъчни води, регистрира нарастване от 7 процентни пункта до 63.4% в края на 2017 г. Делът на населението с достъп до обществена канализационна система без пречистване намалява спрямо 2013 г. с 5.7 процентни пункта до 12.6% в края на 2017 г., при паралелно общо нарастване на населението с достъп до обществена канализационна система. Въпреки това, нуждите за инфраструктурни инвестиции в отрасъла остават високи, предвид ангажиментите на страната за постигане на съответствие с европейските директиви, като все още има несъответствие в агломерации с над 10 000 екв. ж. както в консолидираните, така и в неконсолидираните ВиК райони, като особено големи са нуждите в агломерациите между 2 000 и 10 000 екв. ж. Високата степен на амортизация на водопреносната мрежа предопределя продължаващите големи загуби, които макар и намаляващи с 1.3 процентни пункта, достигат 56.8% от подадената вода в мрежата през 2017 г.

При системата за **управление на отпадъците** също се наблюдава известно развитие, като нейният обхват се разширява с 86 населени места и в резултат към края на 2017 г. относителният дял на обслужваното население от системи за организирано сметосъбиране достига 99.7%.

Вредните емисии на почти всички главни замърсители на атмосферата (SO_x, NO_x, CH₄, CO, CO₂, N₂O и NH₃), намаляват в рамките на разглеждания период (с изключение на емисиите на CO₂).

Съпоставката на емисиите с БВП показва устойчива тенденция към намаляване на замърсяването на единица произведен БВП. Оценката на напредъка в изпълнението на националната цел по стратегия „Европа 2020“ за недопускане увеличаване нивата на парникови газове извън обхвата на ЕСТЕ с повече от 20% до 2020 г. показва, че към 2017 г. се наблюдава намаление на парникови газове извън обхвата на ЕСТЕ, т.е. целта се изпълнява.

Икономиката на страната се характеризира с много висока **енергийна интензивност**, надхвърляща повече от три пъти средната за ЕС стойност. В продължение на формираната от началото на хилядолетието тенденция на трайно намаление, в периода 2013-2017 г. показателят отбелязва скромно подобрение с 2.5%, показвайки необходимост от интензифициране на усилията в посока повишаване на енергийната ефективност, с оглед подобряване на конкурентоспособността на икономиката.

Същевременно, в разглеждания период се наблюдава и известно намаление на относителния дял на

енергията от възобновяеми източници в брутно крайно потребление на енергия (от 19% през 2013 г. до 18.7% през 2017 г.), но нивото на показателя остава над националната цел по стратегия „Европа 2020“ (16%).

В периода 2014-2018 г. продължава тенденцията на намаляване на дела на **селското стопанство** в брутна добавена стойност на страната, достигайки 4.2% в края на периода спрямо 5.4% пет години по-рано. Кумулативният реален растеж, регистриран от отрасловата групировка, възлиза на 10.8%, докато добавената стойност общо за икономиката нараства с 16.5%. Едновременно с това намалява и тежестта на сектора във формирането на общата заетост в икономиката – с 1.5 процентни пункта за разглеждания период до 17.7% през 2018 г. Производителността на труда^[13] в сектора нараства с изоставащи (спрямо наблюдаваните общо за икономиката) темпове, като по този начин нараства относителната му изостаналост – добавената стойност от един зает в сектора възлиза на 25.9% от средната за икономиката стойност на показателя в края на разглеждания период, сравнено с 30.7% през 2013 г.

Бел: В тази част на документа са използвани (освен ако изрично не е отбелязано друго) официалните данни на институциите, отговорни за тяхното събиране, обработка и публикуване – Националният статистически институт, Българската народна банка, Министерството на финансите, и пр., налични към датата на изготвяне на доклада (31.08.2019 г.).

[1] Регистрираният в периода 2004-2008 г. средногодишен реален растеж на БВП е 6.8%.

[2] Население на 15-74 години.

[3] Население на 20-64 години.

[4] През 2018 г. населението на страната намалява с 245 638 души, или с 3.4%, спрямо 2013 г. Намалението на населението през 2018 г., измерено чрез коефициента на естествен прираст, е от 6.5%.

[5] Население на 15-64 години.

[6] Източник: Евростат.

[7] Население на 15-74 години.

[8] Броят лица, живеещи в бедност, намалява спрямо референтната стойност за 2008 г. с 81 323 души при целево намаление към 2020 г. от 260 хил. души.

[9] Население на 25-64 навършени години.

[10] Източник: Здравен профил за България 2017, State of Health in the EU.

[11] Източник: Стратегия за развитие на пътната инфраструктура в Република България 2016-2022.

[12] С повреди по настилките от повече от 30%.

[13] Измерена като брутна добавена стойност от един зает.

Бележки към Таблица 1 Подкрепа, използвана за целите на борбата с изменението на климата

[1] Данните в колона А са съгласно данните от одобрените програми в края на 2018 г.

[2] Данните в колона Б са съгласно годишните доклади на УО.

Бележки към Таблица 2 Постигане на етапните цели въз основа на оценката на държавата членка

[1] Индикаторите за продукт, заложи в рамката за изпълнение по ПО 3 на ОПТТИ, са относими единствено към интервенциите по ТЦ 4. Тъй като при така дефинирани индикатори е обективно невъзможно инвестициите в рамките на ТЦ 7 да допринасят към тях, степента на изпълнение на етапните цели по ПО 3 не е оценено за ТЦ 7.

[2] При програмирането на ОПИК етапната цел и крайната цел по индикатора за продукт по ПО 3 са заложи на база очакваното изпълнение на интервенциите единствено в рамките на ТЦ 4, които съответстват на 73.4% от финансовия ресурс, определен за приоритетната ос. Поради тази причина и съобразно подхода, възприет на етап програмиране, степента на изпълнение на етапните цели по ПО 3 на програмата е относима единствено към интервенциите по ТЦ 4 и същата не е оценена за ТЦ 6.

2. НАПРЕДЪК В ПОСТИГАНЕТО НА ЦЕЛИТЕ НА СТРАТЕГИЯТА НА СЪЮЗА ЗА ИНТЕЛИГЕНТЕН, УСТОЙЧИВ И ПРИОБЩАВАЩ РАСТЕЖ, КАКТО И НА КОНКРЕТНИ ЗА ФОНДА ЗАДАЧИ ЧРЕЗ ПРИНОСА НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ ЗА ИЗБРАНИТЕ ТЕМАТИЧНИ ЦЕЛИ, И ПО-СПЕЦИАЛНО ПО ОТНОШЕНИЕ НА ЕТАПНИТЕ ЦЕЛИ, ОПРЕДЕЛЕНИ В РАМКата НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО ЗА ВСЯКА ПРОГРАМА, И ЗА ИЗПОЛЗВАНАТА ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИ ВЪВ ВРЪЗКА С БОРБАТА СРЕЩУ ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА ПОДКРЕПА (ЧЛЕН 52, ПАРАГРАФ 2, БУКВА Б) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013)

а) Описание и оценка на напредъка в постигането на националните цели по стратегията "Европа 2020" (3) и на приноса на европейските структурни и инвестиционни фондове в тази насока, с оглед на етапните цели, определени в рамката на изпълнението, както и за подкрепата, използвана за постигане на целите във връзка с борбата с изменението на климата, когато е целесъобразно.

б) Описание и оценка — с позоваване на етапните цели, определени в рамката на изпълнението, и на подкрепата, използвана за постигане на целите във връзка с изменението на климата, където е целесъобразно — на това по какъв начин ЕСИ фондовете са допринесли за постигането на тематичните цели, както и на напредъка по отношение постигането на очакваните основни резултати за всяка от тематичните цели, залегнали в Споразумението за партньорство, включително, когато е целесъобразно, описание на приноса на ЕСИ фондовете за постигането на икономическо, социално и териториално сближаване във връзка с етапните цели, определени в рамката на изпълнението за всяка програма.

в) Когато е приложимо, описание на приноса на европейските структурни и инвестиционни фондове към съответните нови специфични за всяка държава препоръки.

г) Когато е приложимо, описание на начина, по който промените в нуждите на развитието се вземат предвид от европейските структурни и инвестиционни фондове.

д) Само по отношение на доклада за 2019 г.: обобщен анализ на данните от таблица 2, включително оценка на причините за непостигането на етапните цели и на мерките, които ще бъдат взети за отстраняване на тези причини.

е) Други елементи, когато е уместно.

а)

През периода обект на оценка се наблюдава разнопосочно развитие в процеса на постигането на националните цели по стратегията „Европа 2020“. Налице е напредък в постигането на половината от тях, но по четири от съответните индикатори се регистрира негативна динамика (вж. таблицата [1] по-долу, както и прегледа в част 1а). Към настоящия момент две от целите са вече изпълнени.

Национална цел	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2020
	(база)	(отчет)	(отчет)	(отчет)	(отчет)	(отчет)	(цел)
Заетост на населението на възраст 20-64 г.	63.5%	65.1%	67.1%	67.7%	71.3%	72.4%	76.0%
Инвестиции в НИРД в % от БВП	0.64%	0.79%	0.96%	0.78%	0.75%		1.50%

Дял на енергията от ВИ в брутното крайно енергийно потребление	19.0%	18.0%	18.2%	18.8%	18.7%	16.0%	
Дял на енергията от ВИ в брутното крайно енергийно потребление на транспорта	6.0%	5.8%	6.5%	7.3%	10.0%		
Недопускане увеличаване нивата на парникови газове (GHG) извън обхвата на ЕСТЕ с повече от 20% до 2020 г. спрямо 2005 г.	-4.3%	-3.6%	-1.2%	-0.9%	-0.5% (п)	20.0%	
Дял на преждевременно напусналите образователната система	12.5%	12.9%	13.4%	13.8%	12.7%	12.7%	11.0%
Дял на 30-34 годишните със завършено висше образование	29.4%	30.9%	32.1%	33.8%	32.8%	33.7%	36.0%
Население, живеещо в бедност, хил. души	1527.5	1578.3	1585.8	1638.7	1665.3	1550.8	1372.1

Забележа: (п) – прекъсване в динамичния ред

До известна степен наблюдаваната динамика на показателите по националните цели се предопределя от реализацията на политики и инструменти извън ЕСИФ, както и от инерционни процеси, свързани например с проявлението на резултати от изпълнението на стратегическите документи, съфинансирани с инструментите на ЕС от предходния програмен период (2007-2013 г.). Ритъмът на изпълнението на програмите по ЕСИФ до момента подсказва, че пълно проявление на генерирани от тях ефекти би било по-реалистично да се очаква в средносрочен план. Въпреки това, направени оценки[2] показват например, че изпълнението на ЕСИФ към 31.12.2018 г. е довело до 6.7% ръст на заетите в икономиката, т.е. една не малка част от положителната динамика по националната цел, свързана със заетостта, се асоциира с приноса на ЕСИФ. Значителна роля за постигнатия ефект имат интервенциите по линия на ОПРЧР. Най-голям напредък е постигнат при изпълнението на показателите, касаещи мерките за постигане на националната цел за намаляване на равнището на безработица сред младежите 15-29 години до 7% през 2020 г. Към края на 2018 г. бе идентифициран сериозен напредък и по отношение на участниците на възраст от 30 до 54 г., които допринасят за постигането на целта за увеличаване на процента на заетост на населението на възраст 20–64 г. до 76% през 2020 г. Общо към края на отчетния период 13 операции по ОПРЧР допринасяха за постигането на националните цели по отношение на

заетостта.

Въпреки негативната динамика на показателя по националната цел за намаляване на населението, живеещо в бедност, следва да се отбележат постигнатите резултати по мерките, насочени към превенция на социалното изключване на хората с увреждания и възрастните в невъзможност за самообслужване. В рамките на три операции по ОПРЧР са включени общо над 51 хил. лица с увреждания и възрастни в невъзможност за самообслужване. В допълнение, продължават да се изпълняват ангажиментите от предишния програмен период по отношение на процеса по деинституционализация на грижата за деца чрез закриване на съществуващите специализирани институции и развитие на превантивни и алтернативни форми на грижа и услуги. В рамките на три операции по ОПРЧР са включени над 38 хил. деца и младежи, като над 5 хил. от тях са деца и младежи, настанени в институции, обхванати в интервенции за деинституционализация, а други близо 33 хил. са деца на възраст до 7 г., които са с увреждания или в риск, като те получават комплексни услуги за подобряване на достъпа до здравна грижа, повишаване на училищната готовност за включване в образователната система, както и предотвратяване на настаняването им в специализирани институции. В допълнение, към 31.12.2018 г. се изпълняват три операции по ОПНОИР за 30.8 млн. евро, които в средносрочен план ще имат косвен положителен ефект по отношение на националната цел, свързана с бедността. В подкрепа на тази цел са и мерките по ОПРР за социална инфраструктура и за социални жилища за уязвими групи както и мерките за деинституционализация на деца и на възрастни.

По отношение на националната цел, свързана с преждевременно напусналите образователната система, вече е налице обръщане на наблюдаваната отрицателна тенденция, отчасти благодарение на операция, изпълнявана по ОПНОИР, с бюджет от 53.8 млн. евро. Принос към тези цели се осигурява и чрез инвестициите в образователна инфраструктура по ОПРР за подпомагане реформата в образованието за преминаване към целодневен режим на обучение и създаване на по-привлекателна образователна среда и инвестициите в професионални, спортни и културни училища.

Наблюдаваният напредък в изпълнението на целта за нарастване на 30-34 годишните с висше образование се дължи до известна степен на изпълнявана мярка по ОПНОИР, като нейният принос нараства с течение на времето. Съществен принос по изпълнението на целта за НИРД се очаква от изпълнението на операции по няколко оперативни програми. По ОПНОИР към 31.12.2018 г. се изпълняват 2 такива операции на обща стойност 179 млн. евро, свързани с изграждането и развитието на центрове за върхови постижения и центрове за компетентност. Финансирането за строително-ремонтни дейности и оборудване във висши учебни заведения по ОПРР също е в подкрепа на тази цел.

Разработваните регионални прединвестиционни проучвания за определяне на приоритетни и дългосрочни инвестиционни нужди от ВиК инфраструктура се очаква да допринесат и за намаляване на емисиите на парникови газове в страната, което ще подпомогне пряко изпълнението на съответната цел по стратегията „Европа 2020“. В същата посока се очаква и въздействието на операциите по ОПТТИ, насочени към развитието на железопътния транспорт и софийското метро - данните за 2018 г. показват, че за гр. София има икономия на вредни вещества от порядъка на 59 хил. тона на година, а с реализацията на Етап 3 и Етап 4 от Линия 3 на метрото икономията на вредни вещества ще достигне до 90 хил. т.г. Други очаквани ефекти към 2024 г. са: спестени 3 518 тона CO₂ емисии след пускането в експлоатация на рехабилитираната жп линия Пловдив – Бургас; спестени 7 635 тона CO₂ емисии след пускането в експлоатация на модернизирания жп линия София – Пловдив; 5 791 тона (1 019 тона към 2020) спестени в резултат от изпълнението на ПО 3. Към тази цел пряко допринасят и проектите за енергийна ефективност на жилищни и административни сгради и за интегриран градски транспорт по ОПРР, предвиждащи интервенции в сгради за изпълнение на мерки за енергийна ефективност, водещи

най-малко до клас „С“ на енергопотребление. Индиректен принос имат и инвестициите в регионална пътна инфраструктура.

б)

България участва в изпълнението на Кохезионната политика, Общата селскостопанска политика и Общата политика в областта на рибарството за периода 2014-2020 г., като прилага ЕСИФ във всички единадесет тематични цели.

Тематична цел 1

Към 31.12.2018 г. **ОПИК** е допринесла за изпълнението на следните резултати от Споразумението за партньорство:

- подкрепено развитие на технологични паркове, центрове за върхови постижения и центрове за компетентност – в изпълнение е мярка за подкрепа развитието на научно-технологичен парк – София Тех Парк;
- 130 подкрепени предприятия за въвеждане на нови за пазара продукти;
- 97 подкрепени предприятия, които си сътрудничат с научни организации/други предприятия.

По **ОПНОИР** са сключени 12 договора, които подкрепят изграждането и развитието на центрове за върхови постижения и центрове за компетентност, в рамките на които са назначени 6.75 нови изследователи в еквивалент на пълно работно време.

По **ПРСР** е заложен като очакван резултат да бъдат подкрепени 20 оперативни групи за Европейско партньорство за иновации за селскостопанска производителност и устойчивост. Прием на проекти, финансиращи инвестиции в Европейско партньорство за иновации, към 31.12.2018 г. не е проведен.

Тематична цел 2

Реализирането на заложения резултат по ТЦ 2 по линия на ЕЗФРСР - увеличен дял на селските райони с достъп до и използващи качествени ИКТ - е планирано да бъде постигнат чрез инвестиции по Подмярка 7.3 от **ПРСР**. Прием по подмярката към 31.12.2018 г. не е стартирал (приемът стартира в края на м. май 2019 г.)

Тематична цел 3

По **ОПИК** е в изпълнение Финансово споразумение с ФМФИБ за 235 млн. евро за улесняване на достъпа на МСП до финансиране. В най-напреднал етап е инструментът за ускоряване и начално финансиране, по който са подписани споразумения с избраните фонд мениджъри през декември 2018 г. за ФУНФ III с 19.1 млн. евро публичен капитал, а през март 2019 г. за ФУНФ I с 14 млн. евро публичен капитал. През 2018 г. стартираха процедурите за избор на фонд мениджъри по други 2 дялови инструмента – Фонд за рисков капитал и Фонд мецанин/растеж. По Фонд за технологичен трансфер

подготовката на документацията за обществена поръчка е в напреднала фаза. По отношение на гаранциите за иновации и енергийна ефективност през 2018 г. ФМФИБ продължи с преговорите за съвместно управление на инструментите с ЕИБ, но поради неприемане на предложението на ЕИБ ФМФИБ взе решение да изпълни двата продукта самостоятелно.

В рамките на ТЦЗ се изпълнява и **ОПИМСП**. През 2018 г. предлаганите кредити и лизингови договори бяха посрещнати със значителен интерес от страна на българските МСП, което позволи да бъдат поети задължения в размер на близо 264 млн. евро в кредити и лизинг. Обемът на договорените кредити в края на периода достига общо 515.6 млн. евро, което представлява близо 85% от максималния обем на портфейла на инструмента. Осъществени са общо 3 971 трансакции към 3 487 МСП.

В резултат от изпълнението на мерките по **ОПИК и ПРСР** са постигнати следните конкретни резултати:

- Обем на износа на стоки и услуги, реализиран от МСП - 18.9 млрд. евро (2017 г.), представляващ нарастване с 10.8 млрд. евро спрямо референтната стойност (2012 г.);
- 27 подкрепени клъстера;
- Брой МСП, участвали в промоционални дейности – 490;
- 252 сертификата, въведени в подкрепените предприятия;
- 1 323 подкрепени проекта за растеж и експорт;
- подпомагане на инвестициите в 1 750 (целева стойност – 3 950, относима към М4.1, М4.2, М9 и М16) земеделски стопанства. Към 31.12.2018 г. сключените договори по ПРСР в рамките на подмярка 4.1 са 480 на стойност 400 млн. евро; по подмярка 4.2 - 270 на стойност 174 млн. евро, по подмярка 6.1 - 1 323 на стойност 33 млн. евро, по подмярка 6.3 - 1 925 на стойност 29 млн. евро. Общо подпомогнатите стопанства на ниво сключени договори са 4 990.

По **ПМДР** са сключени общо 53 договора на общо стойност 18.45 млн. евро БФП.

Тематична цел 4

По **ОПИК** са постигнати конкретни стойности по следните индикатори:

- 114 240.20 MWh/y реализирани енергийни спестявания в предприятията;
- 61 805.29 тона CO₂ екв. намаление на емисиите на парникови газове.

По **ОПРР** е сключен договор с ФМФИБ по ПО 1 на ОПРР, от който около 45.3 млн. евро са предназначени за подкрепа на проекти по ТЦ 4. Постигнати са конкретни резултати за енергийна ефективност:

- Брой обновени сгради – 124 бр.;
- Понижаване на годишното потребление на първична енергия от обществените сгради – 5 602 917.92 kWh/година за проекти по ПО 1 и 28 499 528.26 kWh/година за проекти по ПО 2;
- Очаквано годишно намаляване на емисиите на парникови газове - 6 728,62 тона CO₂ екв.;

- Брой домакинства, преминали в по-горен клас на енергопотребление - 1 018;

По **ОПТТИ** е изпълнен един проект за разширение на метрото в гр. София, а други два са в процес на изпълнение (в т.ч. напълно изградено е метродепо „Земляне“ и са доставени 13 метровака с възможност за безпилотно управление) с обща стойност 401.5 млн. евро.

По **ПМДР** са сключени 9 договора за 176 хил. евро за модернизация на съществуващи аквакултурни стопанства.

Към ТЦ 4 допринасят фокус областите от пети приоритет на **ПРСР** (с изкл. на ФО 5А), по които има сравнително слаб напредък по постигане на целите. 27 млн. евро са разплатени по целият приоритет, главно по мерки 4 и 10. Договорите по инвестиционните мерки, относими към тази ТЦ, са 220 за общо 33 млн. евро, главно такива от подмярка 4.1.

Тематична цел 5

По **ОПОС** са стартирани 5 процедури за предоставяне на БФП по ПО 4 за 74 млн. евро, договорените средства са над 34 млн. евро. Чрез одобрените проекти ще бъдат постигнати следните основни резултати: „Намален риск от свлачища, наводнения и засушаване“, „Изграден Национален център за управление на водите в реално време“ и „Изграден капацитет за провеждане на ефективна и ефикасна политика в областта на адаптиране към измененията на климата, превенцията и управление на риска“. Към края на 2018 г. броят жители, които се ползват от мерки за защита от наводнения е 15 051 души, а укрепените свлачища са 3.47 хектара.

Тематична цел 6

По **ОПИК** са стартирали мерки за 36.63 млн. евро, като стойността на договорените средства възлиза на 29.60 млн. евро. Мерките са насочени към повишаване на ресурсната ефективност на МСП от преработващата промишленост чрез подкрепа на дейности, свързани с увеличаване оползотворяването на отпадъци и намаляване на тяхното образуване, намаляване разходването на суровини и материали.

ОПРР подкрепя проекти за подобряване на градската среда и на зоните с потенциал за икономическо развитие (44 договора за 211.3 млн. евро). Сключен е договор с ФМФИБ по ПО 1 на ОПРР, от който индикативно 33.4 млн. евро са за проекти по ТЦ 6. За подкрепа на развитието на туристически атракции – културни обекти от национално и световно значение - е подписано финансово споразумение с ФМФИБ за 50.4 млн. евро. Постигнати са конкретни стойности по следните индикатори:

- Брой население, ползващо се от подобрена градска среда - 109 883 лица;
- Незастроени площи, създадени или рехабилитирани в градските райони – 1 127 523.22 кв. м.;
- Обща площ на рехабилитираната земя – 7.3 хектара;

В изпълнение на ТЦ 6 по **ОПОС** са стартирани 29 процедури за 1.695 млрд. евро.

- по ПО 1 са договорени 0.5 млрд. евро (БФП и финансови инструменти), които допринасят за постигането на основни резултати от СП: изградени инсталации за събиране и третиране на отпадъчни води от населени места в приоритизирани райони; увеличаване на броя жители с достъп до подобро пречистване на отпадъчните води с 1 130 000 е.ж.; увеличаване на броя жители с достъп до подобро водоснабдяване с 220 000; подобро състояние по физико-химични показатели и/или биологично състояние на водните тела (35 бр. водни тела); осигурена информация за подобряване на управлението на водите, вкл. подобряване на системите за мониторинг и информационните системи; извършени проучвания и оценки за състоянието на водите и значимите въздействия от човешката дейност върху тях. Конкретни резултати към края на 2018 г.: допълнителен брой жители с достъп до подобро водоснабдяване – 95 720 души; допълнителен брой жители с достъп до подобро пречистване на отпадъчните води – 140 634 екв. жители;
- по ПО 2 са договорени над 239 млн. евро (БФП и финансови инструменти), които допринасят за постигането на основни резултати от СП: намалено образуване на отпадъци и повишена повторна употреба и рециклиране – с 68% до 2023 г.; повишен дял на производство на енергия чрез използване на отпадъци. Конкретни резултати към края на 2018 г.: допълнителен капацитет за рециклиране на отпадъци – 17 316 тона на година;
- по ПО 3 са договорени над 35 млн. евро, които допринасят за постигането на основни резултати от СП: изпълнени дейности за постигане на целите на НПРД за Натура 2000, 61.47% от видовете и 87.05 % от местообитанията с подобро природозащитно състояние;
- В рамките на ПО 5 се изпълняват проекти за над 1 млн. евро, които са насочени към постигането на основни резултати от СП: подобрена околна среда и качество на атмосферния въздух, включително и в населените места; намалени емисии на ФПЧ10/NOx;

По ПМДР са в изпълнение мерки насочени към модернизация на съществуващи аквакултурни стопанства (35 договора за 10.06 млн. евро). Постигнати са резултати по следните дейности: преустановяване на риболовните дейности за скрапиране на кораби, насърчаването на затворени системи за аквакултури; подобряване на контрола и събирането на данни в областта на общата политика в областта на рибарството.

По ПРСР са отворени кампании и приеми основно по мерките с плащане на площ, насочени към съхраняване и опазване на околната среда, биологичното разнообразие и водите, на обща стойност на публичните средства от 940 млн. евро. Постигнат е напредък по следните индикатори[3]:

- Постигнат ръст в биологичното земеделие на база подобро качество на околната среда и природните ресурси – подпомогнати са 53 хил. ха. площ биологични стопанства в преход;
- Подобряване на управлението на водите на 60 000 ха. земеделски земи - подпомогнати са над 60 000 ха. за управление на водите;
- Опазване на биоразнообразието на 304 000 ха. земеделска земя и 24 500 ха. горски територии– подпомогнати са 610 000 ха.

Тематична цел 7

ОПРР подкрепя проекти, свързани с подобряване на свързаността и достъпността до TEN-T мрежата за товари и пътници чрез строителство, реконструкция и рехабилитация на първокласни, второкласни и третокласни пътища. Към края на 2018 г. са сключени 25 ДБФП в размер на 187.3 млн. евро като няма

приключили проекти, но са реконструирани или модернизирани 37.37 км. пътища.

По **ОПТТИ** са завършени следните проекти: изграждане на Западната дъга на Софийския околовръстен път и 4 броя пътни надлези по протежение на жп линията Септември – Пловдив. Нова магистрална отсечка с дължина 24 км между гр. Кресна и гр. Сандански (Лот 3.3 от проекта за АМ „Струма“) е изградена и пусната в експлоатация. В рамките на проекта за рехабилитация на жп линията „Пловдив – Бургас, Фаза 2“ е пуснато движението по 28 км рехабилитиран железен път в участъците „Стралджа – Церковски“ и „Скутаре – Белозем“. Тягови подстанции в районите на градовете Бургас, Карнобат и Ямбол са изградени и пуснати в експлоатация, с което е постигнато двойно увеличаване на електрозахранването на жп линията „Пловдив - Бургас“. В рамките на проект „Подобряване на системите за навигация и топохидрографните измервания по река Дунав – фаза 2“ е построен хидрографен кораб „Дунав 1“ тип катамаран, в резултат на което е постигнато улесняване на дейността по оценяване на условията за корабоплаване по р. Дунав. Общата стойност на предоставената БФП по всички проекти е в размер на 1 128.4 млн. евро.

По **ОПИК** е договорен целият бюджет по програмата по тази ТЦ в размер на 45 млн. евро. Проектното предложение за голям проект за изграждане на междусистемна газова връзка Гърция – България е подадено до Европейската комисия на 20.12.2018 г. и одобрено през април 2019 г. в размер на 39 млн. евро. Остатъкът е предоставен за техническа подкрепа за завършване на подготвителните дейности, необходими за стартиране на строителството на междусистемна газова връзка България – Сърбия.

Тематична цел 8

По **ОПРЧР** са стартирали операции на стойност 428.4 млн. евро, които таргетират най-уязвимите целеви групи като безработни и неактивни, обезкуражени лица и други групи в неравностойно положение на пазара на труда. Обхванати са:

- 14 965 безработни участници на възраст от 30 до 54 г.;
- 1 896 неактивни и безработни участници от ромски произход на възраст от 30 до 54 години;
- 9 873 безработни участници, вкл. продължително безработни, или неактивни участници, извън образование и обучение, над 54 г.;
- 15 287 безработни участници на възраст 15 - 24 г. вкл., със завършено средно или висше образование без професионален опит.

По **ПМДР** са сключени 22 договора за 16.28 млн. евро. Изпълнени са 14 договора за подготвителна помощ за стратегии за ВОМР и са сключени 8 договора за изпълнение на стратегиите.

По **ПРСР** не може да бъде отчетен съществен напредък за отчетния период. През 2018 г. е извършен прием на заявления по подмярка 6.4.1 с общ бюджет на приема 68 млн. евро, но към края на годината няма сключени договори по мярката.

Тематична цел 9

ОПРР подкрепя проекти за модернизация на обекти на здравната и на социалната инфраструктура, в

т.ч. на културната и на спортната инфраструктура (73 проекта за 127.6 млн. евро). От сключения с ФМФИБ договор по ПО 1 около 60.3 млн. евро са за проекти по ТЦ 9. През 2018 г. е сключен и ДБФП с МЗ за „Подкрепа за развитие на системата за спешна медицинска помощ“. Постигнати са конкретни стойности по следните индикатори:

- Брой подкрепени обекти на социалната инфраструктура в процеса на деинституционализация - 9;
- Закупени съвременни санитарни превозни средства (линейки) – 2 бр.
- Капацитет на подпомогнатата инфраструктура, предназначена за грижи за децата или образование – 90 лица;
- Рехабилитирани жилища в градските райони - 183;

По **ОПНОИР** са в изпълнение 4 мерки за 39.4 млн. евро, насочени към подкрепа за предучилищното възпитание и подготовка на деца в неравностойно положение, образователна интеграция на учениците от етническите малцинства и/или търсеци или получили международна закрила, осигуряване на условия и ресурси за изграждане и развитие на подкрепяща среда в детските градини и училищата за осъществяване на включващо обучение и ограмотяване на възрастни. Постигнати стойности по заложен резултати в СП:

- 2 500 обхванати от процеса на включващо обучение деца и ученици със специални образователни потребности в системата на народната просвета – постигнато 3 159;
- 100 образователни институции, осигурили подкрепяща среда за включващо обучение – постигнато 146.

По **ОПРЧР** са стартирали операции за 365.9 млн. евро, насочени към намаляване на бедността и подобряване качеството на живот и достъпа до услуги за социално включване на уязвими групи. В схемите са обхванати:

- 5 021 деца и младежи, настанени в институции, обхванати в интервенции за деинституционализация;
- 235 подкрепени кооперативни предприятия и предприятия на социалната икономика;
- 4 103 хора с увреждания над 18 г.;
- 41 914 участници с увреждания и участници над 65 г. в невъзможност за самообслужване, с подобрен достъп до услуги;
- 18 510 роми.

По линия на ЕЗФРСР очакваните резултати са „Увеличен достъп на населението в селските райони до качествени социални услуги“ и „Подобрено качеството на живот и достъпа до услуги на 1 900 хил. ж. на селските райони“. Към 31.12.2018 г. мярка 7 от **ПРСР**, чрез която ще може да бъдат отчитани посочените резултати, е в процес на изпълнение – 414 договора по подмерки 7.2. и 7.6 за 448 млн. евро, като главно поради спецификата на подмярка 7.2, степента на изпълнение на ниво разплащане е все още твърде ниска. Населението в селските райони, което би се ползвало от подобрени услуги на база сключени договори е 2.2 млн. души по подмярка 7.2 и 0.5 млн. души по подмярка 7.6, но окончателните резултати ще са налице едва след приключване на съответните договори.

Тематична цел 10

По **ОПНОИР** са стартирали 9 мерки за 174.8 млн. евро, насочени към кариерно ориентиране в училищното образование, осъществяване на ученически и студентски практики, предоставяне на студентски стипендии, развитие на способностите на учениците и повишаване на мотивацията им за учене, изработване на инструментариум за ранно идентифициране на ученици в риск от преждевременно напускане на образователната система, поддържане и усъвършенстване на разработената рейтингова система на висшите училища, квалификация на педагогическите специалисти, подкрепа за развитието на докторанти, постдокторанти, специализанти и млади учени. Реализиран е принос по следните основни резултати от СП:

- 11% дял на преждевременно напусналите училище от лицата на възраст между 18 и 24 г. – 2% от включените в дейности по една от мерките по ОПНОИР са ПНУ. Без тази мярка този дял би бил по-висок от отчетения на национално ниво 12.7%;
- 90% деца на възраст от 4 г. до започване на училище, обхванати в предучилищно образование – 16 096 деца на възраст от 4 до 7 г. са обхванати в предучилищно образование;
- 1 620 000 ученици, включени в извънкласни и извънучилищни дейности – постигната стойност 451 498;
- 10% дял от финансирането за висшите училища, който се формира на база показателите от рейтинговата система към 2023 – постигнатата стойност на дела от средствата за издръжка на обучението във ВУ, който се получава въз основа на оценка за качеството на обучението и съответствие с пазара на труда, в резултат на подкрепата по ОПНОИР е 51%;
- 36% дял от 30-34-годишните с висше образование – постигната стойност 33.8%;
- 1.5% неграмотни лица на възраст 15-29 г. – 4 739 лица над 16 години (включително роми) са включени в курсове по ограмотвяване или в курсове за усвояване на учебно съдържание, предвидено за изучаване в класове от прогимназиалния етап на основното образование, като броят на включените лица във възрастовата група до 29 г. е 1 343;
- 800 000 ученици обхванати от системата за кариерно ориентиране – постигната стойност 107 277.

ОПРР подкрепя проекти за цялостна модернизация на обекти на образователната инфраструктура – училища, детски ясли и градини, висши училища (97 договора за 316.7 млн. евро). Постигнати са следните резултати:

- Брой на модернизирани образователни институции – 22;
- Капацитет на подпомогнатата инфраструктура, предназначена за грижи за децата или образование – 45 216 лица по проекти по ПО 1 и ПО 3;
- Представители от маргинализираните групи, включително роми, ползващи модернизираната образователна инфраструктура – 1 297 лица;

По **ОПРЧР** са стартирали операции на стойност 52.7 млн. евро, подпомагащи мерки за учене през целия живот на заети лица, като една от операциите е таргетирана към специалисти в сферата на здравеопазването. Към края на отчетния период в обученията са били включени над 23 хил. заети лица.

По ТЦ 10 принос за очаквания резултат „Развити и действащи практики на учене през целия живот и

професионално обучение в земеделския и горския сектор, които допринасят за устойчива заетост и повишаване на производителността в аграрния сектор“ се очаква да има чрез изпълнение на дейности по мярка 1 от ПРСР. Към 31.12.2018 г. не може да бъде отчетен напредък тъй като мярката не е стартирала.

Тематична цел 11

По ОПДУ са стартирали мерки на обща стойност около 124 млн. евро, насочени към подобряване на административното обслужване за гражданите и бизнеса, повишаване на компетентността и ефективността на администрациите, продължаване на административната и съдебната реформи, развитие на електронното управление и електронното правосъдие. Постигнати резултати:

- С РМС за приемане на мерки за трансформация на модела на административно обслужване е одобрен най-мощният пакет от общо 1 443 мерки за намаляване на административната и регулаторна тежест;
- Разработен е Портал за отворени данни и инструмент за автоматизирано въвеждане на данни от администрациите на портала;
- Разработена е Платформа за достъп до обществена информация;
- Реализирано е развитие и въвеждане на Институционалната архитектура на Агенция „Митници“ (АМ) по отношение на основните и на критичните спомагателни митнически процеси, като инструмент за изпълнение на националните и европейски изисквания към изграждането на електронни митници;
- Реализирани са 152 административни услуги за предоставянето им в транзакционен режим, в т.ч. 10 нови услуги на АМ и НАЦИД и 142 е-услуги са надградени до ниво 3 или 4, както следва: 12 на МИ, 13 на МТ, 29 на МК, 9 на АСП, 4 на Държавна комисия по хазарта, 44 на ИА „Автомобилна администрация“, 26 на ИА „Морска администрация“ и 5 на Национален филмов център.
- Разработен е единен модел за заявяване, плащане и предоставяне на е-услуги, с което се създадоха предпоставки за намаляване на административната тежест на гражданите и бизнеса при взаимодействието им с административните;
- Разработени са 11 нови регистъра на АМ и НАЦИД;
- Допълнена е информацията в 4 регистъра на АГКК и са надградени регистри на НАЦИД, НАП, ДКХ, АВ, Национална база данни „Население“;
- Разработена е базова функционалност на системата за „Разработване, внедряване и поддръжка на единна национална електронна веб-базирана платформа: ЦАИС „Електронни обществени поръчки“;
- Моделът САФ (Обща рамка за оценка) е въведен в 48 администрации;
- Над 27 000 служители в държавната администрация на централно, областно и общинско ниво са обучени за повишаване на професионалната им компетентност в над 40 000 човека обучения;
- Финансирани са проекти за повишаване на гражданското участие в процесите на формулиране, изпълнение и мониторинг на политики и законодателство с цел повишаване на взаимодействието между администрацията и гражданското общество, нарастване активността на гражданския сектор, отправяне на препоръки към администрацията за подобряване процесите по предоставяне на услуги (119 проекта на НПО/СИП, от които 53 са сключени до 31.12.2018 г.).
- Сключени 11 ДБФП, а други 22 проекта са одобрени за финансиране по проекти за повишаване на граждански контрол върху реформата в съдебната система. [4]
- Внедрена е система за електронно наблюдение на правонарушителите;
- Доразвиха се основните информационни системи - УИС и ЕИСПП на Прокуратурата на

Република България, чрез което е осигурена възможност за поетапно преминаване към електронен документооборот;

- Разработен е нов модел на стажантска програма за професионалния етап на стажа в съдебната система и са изработени елементите за изпита за придобиване на юридическа правоспособност съобразно промените в ЗСВ.

По **ОПРЧР** са стартирали операции за 28.9 млн. евро, насочени към модернизирането на публичните политики в сферата на социалното включване, здравеопазването, равните възможности и недискриминацията и условията на труд. До края на отчетния период регистрираният напредък в постигането на конкретните стойности на заложените показатели по отношение на ТЦ 11 не е голям, но в това отношение не съществува риск предвид големия брой операции, които вече са в изпълнение.

в)

Препоръки в областта на пазара на труда, бедността и социалното включване

Във връзка с препоръка за осъществяване на интегриран подход за групите, намиращи се в маргинално положение на пазара на труда, интервенциите по **ОПРЧР** подпомагат осигуряването на заетостта като ключов фактор за социална и икономическа интеграция. Прилага се индивидуален подход в условията на интегрирани услуги за трудова реализация. Различни аспекти на специфичния подход за хората в неравностойно положение са мениджърите на случай, трудовите психолози, младежките медиатори, субсидирането на разходите за труд, обученията за нови умения.

В контекста на отправената препоръка ОПРЧР финансира операции за възрастни – „Обучения и заетост“ и „Обучения на възрастни, преминали курсове за ограмотяване“ и операции за младежи - „Активни“, „Младежка заетост“, „Обучения и заетост за младите хора“.

Тези операции спомагат и за изпълнение на препоръката за 2018 г. за повишаване на пригодността за заетост от групите в неравностойно положение като водещо е обучението на работната сила и целенасочената работа с групите в неравностойно положение. Финансирането на обученията се осъществява със средства от държавния бюджет и ОПРЧР. През 2018 г. в обученията са включени общо 16 119 лица, от които над 5 000 са финансирани от ОПРЧР. С подобна насоченост е операция „Активни“, по която са включени 5 029 неактивни младежи, а включените в заетост или получили квалификация са 3 567.

Посредством дейността на експертите-активатори по операция „Готови за работа“ са идентифицирани 9 899 неактивни младежи. Проведени са 60 концерта и информационни събития, както и 56 трудови борси.

Във връзка с препоръката за интегриране на социалните услуги и активната политика по заетостта по линия на ОПРЧР през 2016 и 2017 стартират изпълнението си операции „Ново Работно място 2015“, „Готови за работа“, „Работа“. Прилага се и интегриран подход в предоставянето на услуги за заетост и социално подпомагане в 73 Центъра за заетост и социално подпомагане за ориентиране, консултиране и информация, улесняващи достъп на безработни и лица, получаващи социални помощи, до възможности за заетост и социално включване. В допълнение на вече споменатите операции по ОПРЧР, активирането

на неактивните младежи се способства и от:

- Младежки медиатори в общините с най-висок дял неактивни младежи и ромски медиатори в бюрата по труда, които осъществяват контакт с неактивните младежи в неформална обстановка и ги мотивират за активно поведение;
- Проект „Повишаване на осведомеността сред младите хора относно прилагането на Гаранцията за младежта в България”, финансиран по EaSI, за популяризиране на възможностите по Гаранцията за младежта.

В хода на програмиране на **ПРСР** също е отразена специфична препоръка 3.4 на Съвета от 2014 г. Интервенциите по Приоритетна област 6Б целят да укрепят териториалната конкурентоспособност на селските територии чрез подобряване на качеството на живот и условията за бизнес. Програмирани две групи интервенции, едната от които адресира потребностите за подобряване на социалната, техническата и туристическата инфраструктура чрез подпомагане на инвестиции, които подобряват качеството на живот и достъпа до услуги на 1 995 хил. ж. на селските райони. Програмата ще подпомага инвестиции в инфраструктура, насърчаващи растежа, заетостта и икономическото съживяване на селските райони, които съответстват на приоритетите на националните секторни стратегии и на нуждите, определени в общинските и местните стратегии за развитие. Нуждите от подобряване на социалната и техническа инфраструктура в селските райони ще се адресират и по други оперативни програми, като демаркацията е детайлизирана в описанието на мерките.

Препоръки в областта на здравеопазването

В изпълнение на специфична препоръка на Съвета от 2016, 2017 и 2018 г., относно подобряване на достъпа, финансирането и резултатите на системата на здравеопазването, по **ОПРР** е финансиран голям проект, насочен към обновяване и модернизация на сградния фонд и оборудването в системата за спешната медицинска помощ, включително закупуване на линейки. Проектът обхваща 237 обекта от системата на СМП и е на стойност 83.3 млн. евро. До края на 2018 г. са обявени процедури и са сключени договори за доставка на линейките.

Препоръки в областта на образованието

Препоръката на Съвета към България за предприемане на действия през 2015 и 2016 г. във връзка с приемане на реформата на Закона за предучилищното и училищното образование е изпълнена, като Законът е приет през 2015 г. и е влязъл в сила на 01.08.2016 г.

В съответствие с препоръките на Съвета към България за предприемане на действия през 2016, 2017, 2018 и 2019 г., **ОПНОИР** финансира 4 операции за 39.4 млн. евро за подобряване на достъпа до качествено приобщаващо предучилищно и училищно образование за децата в неравностойно положение, в частност ромите, както и за изпълнение на Стратегията за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система. За тази цел са предвидени и национални програми като „Развитие на системата на предучилищното образование“, „Подпомагане на общини за реализиране на дейности за образователна десеграция“ и „Успяваме заедно“.

Релевантните към момента на одобрение на ОПНОИР препоръки на Съвета към България за

предприемане на действия през 2014 и 2015 г. да продължи реформите в областта на професионалното и висшето образование, за да се увеличат нивото и адекватността на уменията, придобити на всички равнища, като същевременно насърчава партньорствата между образователните институции и деловите среди с оглед резултатите да отговарят по-добре на потребностите на пазара на труда, са изпълнени, като са взети предвид при разработването на ОПНОИР, както и при измененията на Закона за висшето образование, Закона за професионалното образование и обучение, разработването на Стратегията за развитие на професионалното образование и обучение в Република България за периода 2015 – 2020 г. и Стратегията за развитие на висшето образование в Република България за периода 2014 – 2020 г. и други нормативни и стратегически документи. Новото законодателство в сферата на образованието акцентира върху стимулиране на образованието и квалификацията, както и върху активността за включване на пазара на труда.

Препоръки в областта на обществените поръчки

В изпълнение на специфична препоръка на Съвета от 2016 г. „Да укрепи капацитета на възлагащите органи“, се изпълнява проект по ОПДУ за подкрепа за прилагането на ефективна политика в областта на обществените поръчки и развитие на административния капацитет на АОП на стойност 455 645 евро. Проектът включва разработване на стандартизирани образци на документи, практически ръководства/наръчници, методически насоки и анализи, оптимизиране на процесите при осъществяване на предварителния контрол чрез разработване на специализиран софтуер за „Случаен избор на процедури“, оптимизиране на функционалните възможности на Портала за обществени поръчки и привеждането му в съответствие с изискванията на ЗОП. В рамките на проекта са проведени 2 обучения за професионално и организационно развитие на служителите на АОП, отговорни за предоставянето на методология, осъществяването на предварителен контрол, изготвянето на стандартизирани документи и мониторинг на пазара на обществените поръчки. Проведени са 10 обучения за ръководния състав на агенцията, насочени към развитие на мениджърските умения и управлението на процесите и персонала. В резултат от изпълнението към края на 2018 г. на тези дейности се очаква постигане на по-висока ефективност при прилагане на правилата за възлагане на обществени поръчки, по-висока степен на законосъобразност на провежданите процедури, намаляване на риска от допускане на грешки и нередности в практиката.

ОПДУ финансира и финансов план на АОП на стойност 699 741 евро с цел да се осигурят предпоставки за правилно провеждане на обществени поръчки, чиято законосъобразност е условие за постигане на добро финансово управление. Чрез финансовия план се цели укрепването на капацитета за осъществяване на законоустановените функции, в т.ч. извършване на предварителен контрол, така че да се постигне превенция на нарушенията върху процедури, съфинансирани от ЕСИФ.

Друг проект по ОПДУ в тази област е на стойност 3.6 млн. евро, за разработване и внедряване на единна национална електронна уеб-базирана платформа (ЦАИС ЕОП). Чрез системата се дигитализира изцяло процесът на възлагане на обществени поръчки и се осигурява висока степен на сигурност по отношение на електронните оферти. По проекта се разработиха електронни наръчници за обучение на администратори и крайни потребители, доставено и инсталирано е хардуерно и комуникационно оборудване и базов системен софтуер. Съгласно ЗОП, след 1 ноември 2019 г. възлагането на обществени поръчки в страната ще бъде задължително през ЦАИС ЕОП.

С оглед специфична препоръка на Съвета от 2017 г. „Да се гарантира ефективното прилагане на Националната стратегия за развитие на сектора на обществените поръчки за периода 2014-2020 г.“, по

ОПДУ е финансиран проект за „Преглед и оценка на системата на обществените поръчки в България“ за 1.003 млн. евро, който се изпълнява с консултантската помощ на МБВР. Проектът е насочен към извършване на цялостен преглед и оценка на актуалното състояние на националната система на обществените поръчки, в т.ч. функционален преглед на АОП (особено във връзка с осъществявания от агенцията предварителен контрол на обществени поръчки); анализ на данните за процедурите за обществени поръчки и сключените договори; оценяване на цялостното функциониране на системата на обществените поръчки след влизане в сила на новото законодателство. Към края на 2018 г. е изготвен и приет Доклад за функционален преглед с направените от екипа на МБВР констатации, примери за добри практики, препоръки и пътна карта, а също така са изготвени и представени за одобрение Докладите, свързани с анализа на данните и с цялостната оценка на националната система на обществените поръчки.

г)

През разглеждания период не се наблюдават съществени промени в нуждите на развитието, както показва прегледът в т. 1а. На базата на регулярни анализи на предизвикателствата в съответните области и сфери на социално-икономическото развитие, както и текущ мониторинг на изпълнението на програмите, съфинансирани с ЕСИФ, отговорните органи текущо оценяват необходимостта от препрограмиране на интервенциите със средства от ЕС. Националната нормативна и поднормативна рамка предоставя адекватни механизми за това, които позволяват своевременна реакция при идентифицирана нужда за насочване на усилия и финансови ресурси в нова област и/или проявили се слабости на системата. Към настоящия момент са одобрени няколко промени в стратегическите документи, които обаче не са провокирани от значителни промени в нуждите на развитието, а имат отношение към проектна готовност или идентифициране на по-подходящ микс от интервенции за задоволяване на идентифицираните нужди на развитието или имат предимно технически характер. Примери за такива промени са изменения на ОПИК за предоставяне на подкрепа за проекта за изграждане на междусистемна газова връзка Гърция – България, за изпълнението на който е установен значителен финансов дефицит, вместо на дейностите за изграждане на газопровода България – Сърбия, по който поради въздействието на външни за оперативната програма фактори, е регистрирано забавяне в стартирането на дейностите; прехвърляне на дейности и съответните средства, отнасящи се до връзката бизнес-наука от ОПНОИР към ОПИК, предвид водещата роля на бизнеса като двигател на икономическия растеж, с ясно подчертана роля на научните организации на регионално ниво.

д)

Към 31.12.2018 г. са постигнати етапните цели по показателите, които са включени в рамките за изпълнение по всички приоритетни оси на ОПИК, ОПРЧР и ОПДУ.

ОПТТИ

По ОПТТИ са постигнати етапните цели по ПО 2 и ПО 3.

Към края на 2018 г. по ПО 1 и ПО 4 не са постигнати основните междини цели по рамката за изпълнение. Основна причина за неизпълнението по ПО 1 се корени в обжалването на няколко тръжни процедури по големите жп проекти, което генерира сериозно забавяне при стартиране на строителството (жп линия Елин Пелин – Костенец) и изоставане спрямо първоначално заложените

срокове при изпълнението (жп линия Пловдив – Бургас, Фаза 2). По ПО 4 причина за непостигането на междинните цели са забавянията в подготовката на повечето проекти поради трудности при разработване на технически спецификации, произтичащи от липса на съответна експертиза за управление на подобни иновативни дейности, както и на слабости в тръжните процедури (в т.ч. обжалвания при провеждането им).

Натрупаното към края на 2018 г. закъснение не може да бъде преодоляно и рискът за неизпълнение на крайните цели за 2023 г. е напълно реален. В тази връзка УО на ОПТТИ заедно с бенефициентите НКЖИ и АПИ започнаха обсъждане за включване на алтернативни проекти в обхвата на ПО 1 и 2, които да могат да генерират допълнителни разходи.

ОПОС

Постигнати са етапните цели по оси 1, 2 и 5 на програмата.

По ПО 3 има неизпълнение на индикатор „Природа и биологично разнообразие: Площ на местообитанията, подкрепени с цел постигане на по-добра степен на съхраненост“ поради необходимото допълнително време за ясно разграничаване между дейностите за картиране на морски обекти. Непостигането на финансовия индикатор се дължи на обжалване на обществените поръчки за основните дейности, което не позволява те да бъдат изцяло изпълнени през 2018 г. и съответно разходите сертифицирани. С оглед преодоляване на забавянето в изпълнението по оста до края на 2018 г., както и забавянето в създаването на органи за управление на НАТУРА 2000, УО актуализира стратегическия план по ПО 3, за да бъде осигурено финансиране на природозащитни мерки и постигане целите на програмата до 2023 г. Новият подход беше представен за одобрение от КН през март 2019 г. В процес на подготовка са още четири процедури, изпълнението на дейностите по които ще доведе до постигане на индикаторите към 2023 г.

Непостигането на междинната цел по ПО 4 по показател „Предотвратяване и управление на риска: Брой жители, които се ползват от мерки за защита от наводнения“ произтича от продължилото почти две години обжалване на проекта за първа фаза на Национална система за управление на водите в реално време – р. Искър. Поради забавянето при реализацията на първата фаза, съществува риск по отношение на създаването на НСУВРВ за територията на страната и съответно на непостигане на целевата стойност на показателя към края на периода. В тази връзка и за да се осигури взаимно допълване и взаимодействие по отношение на превенцията и управлението на риска, УО на ОПОС разработи процедура за оптимизиране процесите на превенция, готовност и реагиране на природни рискове чрез създаване на споделена информационна система, интегрираща съществуващите местни системи за наблюдение нивото на реките, която се очаква окаже принос към постигането на показателя към 2023 г.

ОПРР

Постигнати са етапните цели по ПО 2, 3, 4, 6 и 7.

По ПО 1 етапните цели по 5 от заложените 7 индикатора са преизпълнени, но по 2 индикатора не е реализиран никакъв напредък. Първият индикатор е относим към инвестициите в културна и в спортна инфраструктура, за които има задължително изискване за финансиране с комбинация на БФП и

финансови инструменти (за културната) или само чрез финансови инструменти (за спортната инфраструктура). Основните причини за забавянето са свързани с продължителния период на избор и структуриране на финансовите посредници. Освен това инвестициите в културна инфраструктура изискват значителен ресурс и от страна на крайните получатели за осигуряване на правилното и ефективно структуриране и последващо проследяване на изпълнението на дейностите и разходите по двете форми на финансиране. Непостигането на етапната цел на индикатора „Население, ползващо подобрените социални услуги“ се дължи на комплексни и обективни обстоятелства като разработването и одобрението на инвестиционните програми на общините след официалното одобрение на ОПРР, което доведе до забавяне в старта на изпълнението на същинските проекти както и забава при процедурите за избор на изпълнители по реда на ЗОП и късното издаване на Ръководството на ЕК за устойчивото градско развитие. Отражение дава и подхода за изчисляване на целевите стойности за индикатора на етапа на разработване на ОПРР (допустими за финансиране са всички видове социални услуги в зависимост от местните нужди) докато след одобрението на програмата, по препоръка на МТСП, допустимите услуги се ограничават само до 4 вида, чийто общ ефект е висок от гледна точка на социална значимост, но е ограничен от гледна точка на принос към индикатора за продукт, поради ограничения им капацитет.

Очертаните проблеми са преодолими като на база на проектите в изпълнение и на очакваните проекти според инвестиционните програми на общините, целевите стойности на двата проблемни индикатора към края на програмния период не са застрашени и ще бъдат постигнати при наличието на достатъчен ресурс.

По ПО 5 не е постигната етапната цел на финансовия индикатор, основно поради изключително дългия период за разработване и приемане на националните стратегически и планови документи, свързани с процеса на деинституционализация както и на необходимостта от извършване на предварително съгласуване на инвестиционните/технически и работни проекти с МТСП. Забавянето е напълно преодолимо както личи от значителния напредък в постигнатата стойност по индикатора от 1.8% към 31.12.2018 г. до 24.6% към края на м. май 2019 г.

УО е предприел редица мерки за преодоляване на забавянето като по съществените са:

- редовен контакт с ключови бенефициенти като МЗ и партньори като ФМФИБ;
- въвеждане на приоритетно обработване на исканията за плащане с принос за постигане на етапните цели при спазване на изискванията и сроковете за обработка на всички искания за плащане по ЗУСЕСИФ;
- изменение на ОПРР за намаляване етапните цели по три индикатора по ПО 1;
- Актуализиране на Детайлните правила за комбинирана подкрепа на ФИ с БФП и въвеждане на някои облекчения в полза на крайните получатели както и оказване на насочена методическа подкрепа на ФГР за ускоряване на процеса по инвестиране на предоставения ресурс.

ОПНОИР

Постигнати са етапните цели по ПО 2 и 3 на програмата.

По ПО 1 не е реализиран съществен напредък в постигане на етапните цели от рамката за изпълнение, предвид цялостното забавяне в изпълнението на проектите по оста поради значителната

административна тежест за кандидатите при подготовката на проектните предложения, забавяне на процеса по избор на оценители, вкл. международни, на проектните предложения, продължителен процес на оценка поради големия обем документи и спецификата на процедурата. Поради това договорите за БФП бяха сключени през февруари-март 2018 г. и периодът до края на годината не е достатъчен за изпълнението на междинните цели по оста. УО предприе редица мерки за преодоляване на натрупаните закъснения, като например:

- Договаряне на списъка с резервни проектни предложения по двете процедури;
- Увеличаване на размера на авансовото плащане към бенефициентите и осигуряване на възможности за пре-финансиране от държавния бюджет;
- Обучения и регулярни срещи с бенефициентите по оста;
- Привлечена външна помощ в подкрепа на УО и бенефициентите чрез TAIEX REGIO Peer to Peer, Interreg Europe Programme, Joint Research Center, JASPERS.

През 2019 г. стартира процедура за избор на изпълнител за извършване на средносрочна оценка на изпълнението на ОПНОИР, която ще направи и обективна оценка за адекватността на системата от индикатори, включени в ОПНОИР.

ПРСР

Постигнати са етапните цели по втори и четвърти приоритет на ПРСР.

Като общи фактори, влияещи негативно върху цялостното изпълнение на програмата, могат да се изведат забавяне при процедурите за избор на изпълнители по реда на ЗОП поради обжалвания, както и продължаващите затруднения при набавянето на собствено финансиране от страна на бенефициентите.

По Трети приоритет е налице частично изпълнение на индикаторите. За преодоляване на забавянията УО е осигурил навременно стартиране на мерките; популяризиране на мерките; навременно приключване на процедурите за признаване на групи производители, които са потенциални бенефициенти (мярка 9), промяна на програмата за прехвърляне на средства между подмерки за осигуряване на достатъчен финансов ресурс.

По Пети приоритет е налице непостигане на етапните цели. Изпълнението на индикатор „Брой на инвестиционните операции в енергоспестяването и енергийната ефективност и енергия от възобновяеми източници“ е затруднено поради ниския интерес от страна на кандидатите по подмерки 4.1 и 4.2 към инвестиции във ВЕИ. Налице е неизпълнение и на финансовия индикатор. За преодоляване на забавянията УО е прецизирал методиката за отнасяне на приноса на проектите по мярка 4 към повече от една фокус област в съответствие с интервенционната логика на програмата и детайлен преглед на всички проектни предложения, включване в договорите с бенефициентите на клауза, която да осигури навременен старт на изпълнението.

Шести приоритет също не е постигнал етапните си цели. Изпълнението на финансовия индикатор е силно затруднено, въпреки огромния брой договори, поради спецификата на мерките и задължителното провеждане на процедури по ЗОП. Не е изпълнена целта и по индикатор „Брой операции, подпомогнати с цел подобряване на основни услуги и инфраструктура в селските райони“. За преодоляване на

забавянията са оптимизирани сроковете за обработка на документацията от РА; в договорите с бенефициентите са включени клаузи, ускоряващи изпълнението; осигурени са безлихвени заеми за финансиране изпълнението на проектите; засилена е комуникацията чрез организиране на съвместни разяснителни срещи и предоставяне на таргетирани консултации на бенефициентите.

ПМДР

Постигнати са етапните цели само по приоритет 3. Неизпълнението на по-голямата част от етапните цели се дължи на по-късното одобрение на ПМДР – ноември 2015 г., няколкото структурни реформи на УО на ПМДР, изграждането на административен капацитет. С предприетите от УО коригиращи действия са положени стабилни основи за постигане на крайните цели по ПМДР.

[1] Източник: Национална програма за реформи, актуализация 2019.

[2] Вж. т. 2б.

[3] Представената информация обхваща резултатите, постигнати в рамките на Приоритет 4 на ПРСР, който е относим както към тематична цел 6, така и към тематична цел 5.

[4] Договорите за предоставяне на БФП по тези 22 проекта са сключени в началото на 2019 г.

Таблица 1

Подкрепа, използвана за целите на борбата с изменението на климата

Фонд	А. Подкрепа, използвана във връзка с борбата с изменението на климата в споразумението за партньорство	Б. Подкрепа, използвана за целите във връзка с изменението на климата(1)	Процент на използваната подкрепа спрямо споразумението за партньорство (% Б/А)
Европейски социален фонд (ЕСФ)	19 544 673,00	1 380 219,97	7,06%
Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	820 017 781,40	651 754 703,52	79,48%
Кохезионен фонд (КФ)	361 752 897,35	277 134 270,27	76,61%
Европейски фонд за морско дело и рибарство (ЕФМДР)	11 903 573,00	1 855 258,89	15,59%
Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР)	1 265 283 594,00	326 528 668,74	25,81%
Общо	2 478 502 518,75	1 258 653 121,38	50,78%

(1) С натрупване, в евро, въз основа на допустимите разходи, декларирани пред Комисията с краен срок 31 декември на предходната година.

(2) Това включва също така средствата по ИМЗ (специално разпределени средства за ИМЗ и съответната подкрепа от ЕСФ).

Таблица 2

Само по отношение на доклада за 2019 г. — постигането на етапните цели въз основа на оценката на държавата членка

Програма	Приоритет	Фонд(1)	Категория(2) на региона	Тематична (2) цел	Постигане на етапните цели (да/не)	Подкрепа от Съюза
2014BG05M2OP001	1	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	Засилване на научноизследователската дейност, развойната дейност в областта на технологиите и иновациите	Не	199 921 329,00
2014BG05M2OP001	2	Европейски социален фонд (ЕСФ)	По-слабо развити региони	Инвестиране в образованието, обучението, професионалното обучение за придобиване на умения и в ученето през целия живот	Да	219 310 520,00
2014BG05M2OP001	3	Европейски социален фонд (ЕСФ)	По-слабо развити региони	Насърчаване на социалното приобщаване, борба с бедността и всяка форма на дискриминация	Да	109 531 782,00
2014BG05M9OP001	ПО1	Европейски социален фонд (ЕСФ)	По-слабо развити региони	Насърчаване на устойчивата и качествена заетост и подкрепа за мобилността на работната сила	Да	316 592 149,00
2014BG05M9OP001	ПО1	Европейски социален фонд (ЕСФ)	По-слабо развити региони	Инвестиране в образованието, обучението, професионалното обучение за придобиване на умения и в ученето през целия живот	Да	73 159 318,00
2014BG05M9OP001	ПО2	Европейски социален фонд (ЕСФ)	По-слабо развити региони	Насърчаване на социалното приобщаване, борба с бедността и всяка форма на дискриминация	Да	344 541 606,00
2014BG05M9OP001	ПО3	Европейски социален фонд (ЕСФ)	По-слабо развити региони	Засилване на институционалния капацитет на публичните органи и заинтересованите страни и ефективна публична администрация	Да	37 481 085,00
2014BG05M9OP001	ПО4	Европейски социален фонд (ЕСФ)	По-слабо развити региони	Насърчаване на устойчивата и качествена заетост и подкрепа за мобилността на работната сила	Да	10 679 347,00
2014BG05M9OP001	ПО4	Европейски социален фонд (ЕСФ)	По-слабо развити региони	Насърчаване на социалното приобщаване, борба с бедността и всяка форма на дискриминация	Да	5 835 992,00

2014BG05M9OP001	ПО4	Европейски социален фонд (ЕСФ)	По-слабо развити региони	Инвестиране в образованието, обучението, професионалното обучение за придобиване на умения и в ученето през целия живот	Да	1 493 047,00
2014BG05M9OP001	ПО4	Европейски социален фонд (ЕСФ)	По-слабо развити региони	Засилване на институционалния капацитет на публичните органи и заинтересованите страни и ефективна публична администрация	Да	764 920,00
2014BG05M9OP001	ПО1	Инициатива за младежка заетост (ИМЗ)		Насърчаване на устойчивата и качествена заетост и подкрепа за мобилността на работната сила	Да	110 377 490,00
2014BG05SFOP001	1	Европейски социален фонд (ЕСФ)	По-слабо развити региони	Засилване на институционалния капацитет на публичните органи и заинтересованите страни и ефективна публична администрация	Да	118 124 605,00
2014BG05SFOP001	2	Европейски социален фонд (ЕСФ)	По-слабо развити региони	Засилване на институционалния капацитет на публичните органи и заинтересованите страни и ефективна публична администрация	Да	64 907 000,00
2014BG05SFOP001	3	Европейски социален фонд (ЕСФ)	По-слабо развити региони	Засилване на институционалния капацитет на публичните органи и заинтересованите страни и ефективна публична администрация	Да	30 195 500,00
2014BG06RDNP001	P2	Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР)			Да	340 046 912,00
2014BG06RDNP001	P3	Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР)			Не	269 981 007,00
2014BG06RDNP001	P4	Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони			Да	713 940 233,00

		(ЕЗФРСР)				
2014BG06RDNP001	P5	Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР)			Не	305 799 212,00
2014BG06RDNP001	P6	Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР)			Не	699 456 328,00
2014BG14MFOP001	1	Европейски фонд за морско дело и рибарство (ЕФМДР)			Не	16 851 876,00
2014BG14MFOP001	2	Европейски фонд за морско дело и рибарство (ЕФМДР)			Не	27 161 250,00
2014BG14MFOP001	3	Европейски фонд за морско дело и рибарство (ЕФМДР)			Да	10 476 631,00
2014BG14MFOP001	4	Европейски фонд за морско дело и рибарство (ЕФМДР)			Не	17 249 124,00
2014BG14MFOP001	5	Европейски фонд за морско дело и рибарство (ЕФМДР)			Не	9 702 741,00
2014BG14MFOP001	6	Европейски фонд за морско дело и рибарство (ЕФМДР)			Не	2 500 000,00
2014BG16M1OP001	3	Европейски фонд за регионално	По-слабо развити	Подкрепа за преминаването към нисковъглеродна икономика във всички	Да	341 300 000,00

		развитие (ЕФРР)	региони	сектори		
2014BG16M1OP001	3	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	Насърчаване на устойчивия транспорт и премахване на участъците с недостатъчен капацитет в ключови мрежови инфраструктури		15 000 000,00
2014BG16M1OP001	4	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	Насърчаване на устойчивия транспорт и премахване на участъците с недостатъчен капацитет в ключови мрежови инфраструктури	Не	62 944 591,00
2014BG16M1OP001	1	Кохезионен фонд (КФ)		Насърчаване на устойчивия транспорт и премахване на участъците с недостатъчен капацитет в ключови мрежови инфраструктури	Не	572 343 631,00
2014BG16M1OP001	2	Кохезионен фонд (КФ)		Насърчаване на устойчивия транспорт и премахване на участъците с недостатъчен капацитет в ключови мрежови инфраструктури	Да	572 343 630,00
2014BG16M1OP002	2	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	Опазване и защита на околната среда и насърчаване на ефективното използване на ресурсите	Да	244 616 731,00
2014BG16M1OP002	3	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	Опазване и защита на околната среда и насърчаване на ефективното използване на ресурсите	Не	86 181 500,00
2014BG16M1OP002	1	Кохезионен фонд (КФ)		Опазване и защита на околната среда и насърчаване на ефективното използване на ресурсите	Да	1 016 870 809,00
2014BG16M1OP002	4	Кохезионен фонд (КФ)		Насърчаване на адаптирането към последиците от изменението на климата, превенция и управление на риска	Не	66 749 074,00
2014BG16M1OP002	5	Кохезионен фонд (КФ)		Опазване и защита на околната среда и насърчаване на ефективното използване на ресурсите	Да	50 000 000,00
2014BG16RFOP001	1	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	Подкрепа за преминаването към нисковъглеродна икономика във всички сектори	Да	228 328 192,00
2014BG16RFOP001	1	Европейски фонд за регионално развитие	По-слабо развити	Опазване и защита на околната среда и насърчаване на ефективното използване	Да	203 992 363,00

		развитие (ЕФРР)	региони	на ресурсите		
2014BG16RFOP001	1	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	Насърчаване на социалното приобщаване, борба с бедността и всяка форма на дискриминация	Не	118 830 709,00
2014BG16RFOP001	1	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	Инвестиране в образованието, обучението, професионалното обучение за придобиване на умения и в ученето през целия живот	Да	163 230 411,00
2014BG16RFOP001	2	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	Подкрепа за преминаването към нисковъглеродна икономика във всички сектори	Да	89 848 981,00
2014BG16RFOP001	3	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	Инвестиране в образованието, обучението, професионалното обучение за придобиване на умения и в ученето през целия живот	Да	97 662 011,00
2014BG16RFOP001	4	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	Насърчаване на социалното приобщаване, борба с бедността и всяка форма на дискриминация	Да	71 057 716,00
2014BG16RFOP001	5	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	Насърчаване на социалното приобщаване, борба с бедността и всяка форма на дискриминация	Не	43 229 029,00
2014BG16RFOP001	6	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	Опазване и защита на околната среда и насърчаване на ефективното използване на ресурсите	Да	85 642 499,00
2014BG16RFOP001	7	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	Насърчаване на устойчивия транспорт и премахване на участъците с недостатъчен капацитет в ключови мрежови инфраструктури	Да	165 347 882,00
2014BG16RFOP002	1	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	Засилване на научноизследователската дейност, развойната дейност в областта на технологиите и иновациите	Да	294 449 978,00
2014BG16RFOP002	2	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	Подобряване на конкурентоспособността на малките и средните предприятия, на селскостопанския сектор (за ЕЗФРСР) и на сектора на рибарството и аквакултурите (за ЕФМДР)	Да	490 868 242,00
2014BG16RFOP002	3	Европейски фонд	По-слабо	Подкрепа за преминаването към	Да	232 947 006,00

		за регионално развитие (ЕФРР)	развити региони	нисковъглеродна икономика във всички сектори		
2014BG16RFOP002	3	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	Опазване и защита на околната среда и насърчаване на ефективното използване на ресурсите		31 136 631,00
2014BG16RFOP002	4	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	Насърчаване на устойчивия транспорт и премахване на участъците с недостатъчен капацитет в ключови мрежови инфраструктури	Да	38 250 000,00
2015BG16RFSM001	1	Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)	По-слабо развити региони	Подобряване на конкурентоспособността на малките и средните предприятия, на селскостопанския сектор (за ЕЗФРСР) и на сектора на рибарството и аквакултурите (за ЕФМДР)		102 000 000,00

(1) За целите на настоящата таблица ИМЗ (специално разпределени средства и съответна подкрепа от ЕСФ) се счита за фонд.

(2) Не се прилага за ЕЗФРСР и ЕФМДР.

3. САМО ПО ОТНОШЕНИЕ НА ДОКЛАДА ЗА 2017 Г. — ДЕЙСТВИЯ, ПРЕДПРИЕТИ В ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРИЛОЖИМИТЕ ПРЕДВАРИТЕЛНИ УСЛОВИЯ, ПОСОЧЕНИ В СПОРАЗУМЕНИЕТО ЗА ПАРТНЬОРСТВО (ЧЛЕН 52, ПАРАГРАФ 2, БУКВА В) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013)

Неизпълнени общи предварителни условия по споразумение за партньорство

Неизпълнени критерии за общи предварителни условия по споразумение за партньорство

Предварително условие	Критерий, който не е изпълнен в СП	Изпълнени	Очаквана дата за цялостното изпълнение на оставащите действия
-----------------------	------------------------------------	-----------	---

Неизпълнени общи предварителни условия по споразумение за партньорство

Действия, предприети за изпълнение на приложимите общи предварителни условия. Тази таблица относно действията, предприети за изпълнение на приложимите общи предварителни условия, е предварително попълнена с данни от споразумението за партньорство, ако те фигурират в структурирана форма в съответното СП.

Предварително условие	Критерий, който не е изпълнен в СП	Предприето действие	Краен срок	Отговорни органи	Приключено действие до края на срока	Коментар
-----------------------	------------------------------------	---------------------	------------	------------------	--------------------------------------	----------

Неизпълнени тематични предварителни условия по споразумение за партньорство

Неизпълнени критерии за тематични предварителни условия по споразумение за партньорство

Предварително условие	Критерий, който не е изпълнен в СП	Изпълнени	Очаквана дата за цялостното изпълнение на оставащите действия
-----------------------	------------------------------------	-----------	---

Неизпълнени тематични предварителни условия по споразумение за партньорство

Действия, предприети за изпълнение на приложимите тематични предварителни условия. Тази таблица относно действията, предприети за изпълнение на приложимите тематични предварителни условия, е предварително попълнена с данни от споразумението за партньорство, ако те фигурират в структурирана форма в съответното СП.

Предварително условие	Критерий, който не е изпълнен в СП	Предприето действие	Краен срок	Отговорни органи	Приключено действие до края на срока	Коментар
-----------------------	------------------------------------	---------------------	------------	------------------	--------------------------------------	----------

Неизпълнени общи предварителни условия по оперативната програма(и)

Неизпълнени критерии за общите предварителните условия по оперативната програма(и) Моля, попълнете тези таблици, в случай че сте използвали възможността, свързана с действията, предприети за изпълнение на предварителните условия, предвидена в член 111, параграф 4 – втора алинея от Регламент (ЕС) № 1303/2013

Програма	Предварително условие	Критерий, който не е изпълнен в СП	Изпълнени	Очаквана дата за цялостното изпълнение на оставащите действия
----------	-----------------------	------------------------------------	-----------	---

Неизпълнени общи предварителни условия по оперативната програма(и)

Действия, предприети за изпълнение на приложимите общи предварителни условия. Тази таблица относно действията, предприети за изпълнение на приложимите общи предварителни условия, е предварително попълнена с данни от оперативната програма, ако те фигурират в структурирана форма в съответната ОП.

Програма	Предварително условие	Критерий, който не е изпълнен в СП	Предприето действие	Краен срок	Отговорни органи	Приключено действие до края на срока	Коментар
----------	-----------------------	------------------------------------	---------------------	------------	------------------	--------------------------------------	----------

Неизпълнени тематични предварителни условия по оперативната програма(и)

Неизпълнените критерии по тематични предварителни условия по оперативната програма(и). Моля, попълнете тази таблица, в случай че сте използвали възможността, свързана с действията, предприети за изпълнение на предварителните условия, предвидена в член 111, параграф 4 – втора алинея от Регламент (ЕС) № 1303/2013

Програма	Предварително условие	Критерий, който не е изпълнен в СП	Изпълнени	Очаквана дата за цялостното изпълнение на оставащите действия
----------	-----------------------	------------------------------------	-----------	---

Неизпълнени тематични предварителни условия по оперативната програма(и)

Действия, предприети за изпълнение на приложимите тематични предварителни условия. Тази таблица относно действията, предприети за изпълнение на приложимите тематични предварителни условия, е предварително попълнена с данни от оперативната програма, ако те фигурират в структурирана форма в съответната ОП.

Програма	Предварително условие	Критерий, който не е изпълнен в СП	Предприето действие	Краен срок	Отговорни органи	Приключено действие до края на срока	Коментар
----------	-----------------------	------------------------------------	---------------------	------------	------------------	--------------------------------------	----------

4. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЕХАНИЗМИТЕ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА СЪГЛАСУВАНОСТ МЕЖДУ ЕВРОПЕЙСКИТЕ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ И ДРУГИ ИНСТРУМЕНТИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ НА РАВНИЩЕТО НА СЪЮЗА И НА НАЦИОНАЛНО РАВНИЩЕ, КАКТО И С ЕВРОПЕЙСКАТА ИНВЕСТИЦИОННА БАНКА (ЕИБ) (ЧЛЕН 52, ПАРАГРАФ 2, БУКВА Г) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013)

- а) Оценка на изпълнението на механизмите за координация, предвидени в споразумението за партньорство, и, ако е приложимо, на евентуалните проблеми, възникнали при изпълнението им.
- б) Когато е приложимо, описание на коригирани и нови механизми за координация.
- в) Други елементи, когато е уместно.

а)

СП очертава механизми за координация в няколко основни области:

Механизъм и структури, координиращи допълващото използване на ЕСИФ

С приемането на **Закона за управление на средствата от ЕСИФ** през 2015 г. се постави ясна и единна законодателна основа на осъществяване на принципа за допълване и координация между програмите, финансирани от петте ЕСИФ. Координацията се осъществява от заместник министър-председателят или министърът, отговарящ за цялостната организация, координация и контрол на системата за управление на средствата от ЕСИФ.

Постоянно действащ консултативен орган за координация в изпълнителната власт при определянето и провеждането на държавната политика в областта на управлението на средствата от ЕСИФ е **Съветът за координация при управлението на средствата от Европейския съюз (СКУСЕС)**, който осигурява съгласуваност и взаимно допълване на мерките по програмите.

Проведени са общо 21 заседания и са инициирани 78 процедури на неприсъствено вземане на решения на СКУСЕС. Съгласувани са проектите на програмите, ревизираните варианти на СП, определянето на УО и СО по програмите. Съветът е одобрил общо 31 предложения за изменения на програмите и 4 на СП. Ежегодно на свое заседание СКУСЕС съгласува ИГРП на ОП, обсъжда финансовия напредък и изпълнението на програмите.

Допълнителни механизми на координация и допълване на програмите се осигуряват чрез работни групи и експертни мрежи по повод подготовката и изпълнението на отделните програми и операции, съставени на основата на партньорския принцип и включващи представители на социалните партньори и заинтересованите страни.

Национален механизъм за координация на дейностите по Стратегията на ЕС за Дунавския регион (Дунавската стратегия)

Съгласуваността на СП и програмите с Дунавската стратегия се осъществява посредством създадения с РМС от 2012 г. национален координационен механизъм на дейностите по Дунавската стратегия. Механизмът е усъвършенстван през 2015 г., като са систематизирани

съставът и отговорностите на Националната група на високо ниво, Националната група за координация и Националния координатор за Дунавската стратегия.

С цел координация на заложените в програмите по ЕСИФ елементи в полза на Дунавската стратегия, Националният координатор участва в КН на програмите по ЕСИФ или ИПП, а ръководителите на УО са членове на Националния координационен механизъм.

Синергията между ПМДР и Дунавската стратегия се изразява чрез инвестиции предимно за продуктивни инвестиции в аквакултури и създаване на нови предприятия за производство и преработка на продукти от риболов и аквакултури, повишаване конкурентоспособността и насърчаване развитието на човешкия капитал и дейности в областта на опазване на околната среда. По ПМДР договорените средства по проекти с място на реализация области от Дунавския регион възлизат на 4.326 млн. евро.

С оглед значението на Интегрираната морска политика и Стратегията на ЕС за „Син растеж“, към МТИТС функционира специален координационен механизъм, като е създадена смесена междуведомствена работна група по интегрирана морска политика, обединяваща всички участници в процеса на планиране и изпълнение на сините политики.

Механизми за подпомагане на кандидатите и бенефициентите

Към осигуряване на адекватна и навременна информация за кандидатите и бенефициентите е насочена дейността на **Единния информационен портал www.eufunds.bg**. Информацията на портала се актуализира редовно, като реализираните публикации до края на 2018 г. са около 6 500 (новини, документи, предстоящи събития и процедури по програмите). В края на 2018 г. стартира надграденият портал, в който УО актуализират създадените страници на ОП. През Портала се достига и до уебсайтовете на ОПРЧР и ФМФИ в България, както и до информация за Програмите за териториално сътрудничество.

Съществена подкрепа на кандидатите и бенефициентите оказва и **Мрежата от 27 информационни центъра за популяризиране на ЕСИФ**.

Обобщените резултати от работата на Мрежата до края на 2018 г. показват: 43 763 души потърсили услугите на офисите; 51 478 обработени запитвания за информация по програмите; 16 726 генерирани публикации в медиите; 2 891 публични събития, посетени от 85 928 участника.

По-важните национални инициативи на Мрежата са:

- онлайн кампания за популяризирането на конкурса за наградите „RegioStars 2016“ през 2016 г.;
- кампания с фокус върху бизнеса под мотото „Успешни заедно“ през 2016 г.
- специализирани срещи за представяне на резултатите от процеса по деинституционализация в партньорство с ДАЗД през 2016 г.;
- кампания „Заедно в Европа“, част от Инициативата на ЕК „Европа в моя регион 2017“, за

- представяне на възможности по програмите и популяризиране на успешни примери;
- събития през м. май 2017 г., посветени на 60 г. ЕСФ;
 - кампания „Бъдещето на Кохезионната политика на ЕС“ през октомври 2018 г., обвързана с честването на 30 години от създаването ѝ, със събития тип „граждански диалог“ за обсъждане законодателните предложения на ЕК за периода 2021-2027 г.;
 - участие в Инициативата на ЕК „Европа в моя регион 2018“ с публично-информационни събития, съобразени със спецификите на областта.
 - Мрежата подкрепя информационните инициативи на УО, като офисите провеждат надграждащи събития за популяризиране на процедурите.

Осигуряване на допълващото използване на средствата по ЕСИФ с други национални и на ЕС инструменти и ЕИБ

INTERREG: България участва в общо 12 програми за трансгранично, транснационално и междурегионално сътрудничество. По програмите за ТГС - външни граници, с общ бюджет 83.2 млн. евро, са стартирали операции за 38.8 млн. евро, които са насочени към подобряване развитието на туризма в трансграничния регион, опазване на околната среда и ефективно използване на природните ресурси и създаване на икономически връзки между организации от партниращите си държави.

Околна среда: В програмата за сектор околна среда по ФМ на ЕИП се предвижда подкрепа за мерките от НПРД, свързани с разработване на национални методики за остойностяване на екосистеми извън НАТУРА 2000, както и за оценка на екосистемните услуги и управление на инвазивните видове.

Рибарство и аквакултури: УО на ПМДР е наблюдател в Надзорния комитет на проект *InBulMarS* на ИА „Морска администрация“, финансиран от ЕК. Проектът имаше за цел да направи предпроектно проучване на възможностите за свързване на различните системи за наблюдение на морското пространство. През третото тримесечие на 2019 предстои да бъде отворен прием по мярка 6.1 на ПМДР за финансиране на практическото свързване на системите.

Наука, образование и иновации: Мерките по ОПНОИР подпомагат участието на българските изследователи в програмата Хоризонт 2020, вкл. в JPIs, ERA-NETs и дейностите по програмата Widening. При актуализирането на Националната пътна карта за научна инфраструктура са взети предвид и изискванията на Европейското научноизследователско пространство и Европейския стратегически форум за научни инфраструктури.

Развитие на МСП и иновации: Предвиденото в стратегията на ОПИК надграждане на резултатите от проектите по рамковите програми се осъществява чрез даване на бонус точки при оценката на проектни предложения, включващи надграждане на резултати по 5-та, 6-та, 7-ма Рамкова програма и Хоризонт 2020, включително ECSEL JointUndertaking. Мерките за осигуряване на необходимия инвестиционен и оборотен ресурс се гарантират и със средства от Хоризонт 2020 и ЕИФ и ЕИБ.

Съдебна система: ОПДУ финансира дейности, свързани с повишаване на капацитета на магистрати, съдебни служители, разследващи полицаи и обща администрация на правоохранителните структури. Такъв към момента е проектът на НИП, насочен както към

провеждане на обучения за магистрати, съдебни и прокурорски помощници, съдебни служители, така и за повишаване на капацитета на НИП като основна учебна институция на правосъдието. В областта на опазване на обществения ред и противодействие на престъпността е изпълнен проект „Модернизиране на пенитенциарната система в България“ с бенефициент МП и партньор ГД „Изпълнение на наказанията“, по който е разработена Стратегия за развитието на пенитенциарната система в България за периода до 2025 г. и е внедрена система за електронно наблюдение за правонарушители.

В рамките на НФМ 2014-2021 г. е осигурено финансиране за изграждане на нов пилотен затвор и учебен център към него, ремонт на места за лишаване от свобода, засилено прилагане на алтернативни мерки на лишаването от свобода, обучение за служители и рехабилитация на лишените от свобода преди тяхното освобождаване с фокус върху уязвими групи, специализирани обучения за служители на правоохранителните органи (извън обхвата на ОПДУ) както и проекти в областта на детското правосъдие и подобряване на капацитета на съдебната система за прилагане на Концепцията по прилагане на правата на човека. Специализирани обучения за служители на правоохранителните органи се финансират и по на фонд „Вътрешна сигурност“.

Управление на рискове: В допълнение на ЕСИФ, по фонд „Вътрешна сигурност“ се изпълнява проект „Доизграждане на сиренна система за защита на населението и обектите на европейската критична инфраструктура“ за укрепване на административния и оперативен капацитет на национално ниво за защита на стратегически обекти от европейската критична инфраструктура. Изпълняват се и мерки за повишаване на възможностите на учебен център в гр. Монтана за реакция при химически, биологични, радиологични и ядрени инциденти, поддръжка и развитие на Единния автоматизиран регистър по контрола на общоопасните средства.

Енергийна ефективност: В рамките на програмата в сектор енергетика по ФМ на ЕИП се предвижда подкрепа за подобряване на енергийната ефективност на публични сгради до клас А и сгради с близко до нула енергийно потребление, рехабилитация на улично осветление за повишаване на енергийната ефективност и инсталиране на оборудване за наблюдение на енергийното потребление.

Механизъм за свързаност на Европа:

За България по МСЕ, сектор „Транспорт“ са одобрени за финансиране 19 проекта (408.3 млн. евро БФП като средствата по Кохезионния пакет на МСЕ са 405.6 млн. евро). Най-голям е финансовият дял на проектите, свързани с развитие и модернизиране на жп инфраструктура по „основната“ TEN-T мрежа по направление Сръбска граница – София - Пловдив за над 373 млн. евро. Част от одобрените проекти са насочени към подобряване на условията за корабоплаване в общия българо-румънски участък на р. Дунав (5 проекта за над 6 млн. евро). АПИ е бенефициент на проекти за модернизиране на пътната инфраструктура по направление Калотина – Софийски околовръстен път и за оценка и инициране на мерки за подобряване на пътната безопасност в критични участъци от републиканската пътна мрежа (БФП около 30 млн. евро). ДП РВД е бенефициент с 4 проекта за над 3.2 млн. евро, насочени към подобряване на функционалностите за управление на въздушния трафик.

В сектор „телекомуникации“ за периода са финансирани 8 български проекта за 2.12 млн. евро. В сектор „енергетика“ се финансират 16 проекта, подкрепата за които от ЕС възлиза на 123.6

млн. евро. По-големите проекти са: Изграждане на нов междусистемен електропровод 400 kV между Марица Изток и Неа Санта (Гърция); Рехабилитация, модернизиране и разширяване на българската преносна система“ - Фаза 2; Помпено-акумулиращо хранилище в България – Яденица, финансират се и редица проекти за предпроектни проучвания.

Национални инструменти

В областта на образованието, интервенциите по ОПНОИР са допълващи към дейностите на Националните програми за 2017, 2018 и 2019 г. „Развитие на системата на предучилищното образование“, „Подпомагане на общини за реализиране на дейности за образователна десегрегация“, „Успяваме заедно“ и „Създаване на достъпна архитектурна среда и сигурност в училище“ за постигане на основните резултати по ТЦ9. По ТЦ10 допълване се осъществява с националните програми за 2017 г. „Оптимизация на училищната мрежа“, „Осигуряване на съвременна образователна среда“, „Без свободен час“, „Заедно в грижата за ученика“, „Заедно за всяко дете“, „Оптимизиране на вътрешната структура на персонала“, „Квалификация“, „Мотивирани учители“, „Обучение за ИТ кариера“, „ИКТ в системата на предучилищното и училищното образование“, „ИТ бизнесът преподава“ и „Иновации в действие“.

В областта на науката, интервенциите по ОПНОИР са допълващи към дейностите на Националните научни програми за 2019 г.: „Информационни и комуникационни технологии за единен цифров пазар в науката, образованието и сигурността“, „Здравословни храни за силна биоикономика и качество на живот“, „Културноисторическо наследство, национална памет и обществено развитие“, „Петър Берон. Наука и иновации с Европа“, „Върхови изследвания и хора за развитие на европейска наука“ и „Млади учени и постдокторанти“.

ЕИБ: Успешното сътрудничество с ЕИБ продължава с подписания през 2015 г. Меморандум за разбирателство за подкрепа за проекти на ЕС между България и ЕИБ за периода 2014-2020 г., който дава възможност да бъдат сключвани двустранни споразумения с УО и бенефициенти по ОП в сферите: секторни стратегически документи и инвестиционни програми, осъществяване на проекти и институционален капацитет. В рамките на този меморандум ОПТТИ финансира проект на НКЖИ за внедряване на ГИС и ERTMS, а ОПОС – проект за Техническа помощ за проектиране и изграждане на инсталация за комбинирано производство на енергия в София с оползотворяване на RDF на Столична община. През 2014 г. е подписан Финансов договор за осигуряване на националното съфинансиране по инвестиционни проекти в рамките на ОП за настоящия период. Сключен е и Меморандум за разбирателство с ЕИБ, който дава рамката на съвместно сътрудничество за осигуряване на консултантски услуги чрез създаденото Звено за консултации, което да бъде в помощ на българските предприемачи, публичните институции и власти при подготовката и структурирането на качествени проекти, които да бъдат подпомогнати чрез ЕФСИ.

б)

Прилагането на механизмите за координация и резултатите от тяхното действие до момента не показват необходимост от коригирането им или от създаване на нови механизми.

5. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ИНТЕГРИРАНИЯ ПОДХОД КЪМ ТЕРИТОРИАЛНОТО РАЗВИТИЕ ИЛИ ОБОБЩЕНИЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ИНТЕГРИРАНИТЕ ПОДХОДИ, КОИТО СЕ ОСНОВАВАТ НА ПРОГРАМИТЕ, ВКЛЮЧИТЕЛНО НАПРЕДЪКА В ПОСТИГАНЕТО НА ОПРЕДЕЛЕНИТЕ ПРИОРИТЕТНИ ОБЛАСТИ ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО (ЧЛЕН 52, ПАРАГРАФ 2, БУКВА Д) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013)

а) Общ коментар и оценка.

Съществуващите и задълбочаващи се различия между българските региони и напредналия процес на моноцентризм по отношение на град София в дългосрочен план биха довели до сериозни дисбаланси между някои части на страната и до обективна невъзможност за използване на целия потенциал на територията. Тези процеси извеждат на преден план необходимостта от прилагане на интегриран териториален подход на ЕСИФ, насочен към осигуряване на полицентричен модел на развитие с оглед постигане на устойчив и балансиран растеж в българските райони и достигане на средно европейско ниво в обозримо бъдеще. Интегрираният подход към териториалното развитие, избран от България в Споразумението за партньорство, е насочен към намаляване на социални, икономически и териториални различия и се прилага чрез следните инструменти:

- ВОМР, включително с многофондово финансиране, чрез програмиране и прилагане на иновативни интегрирани многосекторни стратегии за местно развитие [1];
- продължаващи инвестиции за стимулиране на устойчивото градско развитие, в съответствие с член 7 от Регламент (ЕС) № 1301/2013 за ЕФРР, въз основа на интегрирани планове за градско възстановяване и развитие;
- продължаване прилагането на европейско териториално сътрудничество, в т.ч. по Стратегията на ЕС за Дунавския регион [2].

При това изпълнението на интегрирания подход към териториалното развитие отчита и поставя специален фокус, от една страна, на потребностите на най-силно засегнатите от бедност целеви групи, изложени на най-висок риск от дискриминация или социално изключване [3], а от друга – се основава на стратегия за целенасочена подкрепа за Северозападния район [4], който е с най-нисък размер на БВП на човек от населението от районите в ЕС.

Един от инструментите за прилагане на интегриран териториален подход на национално ниво се основава на концепцията за подкрепа на устойчиво градско развитие в съответствие с член 7 от Регламент (ЕС) № 1301/2013 за ЕФРР. Концепцията, развита в детайли в Приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие“ на ОПРР, предвижда фокусирана подкрепа за устойчиво градско развитие в 10 града – центрове на растеж – и мрежа от средни градове. Подходът, който се следва, е да се даде възможност на местната власт да координира секторни политики, като енергийна ефективност, градска среда, дейности за привличане на частни инвестиции, местната социална и образователна политика и устойчив градски транспорт на градско ниво, като се вземат предвид нуждите и потенциала на територията на най-ниско териториално равнище. Секторните приоритетни оси на ОПРР, от друга страна, отчитат териториалното измерение на секторните приоритети от Споразумението за партньорство, които допринасят за устойчиво регионално развитие. Секторните приоритети като регионална образователна, здравна и социална инфраструктура, регионален туризъм и регионална пътна инфраструктура, не са ограничени до специфични групи територии, а покриват цялата територия на страната поради тяхната по-висока значимост – регионална или национална, с което се допринася за изпълнение на интегрирания подход към териториалното развитие.

В основата на концепцията на ОПРР за балансирано регионално и териториално развитие е подкрепата на полицентрична териториална система от една страна, а от друга – териториалното измерение на секторните политики от регионално значение.

Опитът от изпълнението на Приоритетна ос 1 на ОПРР до момента показва както ползите, така и някои слабости на избрания подход. Безспорна е ползата от наличието на предварително заделени бюджети за всяка община, в рамките на които градските власти да могат да планират своите инвестиции според конкретните нужди и приоритети на общината. Същевременно, изискването за тематично разпределение на средствата се оказва силно ограничаващо по отношение на изпълнението на градските стратегии и възпрепятства прилагането на подхода „отдолу – нагоре“. Оказва се, че в голяма част от случаите идентифицираните на местно ниво нужди не са сред най-приоритетните съгласно националните секторни стратегии и предварително поставените изисквания на ниво оперативна програма за тематична концентрация на средствата и за допустими дейности не дават възможност да се финансират голяма част от проектите, които са определени като приоритетни на местно ниво. Изводът е, че за осъществяването на подхода „отдолу-нагоре“ е необходимо да се даде реална възможност на местните власти да финансират конкретните нужди и приоритети на своята територия без да се ограничават.

Като слабост на прилагания подход за градско развитие се отчита и фактът, че финансирането на градските стратегии се обезпечава с гарантирани бюджети единствено в рамките на ОПРР, която финансира ограничен набор от инфраструктурни мерки. С изключение на проектите за социални жилища, при които крайните ползватели на услугата се подпомагат чрез мерки за социално включване по ОПРЧР, няма други мерки в рамките на интегрираните планове за градско възстановяване и развитие, които да получават преференции от други оперативни програми. Липсата на работещи механизми за финансиране на интегрирани проекти значително намалява ефекта от прилагането на градските стратегии.

В допълнение, през времеви диапазон между момента на разработване на тези стратегии и момента на изпълнението на инвестиционните програми за реализацията им настъпват редица промени в средата, възникват нови нужди, изменят се обществените нагласи, в резултат на което списъците с проекти идеи се оказват остарели и не съвсем актуални. В тази връзка УО на ОПРР осигури възможност за текуща актуализация на градските стратегии и инвестиционните програми. В хода на изпълнение на програмния период това дава възможност за гъвкавост и реализация на нови идеи и се оценява като добра практика.

От гледна точка на подхода за оценка на проектните предложения (чрез 39 междинни звена в съответните общини за подкрепа) следва да се отбележи, че въпреки натрупания до момента опит междинните звена все още изпитват затруднения при изпълнение на функциите си. Като основна причина се изтъква липсата на достатъчно ресурси и административен капацитет на общинските администрации, които или не могат да си позволят наемането на допълнителни кадри, или не могат да намерят достатъчно квалифицирани експерти, така че да обезпечат от една страна работата на междинните звена, а от друга – подготовката и изпълнението на проектите. Това налага извода, че са необходими допълнителни усилия за изграждане на капацитет на местно ниво.

Данните на НСОРБ към 31.12.2018 г. за усвоения от 10 града – центрове на растеж ресурс от

ОПРР показват, че те са привлекли 50.04% от общия договорен от общините ресурс по програмата. Предоставените на тези 10 града средства по останалите програми като дял от общия ресурс по тези програми, договорен за местните власти, възлиза съответно на 47.58% за ОПОС; 17.15% за ОПРЧР; 9.08% за ОПНОИР; 43.80% за ОПДУ; 100% за ОПТТИ (Метрополитен ЕАД); 8.75% за ОП Храни и 13.91% за ПМДР. С други думи, общо 10 града – центрове на растеж са привлекли 55.20% от договорения от общините ресурс, което показва, че е налице фокусирана подкрепа за устойчивото им градско развитие. Следва да се отбележи, че извън ОПРР фокусираната подкрепа не е предварително програмирана, като същата по-скоро се дължи на по-големия административен капацитет на тези градове за подготовка на проекти и привличане на инвестиции от ЕСИФ.

Същевременно следва да се подчертае, че подкрепата за тези 10 града, в които по данни на НСИ към 31.12.2018 г. живее около 42% от населението на страната, не е равномерно разпределена на общинските им територии. Същата почти изцяло е съсредоточена в предварително определени градски зони, като перифериите и селата им в голяма степен остават без подкрепа от европейските фондове поради избрания териториален подход за фокусиране на инвестициите. Това в дългосрочен план е възможна реална предпоставка за задълбочаване на вътрешнообщинските различия на териториите на 10-те града.

От друга страна, възприетият на национално ниво подход за дефиниране на градски и селски райони през изминалите два програмни периода доведе до нездравословна конкуренция между общините и задълбочаване на междурегионалните, вътрешнорегионалните и дори на общинските различия и дисбаланси. Понастоящем „бели петна“ без привлечено европейско финансиране са над 60 малки и средни общини от общо 265, както и селата и градските периферии на 19 от най-големите ни градове. Заложеното преференциалното третиране на проекти от СЗРП, чрез което се направи опит за частично компенсирание на нереализираната за развитието му ИТИ, доведе до изкривяване на конкуренцията и насочване на инфраструктурните инвестиции в Северозападна България, при това не във всичките ѝ области, а в територии с малобройно и изчезващо население. Като цяло този териториален подход може да се оцени като неудачен и недоприносящ за икономическото развитие на региона или за догонващото му развитие спрямо останалите региони на страната.

Поради тези причини е важно за следващия програмен период да се разработи дизайн на териториален подход, позволяващ справедлив достъп на всички територии и граждани до европейския ресурс. По-амбициозен подход, включващ набор от различни национални и местни политики, различни проекти на над-регионално, регионално, областно, междуобщинско и общинско ниво е необходим и за целенасочена подкрепа към СЗРП, включително базиран на подготвената, но нереализирана за развитието му ИТИ. По места се предлагат за разглеждане пилотни инициативи за многофондово финансиране по примера на механизмите на ВОМР на областно и над областно ниво за територии със специфични характеристики и потребности (например, в Смолянска област и Родопите).

Към настоящия момент е рано да се направи оценка в пълнота на изпълнението на избрания цялостен интегриран подход към териториалното развитие предвид сравнително ранната фаза на изпълнение на предвидените инструменти и степента на напредък в постигането на определените приоритетни области за сътрудничество. Адекватна оценка ще може да се направи след по-голям период от време, когато критична маса от стартиралите операции е приключена и са се проявили ефектите от предприетите интервенции.

Въпреки това, още на този етап може да се направи извода, че са необходими допълнителни усилия за повишаване на ефективността на регионалната политика, за да се отговори на предизвикателства като неблагоприятните демографски тенденции и задълбочаването на наблюдаваните различия между плановите райони в страната. Подходът за осъществяване на интегрирано развитие на регионите се нуждае от преосмисляне за следващия програмен период както по отношение на осъществяване на синергиите между интервенциите от различните програми, така и по отношение на нивото, на което да се осъществяват тези инвестиции (община, област, регион).

[1] Вж. т. 5б.

[2] Вж. т. 5г.

[3] Вж. т. 5д.

[4] Вж. т. 5е.

б) Във връзка с член 15, параграф 2, буква а), подточка і) от Регламент (ЕС) № 1303/2013 — преглед на изпълнението на воденото от общностите местно развитие.

Подходът ВОМР надгражда опита от функционирането на подхода ЛИДЕР като инструмент за децентрализирано управление и интегрирано местно развитие в селските райони през предишния програмен период. През периода 2014-2020 ВОМР се прилага в рамките на селските райони, рибарските райони и териториите със специфични характеристики [1]. Целта е да бъде постигната концентрация на средства и осигурено допълване и синергия на интервенциите за балансирано развитие с оглед преодоляване на социалните, икономическите и териториалните различия спрямо останалата част на страната. Подходът не се прилага в рамките на градовете, подпомагани от ОПРР за устойчиво градско развитие. ВОМР се финансира от ЕЗФРСР, ЕФМДР, ЕФРР и ЕСФ. При изпълнението на стратегиите за местно развитие по подхода се прилагат правилата и процедурите на всеки един от включените фондове.

Прилагането на подхода ВОМР се осъществява в рамките на Мярка 19 на ПРСР.

Подмярка 19.1 “Помощ за подготвителни дейности”

Сключени са 100 договора за 2.571 млн. евро, в които участват 180 общини, обхващащи население от 2.3 млн. жители и територия от 74 433 кв. км. или 78% от селските райони на страната. При изпълнението на мярката са проведени около 1 200 публични събития. Изплатените средства към края на 2018 г. са 1.703 млн. евро.

Подмярка 19.2 „Прилагане на операции в рамките на стратегии за ВОМР”

В рамките на *първия прием* са подадени общо 53 стратегии, от които: 23 еднофондови стратегии с мерки само по ЕЗФРСР; 28 стратегии, включващи мерки по ОПРЧР; 24 - мерки от ОПИК и 3 - мерки от ОПОС.

Одобрени са 39 стратегии за ВОМР, ангажиращи 55.988 млн. евро от ПРСР, 1.609 млн. евро от ОПОС, 15.226 млн. евро от ОПИК и 11.116 млн. евро от ОПРЧР. Одобрените стратегии обхващат територия от 31 593 кв. км., включваща 72 общини предимно от селските райони и население 1 027 562 жители.

По *втория прием* са постъпили общо 70 заявления от МИГ на територията на 120 общини. От тях 19 са еднофондови, а 51 – многофондови, както следва: 47 включват мерки по ОПРЧР; 36 - мерки от ОПИК, 14 - мерки от ОПОС и 23 - мерки от ОПНОИР. Приемът е проведен в ИСУН, което е съществена стъпка в процеса на електронизация на изпълнението на програмите. Одобрени са 25 МИГ на територията на 43 общини с територия 22 203 кв. км. и население 619 026 жители. Средствата по одобрените стратегии са в размер на общо 72.089 млн. евро, разпределени по програми както следва: ПРСР – 35.493 млн. евро; ОПОС – 5.279 млн. евро; ОПИК – 14.067 млн. евро; ОПРЧР – 12.057 млн. евро; ОПНОИР – 5.191 млн. евро.

Към 31.12.2018 г. са сключени 24 споразумения за изпълнение на стратегии за ВОМР за 68.329 млн. евро, от които 33.993 млн. евро от ЕЗФРСР, като предстои сключване на споразумение с МИГ „Луковит Роман“. Общият брой на одобрените стратегии за ВОМР на МИГ е 64 за 186.393

млн. евро.

С прилагането на подхода ВОМР по **ОПОС** се цели осигуряване на подкрепа за подобряване на природозащитното състояние на видове и/или местообитания от мрежата Натура 2000 и по-конкретно в изпълнение на мярка 109 от Националната приоритетна рамка за действие за мрежата Натура 2000 - „Инвестиции в консервационни дейности за поддържане/ подобряване на природозащитното състояние на видове и природни местообитания“.

Към 31.12.2018 г. се изпълняват общо 30 стратегии с финансиране по **ОПИК**. Подкрепата е насочена към: МСП, разработващи/внедряващи иновации; желаещи да реализират предприемачески идеи в области като здравеопазване, застаряване на населението, демографските въпроси, културните и творчески индустрии; МСП според НСНМСП за общи производствени инвестиции за подобряване на производствения капацитет чрез ефективното и ефикасно използване на факторите на производство, за специализирани услуги за развитие и укрепване на управленския капацитет и за растеж чрез подобряване на качеството и насърчаване използването на ИКТ. Само през 2018 г. са стартирали 23 процедури за 13.8 млн. евро.

Операция по **ОПНОИР** на стойност 40.9 млн. евро стартира през юли 2017 г. за подкрепа за социално включване на деца и ученици от маргинализираните групи чрез подобряване на достъпа им до качествено образование. През 2018 г. са сключени 11 споразумения от одобрените за финансиране 12 многофондови стратегии [2] с бюджет 4.691 млн. евро. УО на ОПНОИР изготви Указания към МИГ за подбор на проекти и проведе еднодневно обучение с участието на 24 представители на МИГ. До края на 2018 г. няма съгласувани и стартирали процедури на МИГ по ОПНОИР [3].

Одобренията по първа покана за подбор 17 МИГ с включени мерки по ОПРЧР в стратегиите за ВОМР изпълняват общо 62 мерки. Одобренията по втора покана 17 МИГ изпълняват стратегии с общо 54 мерки с финансиране от ОПРЧР.

Подмярка 19.3 „Подготовка и изпълнение на дейности за сътрудничество на МИГ“

Бюджетът по подмярката е 6.5 млн. евро. Приемът на проектни предложения е открит през август 2018 г., като е разделен в две процедури за проекти за сътрудничество – подготвителни дейности и изпълнение. В рамките на първия прием в ИСУН2020 са регистрирани 10 проектни предложения – 8 за подготвителни дейности и 2 за сътрудничество, които впоследствие са оттеглени. В резултат на оценката на Комисията са одобрени за финансиране осем проектни предложения за 175 хил. евро.

Подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на стратегия за ВОМР“

Одобренията средства по подмярка 19.4 за управление на одобренията по първия прием на подмярка 19.2 МИГ са в размер на 19.548 млн. евро. По подмярката РА е изплатила авансовите плащания за 2018 г. и извършва регулярно изплащане на извършените от МИГ разходи. Към 31.12.2018 г. РА е възстановила средства в размер на 5.372 млн. евро.

Приложените по-горе данни по недвусмислен начин показват приноса на подхода ВОМР към интегрираното местно развитие и доказват добавената стойност от прилагането му. След силния старт на подхода, към края на 2018 г. договарянето на над 500 инвестиционни проекта, подадени по десетки процедури по мерки в обхвата на стратегиите, е блокирано. Основните причини са забавената акредитация на процедурите от МЗХГ, промени в екипите на УО на програмите, подкрепящи подхода и изменения в приложимото законодателство. При бъдещото прилагане на подхода е необходимо да се оптимизира време- и ресурсоемката процедура по изпълнението му, въведена на национално ниво.

През 2016 г. беше отворен прием на заявления за интерес от страна на МИРГ, които планират да изготвят монофондови местни стратегии за развитие, в рамките на ПС 4 на ПМДР. По мярка 4.1 вече са изпълнени 14 договора за предварително подпомагане за 251 479 евро. По мярка 4.2 са сключени 8 договора за изпълнение на стратегии за 16 млн. евро. или 79% от бюджета на приоритета.

[1] Определени в Националната концепция за пространствено развитие.

[2] През пролетта на 2019 г. е сключено и 12-то споразумение с мерки от ОПНОИР.

[3] До края на м. юни 2019 г. в УО на ОПНОИР от 10 МИГ са постъпили за съгласуване 11 от очакваните 15 процедури, а по 3 от тях е проведено и общественото обсъждане. До края на 2019 се очаква по 10 от процедурите да бъдат подписани.

в) Във връзка с член 15, параграф 2, буква а), подточка і) от Регламент (ЕС) № 1303/2013 — преглед на изпълнението на интегрираните териториални инвестиции, ако е целесъобразно.

Неприложимо

ва) Във връзка с член 15, параграф 2, буква а), подточка i) от Регламент (ЕС) № 1303/2013 — преглед на изпълнението на интегрираните действия за устойчиво градско развитие.

Голяма част от бюджета на **ОПРР** е насочен към ПО 1, която има за цел финансиране на проекти за устойчиво градско развитие в 10 града – центрове на растеж – и в мрежата от средни градове. Приоритетната ос се изпълнява в съответствие с член 7 от Регламент (ЕС) № 1301/2013 за ЕФРР на базата на интегриран подход, който цели да се даде възможност на местните градски власти да координират различните секторни политики, като се вземат предвид нуждите и потенциала на територията на най-ниско териториално равнище. В този смисъл основният приоритет на оперативната програма се фокусира върху нуждите и потенциала за развитие от местно значение, идентифицирани в рамките на градските стратегии – Интегрираните планове за градско възстановяване и развитие и инвестиционните програми към тях.

През 2016 г. са одобрени инвестиционните програми към интегрираните планове на всички 39 града и в съответствие с тях стартира подборът на проектите за градско развитие и тяхното изпълнение. Проектни предложения се подават текущо до 31.12.2019 г.

В резултат на извършен превантивен системен одит и с цел подобряване на подхода за изпълнение на приоритетната ос през 2017 г. са инициирани промени в насоките за кандидатстване, които дават възможност на градовете да допълват инвестиционните си програми с нови проекти/проектни идеи, подбрани на базата на обективни критерии от работни групи, включващи представители на съответните градски власти и на различни групи заинтересовани страни и партньори. По този начин се дава възможност на общините да адаптират инвестиционните си програми към измененията, настъпили след етапа на подготовка на програмите, и да изпълнят проектите, които ще имат най-голям принос към градското развитие и индикаторите на оперативната програма. В допълнение, с цел да облекчи процедурите по актуализация на интегрираните планове за градско възстановяване и развитие, УО на ОПРР измени методическите насоки за подготовката и изпълнението им и включи допълнителна процедура за финално отчитане на изпълнението на плановете в края на програмния период, което ще даде възможност в плановете да бъдат отразени всички проекти, реализирани в подкрепа на целите им.

Към 31.12.2018 г. в рамките на Приоритетна ос 1 има приключили 6 проекта за финансиране на образователна инфраструктура, градска среда, енергийна ефективност и зони за икономическо развитие с обща стойност на отпуснатата БФП в размер на над 22 млн. евро. Към същата дата в процес на изпълнение са още 134 проекта за градско развитие на обща стойност на БФП 528 709 374.09 евро.

В рамките на приоритетна ос 2 по ОПРЧР се реализира операция „Социално-икономическа интеграция на уязвими групи“, която по взаимодопълващ се начин използва възможностите на три програми – **ОПРР, ОПНОИР и ОПРЧР**. Тя е изцяло фокусирана върху маргинализираните общности. Общата ѝ цел е да допринесе за повишаването качеството на живот, социалното включване и намаляване на бедността, както и до трайната интеграция на най-маргинализираните общности, вкл. ромите чрез реализацията на комплексни мерки и прилагането на интегриран подход.

Процедура „Социално-икономическа интеграция на уязвими групи. Интегрирани мерки за подобряване достъпа до образование“ се изпълнява в два самостоятелно обособени компонента.

Конкретни бенефициенти са общини в Р България.

Общият бюджет на процедурата е 52.7 млн. евро, от които 40.9 млн. евро по ОП РЧР и 11.8 млн. евро по ОП НОИР.

По компонент 1 са сключени 47 договора за 18.6 млн. евро, от които средства по ОП РЧР – 10.5 млн. евро. и средства по ОП НОИР – 8.1 млн. евро. В проектите са включени около 5 500 лица от групи в неравностойно положение, както и 5 500 деца, които са застрашени от отпадане от образователната система.

Компонент 2 е с бюджет: 15.3 млн. евро. по ОП РЧР и 15.3 млн. евро. по ОП НОИР като крайният срок за подаване на проектни предложения е 16.12.2020 г.

Процедурата „Интегрирани действия за устойчиво градско развитие“ по **ОПРЧР** с бюджет 9.2 млн. евро цели да подкрепи реализирането на интегрирани действия за устойчиво градско развитие в 39-те града. Процедурата ще окаже подкрепа за допълняемост на проектите по ОПРР, включени в ИПГВР и инвестиционните планове на общините-бенефициенти за изграждане на социална инфраструктура извън процеса на деинституционализация - центрове за временно настаняване, кризисни центрове, приюти и центрове за работа с деца на улицата. Крайният срок за подаване на проектни предложения е 30.04.2020 г.

Допълващи инвестиции на обща стойност 426.8 млн. евро са предвидени по изпълнявани проекти към 31.12.2018 г. в рамките на **ОПОС**.

В рамките на **ОПИК** и **ОПНОИР** се изпълняват операции, обхващащи територията на цялата страна, включително зоните, обхванати от интегрираните планове за градско възстановяване и развитие.

г) Във връзка с член 15, параграф 2, буква а), подточка ii) от Регламент (ЕС) № 1303/2013 — преглед на изпълнението на макрорегионалните стратегии и стратегиите за морските басейни, ако е целесъобразно.

Дунавската стратегия намира своето отражение в стратегическите документи за регионално развитие за периода 2014-2020 г. – Националната програма за развитие „България 2020“, Националната стратегия за регионално развитие и Регионални планове за развитие на отделните региони в страната, както и в оперативните програми за периода 2014-2020 г. Целите на Стратегията са отразени и в програмите за териториално сътрудничество, по-специално ИНТЕРРЕГ V-A Румъния - България 2014-2020 и ИНТЕРРЕГ – ИПП България - Сърбия 2014-2020.

Като Черноморска и Дунавска държава, България притежава определен потенциал за изпълнение на „сините“ политики и отдава сериозно значение на изпълнението на целите на Интегрираната морска политика и Стратегията на ЕС за „Син растеж“. Развитието на тези политики в страната се подпомага от специално създадения координационен механизъм към МТИТС. Представители на МТИТС участват в заседанията на Експертната група на държавите членки по морска политика на ниво ЕС. В рамките на групата се обсъждат въпроси, свързани със синия растеж, морските знания, морското пространствено планиране, интегрираното морско наблюдение, морска сигурност и стратегиите за морските басейни.

Създаденият механизъм за координация включва националния координатор и координаторите на приоритетни области в Съвместните комитети за наблюдение. По този начин те могат да участват пряко в процеса на вземане на решения, както и в планирането и изпълнението на програмата. Важен елемент от дейността на националния координатор за Дунавската стратегия е повишаването на осведомеността сред заинтересованите страни относно възможностите за финансиране на проекти, допринасящи за изпълнение на целите на Дунавската стратегия от ЕСИФ, Инструмента за предприєдинителна помощ и централно управляваните инструменти като Horizon 2020, LIFE, COSME, Механизма за свързване на Европа и други [1].

МТИТС организира и участва чрез свои представители в конференции, посветени на Интегрираната морска политика. През 2015 г. МТИТС, съвместно с ЕК, организира конференция в гр. София на тема „*Интелигентен син растеж — нови възможности за синята икономика в Черно море*“. Събитието потвърди трайната обвързаност на Европейския съюз с Черно море като бе предложен форум на специалисти и предприемачи, които работят в Черно море, обсъдиха се политики и подходи, които биха създали устойчиви икономически и социални предимства за морския бизнес и крайбрежните райони като цяло.

През 2018 г. в гр. Бургас бе проведен Европейски морски ден 2018 г., в рамките на който бе проведена среща на министрите от Черноморския регион и се прие Декларацията от Бургас „*Към обща програма за Черно море*“, целяща синхронизиране на приоритетите и задълбочаване на сътрудничество между държавите от региона.

През 2018 г. МТИТС беше домакин на първия национален семинар за син растеж в Черно море. Целта на срещата беше да се идентифицират потенциални полета на взаимодействие между отделните направления, което да послужи за формулиране на национални приоритети за развитие на синята икономика.

Изпълнителна агенция „Морска администрация” е партньор по проект „Европейска тестова платформа за обща морска среда за обмен на информация в перспективата 2020“, който е насочен към тестване на оперативната съвместимост на системите за морско наблюдение чрез предоперационно валидиране на Общата среда за информационен обмен. Заложените цели са насочени към изграждането на експериментална среда за иновации и сътрудничество между обособените потребителски общности на CISE, изпълняващи контролни функции по отношение на рибарство, граничен контрол, отбрана, митнически контрол, околна среда, морска сигурност и безопасност и правоприлагане. Изпълнението на проекта завърши в края на 2018 г. и през третото тримесечие на 2019 предстои да бъде отворен прием по ПМДР по мярка 6.1 за финансиране на практическото свързване на системите с конкретен бенефициент Изпълнителна агенция „Морска администрация”.

В периода 2017-2018 г. Изпълнителна агенция „Морска администрация” осъществява координацията на проект „Интегрирано българско морско наблюдение” InBulMarS, осъществен с финансиране от ЕФМДР. Основната цел на проекта е извършването на предпроектно проучване за определяне на нуждите и изискванията за подобряване на междусекторния обмен на информация в областта на морското наблюдение в контекста на CISE.

С оглед подобряване на условията за корабоплаване по река Дунав, се изпълняват три проекта по Механизма за свързване на Европа, на обща стойност 6.3 млн. евро, включително провеждане на предпроектни проучвания и закупуване на необходимото оборудване за провеждане на пилотни дейности с цел подобряване на навигационно-пътевата обстановка по реката. В допълнение, в рамките на ОПТТИ 2014-2020 г. е изпълнен проект за доставка на хидрографен кораб и е предвидена доставка на драгажно оборудване за премахване на праговете и удълбочаване на фарватера в българския участък на реката. С оглед подобряване на условията за корабоплаване, през 2018 г. беше сключен договор за извършване на драгажна дейност в общия българо-румънски участък на р. Дунав.

Интервенциите по **ОПРР**, свързани с енергийната ефективност, устойчивия градски транспорт, обновяването и възстановяването на градската среда, както и регионалната пътна инфраструктура имат принос към приоритетните области по стълбовете за свързаност и околна среда. Инвестициите в туризъм пряко адресират приоритетна област „Насърчаване на дейностите в областта на културата и туризма“, а проектите за социална, здравна и образователна инфраструктура са в подкрепа на приоритетните области по стълба за благосъстояние. Тъй като приоритетите на ОПРР са в съответствие с приоритетите на Дунавската стратегия, едно от задължителните изисквания към проектите предложения по ОПРР е обосновка на приноса към стратегията. Стратегията е приложима на територията на цялата страна, но подкрепата за изпълнението ѝ е обвързано най-вече с районите и градовете по поречието на р. Дунав – Северозападен, Северен Централен и Североизточен район от ниво NUTS 2. В тази връзка в Северна България се изпълняват 63 проекта по ПО 1, както и други 163 договора по останалите приоритетни оси на ОПРР.

При изпълнение на програмите за териториално сътрудничество, по време на оценителния процес приоритет се дава на проекти, чиито дейности допринасят за постигане целите на Дунавската стратегия.

Изпълнението на **ОПОС** допринася за постигането на целите от приоритетните области на

стълб 2 „Опазване на околната среда в региона на река Дунав“ на Стратегия на ЕС за региона на река Дунав (EUSDR) планирани за изпълнение до 2020 г. чрез финансиране на мерки, заложи в ПО 1, 3, 4 и 5 на програмата. ОПОС допълва в пълна синергия, но и ясна демаркация, приоритетите на Дунавската стратегия, както и Механизма за свързаност на Европа, програмите за ТГС и транснационална програма „Дунав“.

[1] Инициативите START и TAF, Фонда за стратегически проекти и Фонда за разработка на проекти.

д) Във връзка с член 15, параграф 2, буква а), подточка iii) от Регламент (ЕС) № 1303/2013, ако е целесъобразно, преглед на изпълнението на интегрирания подход към потребностите на най-силно засегнатите от бедност географски райони или на целевите групи, изложени на най-висок риск от дискриминация или социално изключване.

- Описание на предприетите действия за задоволяване на специфичните потребности на най-силно засегнатите от бедност географски райони или на целевите групи, изложени на най-висок риск от дискриминация или социално изключване.
- Описание на резултатите, постигнати при отчитане на потребностите на тези географски райони/целеви групи.

Използвайки ЕСИФ, България прилага интегриран подход, за да окаже подкрепа за хората, в най-голям риск от социално изключване. Анализът на различията в Споразумението за партньорство откроява като застрашени от риск от дискриминация и/или социално изключване следните групи:

- хора, живеещи в бедност и материални лишения;
- икономически неактивни и дълготрайно безработни лица;
- деца и младежи, в т.ч. настанени в специализираните институции за деца;
- хора с увреждания, в т.ч. настанени в специализирани институции;
- възрастни хора, които не могат да разчитат на подкрепата на близки и роднини;
- представители на уязвими етнически общности като ромите.

През 2018 г. по **ОПРЧР** стартираха нови и бяха променени съществуващи операции в посока интеграция на уязвими групи на пазара на труда:

- "Работа" - обучения и осигуряване на заетост на безработни и неактивни лица с приоритет продължително безработни лица, в общини с равнище на безработица над средното за страната през предходните 12 месеца. Ще бъдат включени в заетост 9 635 безработни и неактивни;
- "Обучения и заетост за младите хора" – извършена е промяна, като е отделен компонент за включване в заетост на неактивни и безработни младежи с трайни увреждания на възраст до 29 г.;
- „Обучения и заетост“ - допълнителен компонент за заетост на неактивни и безработни лица с трайни увреждания на възраст над 29 г. Осигурени са допълнително 35.8 млн. евро за заетост на хората от групите в неравностойно положение;
- „Центрове за заетост и социално подпомагане“ - операцията е удължена до 2020 г. с цел продължаваща подкрепа чрез предоставени комплексни услуги на уязвими групи;
- Продължава подкрепата за намаляване на младежката безработица и активиране на неактивни младежи, като през 2018 г. е удължена продължителността на процедури "Готви за работа" и "Младежка заетост";
- "Подобряване качеството и ефективността на публичните услуги за уязвимите групи на пазара на труда и работодателите" - дизайн на нови или подобрени услуги.

По приоритетна ос 2 през 2018 г. стартира процедура „Социално-икономическа интеграция на уязвими групи"- компонент 1. Одобрени са 48 проекта на обща стойност 18.979 млн. евро, като се предвижда да бъдат обхванати 7 100 роми. Процедурата ще допринесе до трайната интеграция на най-маргинализираните общности, включително ромите чрез прилагането на

интегриран подход.

В изпълнение на Национална стратегия за дългосрочна грижа и Плана за действие 2018-2021 г. през 2018 г. стартира схема, която ще развие пилотно нова социално-здравна услуга в страната - „патронажна грижа за възрастни“. Услугата е мобилна и почасова и ще обхване най-малко 17 000 нуждаещи се лица - възрастни хора и лица с увреждания, вкл. с хронични заболявания и трайни увреждания.

На КН през ноември 2018 г. бяха одобрени 6 нови операции, в съответствие със заложените мерки в Плана. Ще бъдат включени над 3 300 лица с увреждания, като:

- ще бъдат създадени 6 дневни центъра за подкрепа на лица с различни форми на деменция и техните семейства и 68 центъра за грижа за хора с увреждания и възрастни хора;
- ще бъдат създадени 10 центрове за социална рехабилитация и интеграция за лица с психични разстройства и за лица с умствена изостаналост;
- ще бъдат развити и апробирани социални предприятия чрез финансиране на социални услуги, насочени към лицата с психични разстройства и умствена изостаналост;
- ще бъдат изпълнени мерки за формиране на умения за самостоятелност и личностно развитие на възрастните и хората с увреждания;
- ще бъдат създадени още 11 центъра за комплексна подкрепа на лица с увреждания;
- ще се предостави професионално ориентиране и посреднически услуги на неактивните и безработни младежи с увреждания до 29 г., които са настанени в резидентни услуги.

„Социално включване в общността“ е насочена към хора с увреждания и техните семейства; семейства с деца, вкл. в риск и с увреждания; деца в риск, вкл. с увреждания, възрастни в риск. Целта е да се създадат предпоставки за активно социално включване и включване на пазара на труда на хора с увреждания и на лица, полагащи грижи за зависими членове на семейства, вкл. деца чрез предоставяне на комплексни интегрирани междусекторни услуги.

ОПРР финансира интервенции в подкрепа на целевите групи, изложени на най-висок риск от бедност, дискриминация или социално изключване чрез инвестициите в социална инфраструктура. В рамките на ПО 1 към 31.12.2018 г. се изпълняват проекти за осигуряване на съвременни социални жилища за настаняване на уязвими групи от населението и други групи в неравностойно положение за над 11 млн. евро, в рамките на които се очаква да бъдат изградени или рехабилитирани над 500 жилища. По същата ПО 6 града изпълняват проекти на стойност близо 4 млн. евро за изграждане на приюти, центрове за временно настаняване, кризисни центрове или центрове за работа с деца на улицата. Същевременно мерките за деинституционализация по ПО 5 в изпълнение на Националната стратегия „Визия за деинституционализацията на децата в Република България“ и на Националната стратегия за дългосрочна грижа са в подкрепа на най-нуждаещите се и уязвими групи от обществото – децата, лишени от родителска грижа, хора с увреждания и самотни възрастни хора. Към 31.12.2018 г. по двете процедури в рамките на приоритетната ос има един приключил и 78 проекта в процес на изпълнение за близо 42.6 млн. евро.

По **ОПНОИР** вече са стартирали 4 мерки на обща стойност 39.4 млн. евро, насочени към образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства и/или търсеци или получили международна закрила, ограмотяване на възрастни и приобщаващо образование на

децата и учениците със специални образователни потребности, които са сред целевите групи, изложени на най-висок риск от дискриминация или социално изключване. През 2018 г. стартира и Компонент 1 на интегрираната процедура между ОПНОИР и водещата програма ОПРЧР, по която са кандидатствали 49 малки и средни общини за мерки за социално-икономическа интеграция за подобряване достъпа и качеството на образованието [1]. По Компонент 2 [2] чрез писмена процедура на КН на ОПНОИР са изменени критериите за подбор на операцията.

[1] По Компонент 1 на интегрираната процедура между ОПНОИР и водещата програма ОПРЧР до края на април 2019 г. са сключени 47 договора за БФП на стойност близо 8.2 млн. евро за дейностите по ОПНОИР.

[2] Компонент 2 на интегрираната процедура е за общините от 39 града с ИПГВР и е обявен за кандидатстване през март 2019 г.

е) Във връзка с член 15, параграф 2, буква а), подточка iv) от Регламент (ЕС) № 1303/2013 — преглед на изпълнението с цел справяне с демографските предизвикателства на райони, засегнати от сериозни и постоянни неблагоприятни природни или демографски условия, ако е целесъобразно.

Редица неблагоприятни характеристики на българските райони, като силно влошени демографски показатели, риск от бедност, високи равнища на миграция, проблеми със заетостта и получаването на качествени социални услуги, с по-висок интензитет се отбелязват в Северозападен район, който е с най-нисък размер на БВП на човек от населението от районите в ЕС. Ето защо, териториалният подход за целенасочена подкрепа в изпълнението на ЕСИФ се основава на стратегия за целенасочена подкрепа за Северозападния район, като акцентът се поставя върху използване на местния потенциал при отчитане на основните предизвикателства и проблеми в региона.

Във всички стартирали инвестиционни мерки по **ПРСР** към момента е заложен критерий за избор на проектни предложения, даващ приоритет на Северозападен район.

ОПРР допринася за целенасоченото подпомагане на Северозападния район в България, като подкрепя 2 градски центъра от регионално значение от йерархично ниво 2 (Видин и Плевен) и 4 града от йерархично ниво 3 (Враца, Лом, Ловеч и Монтана) за интегрирано и устойчиво градско развитие по ПО 1 с общ заделен бюджет в размер на 85 930 262 евро. В допълнение, съобразно приоритетите и допустимите дейности по програмата, всяка от секторните приоритетни оси има принос към развитието на региона с инвестиции в пътна инфраструктура, туризъм, образователна, социална и здравна инфраструктура.

Към 31.12.2018 г. приключили или в процес на изпълнение са общо 108 проекта по ОПРР, изпълнявани в Северозападния район, с общ размер на БФП на стойност над 137 млн. евро: 20 проекта по Приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие“, 48 проекта по Приоритетна ос 2 „Подкрепа за енергийната ефективност в опорни центрове в периферните райони“, 8 проекта по Приоритетна ос 3 „Регионална образователна инфраструктура, 14 проекта по Приоритетна ос 5 „Регионална социална инфраструктура“, 5 проекта по Приоритетна ос 7 „Регионална пътна инфраструктура“ с конкретен бенефициент Агенция „Пътна инфраструктура“, както и 12 бюджетни линии по Приоритетна ос 8 „Техническа помощ“.

В съответствие с политиката за насърчаване на Северозападен район и водещите принципи за избор на операции по **ОПИК** през отчетния период проектите от Северозападния район получават бонус точки за място на изпълнение. Към 31.12.2018 г. по програмата са подкрепени 710 проекта с място на изпълнение в Северозападния район на обща стойност 180.48 млн. евро.

6. КОГАТО Е УМЕСТНО, ДЕЙСТВИЯТА, ПРЕДПРИЕТИ ЗА УКРЕПВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ КАПАЦИТЕТ НА ОРГАНИТЕ НА ДЪРЖАВАТА ЧЛЕНКА И НА БЕНЕФИЦИЕРИТЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ И ИЗПОЛЗВАНЕ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ (ЧЛЕН 52, ПАРАГРАФ 2, БУКВА Е) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013)

За подобряване капацитета на органите, имащи отговорности по управление на средствата от ЕС, и за повишаване на ефективността им се изпълняват редица мерки, включително със средства от техническите помощи на програмите и чрез хоризонталната техническа помощ на ОПДУ:

- През отчетния период са извършени два анализа в областта на възнагражденията на служителите в държавната администрация, които откритоха сериозни проблеми при прилагането на модела на заплащане. За преодоляването на тези проблеми през 2018 г. бяха изготвени изменения в Наредбата за заплатите на служителите в държавната администрация. Чрез промените беше осигурена възможност за коригиране в известна степен на наличните диспропорции в размера на заплащането на служители от една и съща администрация и бяха създадени условия увеличеният размер на разходите за персонал (с 10% от началото на 2019 г.) да бъде инвестиран за повишаване на индивидуалните основни месечни заплати при стриктно съобразяване със заеманата длъжност и оценките за изпълнението. Определени са по-високи максимално допустими размери за увеличенията въз основа на годишната оценка. Въведено е правило на служители в едно административно звено с еднакви годишни оценки на изпълнението да се определя еднакво процентно увеличение на индивидуалната заплата. Регламентирано е допълнителното възнаграждение за изпълнение и/или управление на проекти или програми и е уредено по-детайлно допълнителното възнаграждение за постигнати резултати, когато се отнася до дейности по разработване, управление и изпълнение на проекти или програми в рамките на задълженията по длъжностна характеристика на служителя;
- Създадени са и механизми за развитие на служителите, които могат да се прилагат и за тези, работещи с ЕСИФ – заемане на по-висока експертна длъжност чрез трансформиране, временно преназначаване в същата администрация, споделено изпълнение на длъжност;
- Създадени са механизми за осигуряване с необходимата численост на дейностите по изпълнението и/или управлението на проекти или програми, финансирани от ЕСИФ, с бенефициент администрация на изпълнителната власт. Нормативно регламентирана е възможността за осигуряване на по-високо заплащане на служителите на ИА СОСЕЗФ, аналогично на служителите на ИА ОСЕС;
- Разширена е практиката за назначаване на сътрудници по управление на европейски проекти и програми. Предвид необходимостта от висока професионална експертиза, продължава практиката всички степени на тази длъжност да се позиционират в по-високи длъжностни нива на Класификатора на длъжностите в администрацията – със завишени изисквания, но и с кореспондиращи по-високи нива на заплащане;
- Успешно е изпълнен проект по ОПДУ, насочен както към укрепване капацитета на ИПА като обучителна организация, така към създаването на обучителната академия по ЕСИФ. В рамките на проекта обучения са преминали над 14 000 служители от държавната администрация в 26 000 човекообучения в приоритетни области, част от които заложили в ПК за изпълнение на СРДА. Укрепен е капацитетът на ИПА чрез надграждането на информационната система на института за усъвършенстване управлението на обучителния процес; създаването на информационен и документационен център за предоставяне на гъвкав достъп до актуална информация; извършването на изследвания и анализи в областта на регулирането, административното обслужване, киберсигурността в

държавната администрация, както и оборудването на обучителни зали.

Разработена е модулна обучителна програма „Академия за ЕСИФ“ за развиване капацитета на служителите от органите за управление и контрол на програмите и от администрации-бенефициенти за целесъобразно и ефикасно програмиране и управление на програми и проекти. През 2018 г., в партньорство със Софийския университет, е проведена първата Следдипломна квалификация по ЕСИФ, завършена успешно от 24 служители. Тя представлява 6-месечно интензивно обучение в смесена форма и с висока практическа насоченост.

В каталога на ИПА за 2018 г. модулите от Академията за ЕСИФ са включени като отделни курсове. Включен е и нов курс за работа с ИСУН, предназначен специално за служители от администрации-бенефициенти. Общо 917 служители от посочените по-горе целеви групи са преминали обучение в тези курсове;

- Чрез техническата помощ по съответните програми се подкрепят мерки за укрепване на административния капацитет на съответния УО, включително чрез участие в специализирани обучения.

Чрез хоризонталната техническа помощ по ОПДУ се подпомагат структурите, имащи хоризонтални функции в системата за управление на средствата от ЕСИФ – СО, ОО, ЦКЗ, ДПРС, АОП и дирекция АФКОС в МВР за ефективно и ефикасно изпълнение на осъществяваните от тях дейности. Подкрепата е насочена и към трите елемента на административния капацитет – структури, хора и системи.

Работата с инициативата **JASPERS** продължава да носи положителен ефект за повишаване качеството на подготвяната документация за изпълнение на проектите, финансирани по линия на ЕСИФ. Съгласно Плана за действие 2014-2020 г., се реализират проекти в секторите „околна среда“, „транспорт“, здравна инфраструктура, енергетика, „изграждане на интелигентни градове“ и „административен капацитет“. С подкрепата на JASPERS се подготвят „големи“ по смисъла на общия регламент и значими по важност за страната проекти, като:

- Строителство на АМ Струма – лот 3;
- Подкрепа за проект за интегриран столичен градски транспорт – фаза II;
- Проектиране и изграждане на инсталация за комбинирано производство на енергия в София с оползотворяване на RDF – трета фаза на интегрирана система от съоръжения за третиране на битовите отпадъци на Столична община;
- Инвестиционен проект за подкрепа на спешната медицинска помощ в България;
- „Изграждане на газова връзка Гърция - България“.

Осъществява се и хоризонтална подкрепа за подпомагане на отраслови реформи и за укрепване на институционалния капацитет на структурите, отговорни за управлението на политиките в съответните сектори. Предоставя се текуща подкрепа на МРРБ и МОСВ за реформиране на отрасъл „ВиК“: за одобряване на регионални прединвестиционни проучвания във отрасъл „ВиК“ за финансиране през периода 2014-2020 г. В сектор „транспорт“ с подкрепата на JASPERS е разработена Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г., както и е подпомогнат капацитета за стратегическо планиране на ДП „Пристанищна инфраструктура“.

Осъществява се целенасочена подкрепа в следните **области с хоризонтален характер**:

- В съответствие с Националната стратегия за развитие на сектора на **обществените поръчки** (2014-2020) и предвид важната роля на АОП в областта на методологията и контрола на обществените поръчки, финансирани от ЕСИФ, са предприети редица мерки, насочени към укрепване на капацитета и професионализма на агенцията.

През 2018 г. е извършен функционален преглед на АОП и цялостна оценка на системата на обществените поръчки от екип на МБВР. С цел допълнително подобряване на системата са направени препоръки в 6 приоритетни области: стратегическо планиране; обучение и изграждане на капацитет; насоки и методологическо ръководство; анализ на данните и отчитане на изпълнението; ангажиране на заинтересованите страни; съответствие, контрол и отчетност.

За осъществяване на въведения с новия ЗОП контрол чрез случаен избор е осигурено участие при проверката на външни експерти - специалисти в различни области. Изборът им се урежда с Наредбата за условията и реда за определяне на външни експерти за проверка на технически спецификации при възлагане на обществени поръчки, в която се определят условията, на които следва да отговарят и се уреждат процедурите по набирането им. Актът предвижда ежегодна кампания по набиране на външни експерти, като към 31 декември 2018 г., след проведени две кампании по набиране на външни експерти, лицата, които са одобрени и включени в списъка са 68.

Предвид важността на законосъобразното прилагане на обществените поръчки за ефективното и ефикасно управление на средствата от ЕСИФ от ОПДУ се финансират мерки, насочени към укрепване на капацитета на АОП и на възлагащите органи. ИПА и АОП прилагат обща програма за текущи обучения по обществени поръчки. В резултат на проект, изпълнен от ИПА с консултантската подкрепа на ОИСР, са изготвени програма и план за обучение за периода 2017-2019 г., предвиждащ приблизително 80 обучения за общо около 1 000 служители от УО, контролни органи и бенефициенти. До момента са проведени общо 51 присъствени обучения с 1 203 участника както от контролни органи, така и от УО и възложители. Разработен е е-модул за самообучение на тема „Специфики на европейското и националното възлагане на обществени поръчки“, който е завършен успешно от 129 служители.

- За подобряване действието на системата, България формализира процеса на двустранно партньорство с ЕК в областта на **държавните помощи**. Сред тематичните области на партньорството са идентифицирани 2 с пряко отношение към административния капацитет – институционална уредба и структурни фондове. Предприети са систематични действия за усъвършенстване на правоприлагането в областта чрез мерки за подобряване и надграждане на административния капацитет както на МФ, така и на УО и бенефициентите.

В областта на законодателството бяха предприети важни мерки като приемането на новия Закон за държавните помощи, Правилник за прилагането му и Наредба на министъра на финансите за определяне на реда за съгласуване на насоките за кандидатстване.

МФ изготви указание под формата на Кратък преглед на общите условия по Регламент (ЕС) №

651/2014 на Комисията. Съгласува и подпомага УО при изготвянето на Указания за приложимия режим на държавни помощи по мерки, финансирани от Програмата за морско дело и рибарство 2014-2020 г., Указания за приложимия режим на държавни помощи по мерки, финансирани от Програмата за развитие на селските райони 2014 - 2020 г. в стратегиите за Водено от общностите местно развитие и условия, произтичащи от него, както и по ОПРЧР.

В рамките на проекти по ОПДУ се:

- - реализират семинари и работни срещи за служители от дирекция ДПРС, УО, МЗ, СО и ОО;
 - изготвят Анализ на съществуващата практика и организация при предоставянето на услугите от общините; Анализ на цялостната нормативна уредба в Република България и нейната пряка или косвена съотносимост към европейското законодателство по държавните помощи с акцент върху нормативната уредба за общинските администрации при предоставянето на УОИИ; Анализ на тесните места в прилагането на режима на услугите от общ икономически интерес; Анализ на добри практики за услуги от общ икономически интерес в държави-членки на ЕС; Правила за условията, при които се предоставят и разходват публични средства при реализирането на услуги от общ икономически интерес и 10 броя типови договори за възлагане на УОИИ.

Мерки за укрепване **капацитета на бенефициентите**:

- През отчетния период УО на всички програми организират специфични обучения за потенциални и настоящи бенефициенти по кандидатстването и основните аспекти на управлението и изпълнението на проектите. Обученията са практически и представят добри практики и научени уроци. Други действия, предприети от УО, са публикуване на актуална информация и документи с методологичен характер (ръководства, наръчници, указания), провеждане на консултативни срещи и интензивна комуникация с всички заинтересовани страни, публикуване на насоките за кандидатстване за задължително обществено обсъждане преди одобрението им с цел запознаване на потенциалните бенефициенти и получаване на „обратна връзка“ от тях;
- Обучения на бенефициентите се организират и във връзка с въвеждането и използването на ИСУН2020. Обученията са насочени към представяне на основните аспекти на управлението и изпълнението на проектите в ИСУН2020 - електронно отчитане, финансово планиране, въвеждане на информация за сключени договори за осъществяване на последващ контрол от УО, докладване на нередности. Създадена е възможност за обсъждане на специфична тематика с всеки бенефициент, което води до по-добро разбиране на специфичните изисквания. При възникване на проблеми при работа с ИСУН са налице оператори, които дават указания и отстраняват проблемите. До края на 2018 г. всички 65 МИГ са преминали обучение за работа с ИСУН, като с цел повишаване на капацитета на служителите на МИГ се оказва ежедневна помощ при разработването на всички електронни процедури, обявени в рамките на подхода ВОМР;
- Общите комуникационни дейности по всички програми се изпълняват и координират от ЦКЗ, в сътрудничество с УО и мрежата от 27 областни информационни центъра (ОИЦ). Комуникационните дейности по програми се изпълняват от съответния УО, като в зависимост от вида дейност се търси сътрудничество и с ОИЦ. ОИЦ доразвиват

информационните кампании; събират обратна информация от бенефициенти, която се систематизира и анализира от ЦКЗ и се предоставя на съответния УО за подобряване системата за управление на средствата от ЕСИФ, процедурите при изпълнение на проекти и използваните комуникационни канали и инструменти; разпространяват информационни материали; провеждат общи и специализирани обучения за бенефициенти на програмите; оказват съдействие при кандидатстване и отчитане на проекти чрез ИСУН. Във тази връзка, ОПДУ финансира от 2015 г. проекти на ОИЦ за надграждане на постигнатата познаваемост за европейските фондове и програмите и осигуряване на ефективно им функциониране;

- Осигурена е външна помощ в подкрепа на и бенефициентите по ПО1 на ОПНОИР както и на УО чрез програмите TAIEX REGIO Peer to Peer, Interreg Europe Programme, JASPERS и от Съвместния изследователски център;

В рамките на проект на НСОРБ по ОПДУ се подкрепят общините за надграждане на специфичен капацитет за подготовката, управлението и изпълнението на общински проекти, съфинансирани от ЕСИФ, чрез безплатни експертни консултации по обществени поръчки, държавни помощи, финансови инструменти. Чрез проекта само през 2018 г. е обезпечено участие в 8 дискуссионни форума и събития по ЕСИФ на над 1 700 представители на общини.

7. ПРЕДПРИЕТИ ДЕЙСТВИЯ И ПОСТИГНАТ НАПРЕДЪК ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНАТА ТЕЖЕСТ ЗА БЕНЕФИЦИЕРИТЕ (ЧЛЕН 52, ПАРАГРАФ 2, БУКВА Ж) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013)

С промените в националната нормативна уредба след 2015 г. – приемането на **Закона за управление на средствата от ЕСИФ и поднормативната му уредба** – бяха предприети законодателните стъпки, позволяващи напредък в опростяването на процесите по управление на средствата от ЕСИФ. Чрез Закона се преодолява съществуващата фрагментарност на нормативната уредба и се създава единна, устойчива и ефективна нормативна рамка на управлението на средствата от фондовете на ЕС, която да е приложима и през следващите програмни периоди. Въведени са единни правила за всички програми, съфинансирани от ЕСИФ, при отчитане на спецификите на ПРСР и на трансграничните програми. Постигната е ясна систематизация на институционалната рамка и основните взаимоотношения между органите в системите за управление и контрол, както и между тях и бенефициентите. Това има като ефект концентриране върху резултатите, намаляване на грешките, по-разбираеми правила за участниците, увеличена правна сигурност и намалена административната тежест както за органите за управление така и за бенефициентите.

С тези промени се отговаря на идентифицираните въз основа на опита от предходния програмен период 2007-2013 фактори, формиращи сериозна административна тежест:

- голям брой на приложимите нормативни актове и разпоредби и чести промени в тях, които водят до липса на предсказуемост и стабилност;
- различия в процедурите и правилата по отделните програми за подготовка и оценка на проектни предложения, съдържащи сходни по своя характер инвестиции/дейности, както и за изпълнение и отчитане на сходни проекти;
- голям обем документи и затруднен документооборот на всички етапи от проектния цикъл;
- утежнени процедури за избор на изпълнители от страна на бенефициентите, включително поради процедурите по предварителен/последващ контрол на тръжните документации.

Намаляването на административната тежест е многостранен процес, включва хармонизация на правилата и документите на програмите, пропорционалност, засилено прилагане на опростени разходи, електронизация на документи и процеси. Конкретните мерки за **опростяване на процеса на предоставяне на БФП** включват:

- Опростен ред за кандидатстване и оценка – кандидатстване с бюджетна линия (финансиране за конкретни бенефициенти, в рамките на приоритетните оси за техническа помощ) или системен проект (за финансиране на еднотипни и повтарящи се дейности, свързани с предоставяне на услуги с национално или регионално покритие на физически лица, на конкретни бенефициенти, които предоставят съответната услуга по силата на нормативен акт);
- Осигуряване на синергичен ефект от инвестициите – кандидатстване с интегрирани проекти предложения, съдържащи допълващи се компоненти, финансирани по повече от една програма;
- Административно производство по предоставянето на БФП - установяват се ясни административно-правни отношения между управляващите органи и бенефициентите;
- Регламентиране на ясни правила за обжалване - повишава защитата на правата на всички

участници в процеса, особено на кандидатите и бенефициентите, като се ускорява и опростява изпълнението на проектите чрез гарантиране на правото на съдебна защита по реда на административното производство.

В областта на **електронизацията** на процесите е отбелязан напредък по отношение на:

- Водене на електронни административни производства пред УО по предоставянето на БФП, верификация на извършените разходи, определяне на финансови корекции;
- Изграждане и поддържане на пълна електронна одитна пътека;
- Елиминирание на документооборота на хартия на всички етапи от жизнения цикъл на един проект – кандидатстването, оценка на подадените проектни предложения, отчитане, изпълнение, контрол, комуникация и верификация;
- Елиминирание на необходимостта от искането и предоставянето на една и съща информация по няколко пъти под формата на различни документи чрез електронизация на процесите;
- Постепенно отпадане на електронния подпис – създадена е възможност за все по-малка необходимост от използването на квалифициран електронен подпис, като неговата роля постепенно ще бъде напълно изместена от идентификацията на лицата в самата система.

Работата по развитие на ИСУН е успешно приключена, така че да отговаря на изискванията на Регламент за изпълнение (ЕС) № 821/2014 на Комисията от 28 юли 2014 г. В системата са разработени унифицирани формуляри за предоставяне на БФП, единни формуляри за кандидатстване, единни образци за отчитане – искане за плащане, финансов отчет и технически отчет.

Електронното кандидатстване през системата стартира през месец май 2015 г. Системата позволява постоянно подаване на проектни предложения, като към момента достигнатият максимум е 742 проекта, подадени в рамките на 24 часа. По програмите от Споразумението за партньорство 90% от проектните предложения са подадени по електронен път. Чрез специален модул системата позволява комуникацията с УО и междинните звена да се извършва изцяло по електронен път. Към настоящия момент процесът на оценка на проектни предложения и отчитане се извършва единствено по електронен път. От началото на 2018 г. част от мерките, финансирани от ПРСР, също се обявяват и отчитат през ИСУН. До края на 2018 г. по ПРСР са обявени над 150 процедури за безвъзмездна финансова помощ, включително такива обявени от МИГ в рамките на подхода ВОРР, като над 4 800 кандидата по програмата са подали проектни предложения по електронен път.

По отношение на **процедурите за избор на изпълнител** от страна на бенефициентите със ЗУСЕСИФ е потвърден подходът за нормативно определяне на правилата за избор на изпълнител от бенефициенти, които не са възложители по смисъла на ЗОП, но при ясна и опростена регламентация на процеса, която изключва възможността за нейното по-рестриктивно интерпретиране от страна на УО и контролни органи, но същевременно гарантира спазването на принципите на добро финансово управление, публичност и прозрачност, равнопоставеност и свободна конкуренция. По-конкретно:

- оптимизирани са предвидените срокове и изискванията към офертите на кандидатите;
- въведен е опростен ред за сключване на договори за изпълнение - с лица носители на

авторски или други права на интелектуална собственост, или на изключителни права, придобити по силата на закон или на административен акт;

- дадена е възможност за използване на Единния информационен портал и ИСУН2020 за целите на провеждане на процедурата за избор на изпълнител чрез публична покана.

Други осъществени мерки, които водят до намаляване на административната тежест, са:

- въвеждане на типизирани формуляри за кандидатстване и отчитане;
- гъвкавост на УО и възможност за определяне правилата за допустимост на разходите при отчитане на спецификите на конкретната процедура – допустимостта на разходите за съответната процедура се определя в насоките за кандидатстване, при спазване на разпоредбите на регламентите и националната уредба в областта като по този начин УО могат да съобразят допустимостта на разходите със спецификите на конкретната процедура, което представлява съществено опростяване спрямо период 2007-2013;
- въвеждане на по-широко използване на опростени разходи и засилване на фокуса към постигането на резултати - при определяне на националните правила за допустимост на разходи е възприет подход за задължително използване на опростени разходи (когато това е допустимо съгласно регламент 1303/2013). Задължително е използването на единна ставка за разходите за организация и управление на проектите. В помощ на изпълнението на това условие е приета Национална методология за определяне на размерите на единна ставка за финансиране на дейности за организация и управление. Трите вида опростени разходи (стандартна таблица на разходите за единица продукт; еднократни суми и единна ставка) са задължителни за използване по отношение на дейностите за изпълнение на проекти на централна и териториална администрация. В помощ на изпълнението на това задължение са разработени стандартни таблици с унифицирани ставки на разходите за единица продукт за определените като повтарящи се дейности, изпълнявани със собствени ресурси от бенефициентите по различни проекти, финансирани със средства от ЕСИФ. Опростени разходи за дейности, различни от организация и управление, се използват в ОПРЧР, ОПДУ, ОПНОИР и в ПРСР при подхода WOMP;
- предприемане на стъпки за оптимизиране на процесите и контроли на управляващите и сертифициращи органи – при направен анализ по отношение на изискваните от УО документи на етап кандидатстване и отчитане бяха установени съществени разлики в подхода на УО дори при сходен тип инвестиции. Подобни разнопосочни практики бяха установени и по отношение на извършването и документирането на проверките в процеса на верификация. Между УО беше обменен опит и бяха предприети стъпки за намаляване на броя изискуеми документи от кандидатите и бенефициентите. Въведена беше практика от страна на Сертифициращия орган да се провеждат регулярни срещи с представители на Управляващите органи по различни теми, свързани с процесите по усвояване на средствата от ЕС – финансови корекции, одити, прогнози и т.н. С тези срещи се постига уеднаквяване на практики и обмяна на опит между отделните УО, както и постигане на общо разбиране и идентифициране на проблемни области във финансовото управление на средствата от ЕС. Въз основа на натрупания опит бяха ревизирани процедурите в рамките на СО с цел оптимизиране на процесите. Въз основа на проведени обучения на УО по отношение на прилагане на Наредба Н-3/2018 г. и с цел намаляване на административната тежест беше извършен преглед на същата и бяха предприети действия за изменението ѝ, в т.ч. оптимизирането на процесите и изискванията към УО.

Някои примери за намаляване на административната тежест от конкретни програми:

- ПМДР - през отчетния период са открити няколко приема по мярка 2.2 Продуктивни инвестиции в аквакултурите“ за сектор „Малки проекти“. Това са т. нар. „бързи проекти“ с максимална стойност 25 565 евро, кратък срок на изпълнение - до 6 месеца, като от бенефициентите не се изисква разработване на бизнес-план;
- ПРСР - промяна в наредбите за прилагане на мерките от програмата, с която се прецизира и намалява кръга на основанията за отстраняване на кандидати за подпомагане; подписано споразумение за взаимодействие и обмен на информация между НАП и ДФЗ по отношение на наличие или липса на задължения, актуално състояние на трудовите договори за конкретни физически/юридически лица, данни от месечни справки декларации по ЗДДС и други; отпадане на необходимостта от представяне на документи, които се издават от МЗХГ или негови подчинени структури; поетапно въвеждане на публичност при издаването на електронни документи от различните институции като разрешения за строеж и удостоверения за въвеждане в експлоатация, удостоверения издавани от МОСВ/РИОСВ; допълнителни мерки за намаляване на административната тежест по ВОМР, като администриране на подхода ВОМР изцяло в ИСУН;
- ОПОС и ОПРР - обучения за бенефициентите за използване на ИСУН; подготовка на ръководство/указания за изпълнението на ДБФП; провеждане на консултативни срещи и интензивна комуникация с бенефициентите и партньорските институции;
- ОПДУ - прилагане на опростени разходи за дейностите по организация и управление и информация и комуникация; обявена процедура за предоставяне на БФП, по която се прилага единна ставка съгласно чл. 14, параграф 2 от регламент 1304/2013 в размер на до 40% от допустимите преки разходи за персонал; извършване на служебни справки/проверки чрез публични безплатни регистри, когато това е приложимо; намаляване на броя на изискваните документи на етап кандидатстване; обучение на бенефициентите в началото на изпълнението на проектите;
- ОПОС - започване на подготовка и провеждане на процедури за избор на изпълнител преди сключване на ДБФП, предвид факта, че основната част от бенефициентите по ОПОС са директни получатели на БФП. С цел противодействие на нарушенията в областта на обществените поръчки и превенция на рисковете от допускане на идентични пропуски бяха одобрени стандартизирани документи и изисквания за възлагане на обществени поръчки по ОПОС, които да подпомогнат възлагането на строителството;
- ОПРР - намаляване на броя на изискваните документи към проектното предложение на етапа на кандидатстване (технически/работен проект се представя за оценка само по Приоритетна ос 1), кандидатстване на декларативен принцип, без представяне на допълнителна информация от страна на бенефициентите, съдържаща се в публични регистри. В допълнение УО е разработил и „Методология за определяне на размера на единната ставка за финансиране на разходите за организация и управление по проекти, финансирани по ОПРР 2014-2020 г.“, въз основа на която се определя конкретният размер на единната ставка за финансиране на разходите за организация и управление;

ОП РЧР – към момента на кандидатстване за предоставяне на БФП във Формуляра за кандидатстване се декларират обстоятелства, без да се представя допълнителна информация/документи. Преди сключване на договор за предоставяне на БФП се извършват служебни проверки (НАП, ИА ГИТ, ТР).

8. РОЛЯТА НА ПАРТНЬОРИТЕ, ПОСОЧЕНИ В ЧЛЕН 5 ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013, В ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СПОРАЗУМЕНИЕТО ЗА ПАРТНЬОРСТВО (ЧЛЕН 52, ПАРАГРАФ 2, БУКВА 3) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013)

а) Описание и оценка на ролята на избраните партньори при подготовката на доклада за напредъка, с позоваване на споразумението за партньорство.

б) Описание и оценка на участието на избраните партньори в изпълнението на програмите, включително на участието в мониторинговите комитети на програмите.

в) Други елементи, когато е уместно.

а)

За подготовката на настоящия доклад е сформирана неформална работна група, в която са включени както представители на управляващите органи, така и на основните групи партньори. Съставът на избраните партньори за подготовката на доклада се основава на логиката за включване на ключови партньорски институции и организации при подготовката, мониторинга и изпълнението на Споразумението за партньорство. Използвана е утвърдилата се през годините добра и работеща практика за участие на заинтересованите страни – представители на общините, социалните партньори и неправителствения сектор.

В създадената за целта неформална работна група партньорите участваха активно в отделните етапи по подготовката на доклада, като имаха възможност да коментират и съгласуват отделните му раздели, а впоследствие – да съгласуват доклада в рамките на Комитета за наблюдение.

По този начин, при отчитането на напредъка са осигурени както продължаващото институционално въвличане на партньорите, участвали в програмирането, така и трайната им ангажираност при проследяването на напредъка по формулираните цели. Добрият диалог, активната обмяна на позиции и участието на партньорите, които притежават разнообразни компетенции, специфична експертиза и натрупан опит, включително от предходния програмен период, гарантира отчитане на практическата приложимост на принципа на партньорство и е от решаващо значение за пълнотата на доклада.

б)

В съответствие с приложимата европейска и въведената през 2014 г. национална нормативна уредба, принципът на партньорство е залегнал в основата на сформиранието на Комитетите за наблюдение. В рамките на подготовката, изпълнението, мониторинга и оценката на програмите е изграден механизъм, който гарантира включването и участието на всички партньори и заинтересовани страни в процеса на вземане на решения, касаещи различните етапи от цикъла на изпълнение на програмите.

В състава на КН на Споразумението за партньорство са включени представители на ведомствата, отговорни за изпълнението на целите и приоритетите на СП, социалните партньори, структури на регионалните и местни власти, организации, представляващи гражданското общество, представители на академичната общност, общо 60 членове и

наблюдатели. Този състав осигурява участие на възможно най-широк кръг представители на партньорите, които представляват 41.6% от членовете на Комитета. Представители на посочените групи партньори участват и в състава на комитетите за наблюдение на програмите.

Представители на партньорите участват във всички заседания на Комитетите за наблюдение. Протоколите от проведените заседания показват, че голяма част от поставените въпроси за дебат и очертаване на съществуващи проблеми, включително посочване на възможни решения за адресирането им, са поставени от неправителствения сектор. В националната нормативна уредба е предвидено задължение за предоставяне на информация и координиране на позициите, изразявани от участващите в КН представители на ключови групи партньори (напр. представителите на неправителствения сектор, на академичната общност, на организациите на и за хората с увреждания и т.н.) със заинтересованите страни, които представляват. По линия на НСОРБ също е утвърдена практиката по предварително анонсиране на темите, които ще се обсъждат на предстоящите заседания на Комитетите. Традиционно, след заседанията им се предоставя и публично достъпна информация за взетите решения и постигнатите от резултати.

По предложение на партньорите, в правилата за дейността на Комитетите за наблюдение е включен основният партньорски принцип, а именно вземането на решения с консенсус. Добра практика при организирането на КН е публикуването на обобщен график за индикативните дати за провеждане на отделните им заседания. Това позволява съобразяването им с работните графици на отделните институции, представени в тях, и предварителна подготовка на членовете на КН за заседанията.

Същевременно с напредването на програмния период се наблюдават инициативи, насочени към опростяване и повишаване оперативността при управление на програмите за сметка на известно ограничаване функциите на КН. Пример в това отношение е въвеждането на съгласувателен, вместо на одобрителен режим на изменения в ИГРП от страна на КН. Налице са и предложения от функциите на КН да отпадне одобряването на отделни части от методологии и критерии за подбор на операции, които не са изискуеми по регламент, както и за създаване на възможност националното предложение за разпределение на средствата от резерва за изпълнение между отделните програми да се разглежда и одобрява на неприсъствени заседания на КН на СП.

Ролята на партньорите при изготвянето на оценки на програмите и на отделните им приоритети се свежда основно до участие в проучванията на оценителите (фокус-групи, анкети, интервюта). Партньорите не са активно въввлечени и в изготвяне на годишните доклади за изпълнение на програмите. Въпреки това всички основни групи партньори участват в обсъждането и одобряването на планове за оценка на програмите, на докладите от извършените оценки и на годишните доклади за изпълнение на програмите в качеството си на членове на съответните КН.

В процеса на програмиране партньорството се гарантира посредством възможността за активно участие на всички заинтересовани страни, включително социалните партньори, представителите на академичните среди, на местните и регионалните власти, както и представители на НПО от различни сфери, в иницирирането, разглеждането и одобряването на всяка процедура за предоставяне на финансова помощ чрез участието им в КН по съответната програма. Представителите на неправителствения сектор са избрани на базата на Механизъм за избор, който създава гаранции за прилагане принципите на публичност и прозрачност, равнопоставеност и недопускане на дискриминация при избора на представителите, които да

участват в състава на КН.

По настояване на партньорите са запазени добри практики от периода 2007-2013 по предварително публикуване за обществено обсъждане и консултиране със заинтересованите страни на проекти на Насоки/Указания за кандидатстване по отделните програми и на Индикативните годишни работни програми за следващата година.

По почти всички обявени проекти на Насоки за кандидатстване по отделните програми, партньорите депозират коментари и предложения. Например НСОРБ през 2018 г. е предоставило коментари и бележки по над 25 процедури за предоставяне на БФП за общински проекти по ПРСР, ПМДР, ОПРР и ОПРЧР, като по данни на сдружението над 80% от коментарите се отразяват във финалните документи за кандидатстване, което е показателно за ролята на партньорите и добавената стойност на консултациите.

За увеличаване на публичността и прозрачността и за създаване на възможност за директен контакт със съответните представители в КН, част от партньорите са публикували на интернет страниците си данни за тях. Практиката показва, че след анонсирането на представителите към тях се обръщат граждани, НПО, академични среди и др., с молби за разясняване на отделни мерки по програмите или за поставяне на въпроси в рамките на заседанията на КН.

Като цяло, в процеса на изпълнение на програмите диалогът и комуникацията със заинтересованите страни непрекъснато се подобрява, което допълнително спомага за подобряване на откритостта и прозрачността. Интересен пример за подпомагане на изпълнението на програмите могат да бъдат съвместните действия на социалните партньори по изпълнение на възложени от държавата политики в областта на пазара на труда, условията на труд и социалния диалог, доколкото изпълнените в този програмен период проекти допринесоха съществено за въвеждането на отделни политики и практики в МТСП и част от второстепенните разпоредители с бюджетни средства към министъра на труда и социалната политика. Подобно сътрудничество подпомага както постигането на поставените цели в Споразумението за партньорство, така по препоръките, давани от Европейската комисия в рамките на Европейския семестър.

В допълнение към това, изграденият механизъм на партньорство в процеса на изпълнение намира отражение и в сформирания на тематични работни групи и подкомитети, които имат за цел да подпомогнат процеса по детайлно разработване на Методологиите и критериите за подбор на операции по съответните процедури, които се състоят от представители на социално-икономическите партньори, научните среди, и други заинтересовани страни в зависимост от спецификата на експертизата, необходима за разработване на съответната процедура. Те са изключително ползотворни както за подобряване качеството на проекто-материалите, внасяни за одобрение в КН, така и за постигане на по-широко обществено съгласие по тях. Въпреки това по част от програмите се наблюдава тенденция за по-рядко провеждане на заседанията на подкомитетите, поради което възможностите за диалог с партньорите в рамките на този формат не се използват достатъчно ефективно.

За ПМДР, освен чрез КН, процесът на вземане на прозрачни решения се подпомага и от Консултативния съвет по рибарство към министъра на земеделието, храните и горите по чл. 8 от Закона за рибарството и аквакултурите. С цел подобряване на комуникацията със заинтересованите страни, Управляващият орган е в добра комуникация с представители на

всички браншови организации, както и с представители на научните организации, имащи отношение към сектор рибарство.

В рамките на КН на ОПДУ е създаден постоянен Подкомитет, който да подпомогне УО на ОПДУ за изпълнението на интервенциите за неправителствения сектор по Приоритетна ос 2 „Ефективно и професионално управление в партньорство с гражданското общество и бизнеса“, Специфична цел 3 „Увеличаване на гражданското участие в процеса на формиране и контрол на изпълнението на политики“. Неговите членове са определени измежду излъчените за състава на КН на ОПДУ представители на социално-икономическите партньори и неправителствените организации. Подкомитетът е провел общо 5 заседания, на които с партньорите са обсъдени всички необходими документи по процедурата за НПО и СИП по СЦЗ на ПО 2 на ОПДУ, която е обявена през м. юли 2018 г.

Тематични работни групи подпомагат и разработването на националното законодателство (наредби за прилагане) на мерките/подмерките от ПРСР.

С подкрепата, основното участие и след консултации на УО с ключовите партньори, най-вече по ОПОС, ОПРР и ПМДР, е определен конкретният обхват на бенефициентите по отделни процедури. С това е осигурено насочването на подкрепата по ЕСИФ в сфери с най-голяма необходимост от интервенции.

Съществена е и ролята на партньорите при координирането и разпространяването на информация сред заинтересованите страни за отделните програми, като добра практика е дейността на 27-те ОИЦ, които функционират като общински структури. Партньорите доста често оказват и подкрепа на УО при организирането и провеждането на обучения на бенефициентите, чиито представители са. За периода до края на 2018 г. партньорите докладват значителен брой техни участия в различни форуми за обсъждане на изпълнението на програмите, представяне на възможности за финансиране на проекти, информационни дни, обучителни и работни семинари и др. Например през 2018 г., само по линия на НСОРБ, срещите във формат УО, ДФЗ, партньорски организации са над 20, а над 48 са участията в различни форуми по ЕСИФ, включително като съорганизатори, за обсъждане на важни за общините проблеми по изпълнението на проекти по ЕСИФ. Партньорите полагат усилия за разпространяване на информация за изпълнението на програмите. Например по линия на НСОРБ през 2018 г. са подготвени повече от 320 информационни материала, свързани с управлението на еврофондовете, които са публикувани в електронния и информационния бюлетини на Сдружението. Периодично се подготвят и публикуват полезни материали за практиките по управление на европроекти на други страни членки, както и за различни инициативи и конкурси на ЕК.

Положително се оценява и възможността по линия на отделните програми за дейности по укрепване на капацитета на ключовите партньори, част от която се предоставя по опростени правила. Подкрепата за отделните групи партньори е съобразена с тематичната насоченост на всяка програма, като се цели насочване на наличния финансов ресурс за укрепване капацитета на специфичните за програмата партньори при недопускане на двойно финансиране.

ЦКЗ също провежда инициативи за развитие на капацитета на социалните партньори за участие в КН, насочен именно към по-ефективното прилагане на принципа на партньорство в контекста

на работата на комитетите за наблюдение през програмния период 2014-2020 г.

От страна на ЦКЗ са издадени и указания към УО за прилагане на принципа на партньорство, съдържащи и препоръчителни теми, които да бъдат включени като задължителни за дискусия в дневния ред на заседанията на комитетите за наблюдение.

Добър пример е ОПРЧР, в която е разписана ролята, която социалните партньори имат за постигане целите и приоритетите на програмата, като са посочени сфери, в които има необходимост от действия, включително с участието на социалните партньори, за да се изработят и внедрят инструменти, практики и политики, като се използва подкрепата от ЕСФ като например:

- адаптация на предприятията и работещите, превенция и смекчаване последствията от икономическо реструктуриране, от променящите се условия; подобряване на състоянието на работещите и на средата в предприятията;
- стимулиране на защитата на трудовите, осигурителните и социалните права на работниците и служителите, равнопоставеността и равното третиране на работното място;
- развитие на корпоративната социална отговорност;
- насърчаване на по-дълъг трудов живот и способност за работа;
- борба с недеklarираната заетост;
- въвеждане на иновативни, по-производителни и „по-зелени” модели за организация на труда в предприятията, в т.ч. за осигуряване на безопасни и здравословни условия на труда, подобряване професионалния и здравния статус на работниците и служителите и подобряване на социалния климат;
- въвеждане на гъвкави форми на заетост;
- активиране на неактивни и включване на безработни лица на пазара на труда като допълнителен трудов ресурс за работодателите в условията на динамичните промени на работната среда.

В рамките на ОПРЧР се изпълняваха два проекта на социалните партньори. Първият е с бенефициент АИКБ, като основните резултати са: извършена оценка на привлекателността на професиите, идентифицирани като ключов фактор на конкурентоспособността в четири пилотни сектора; разработване и въвеждане на модул за активно управление на балансирането на пазара на труда и система за практическо приложение на Рейтинговата система; разработване, апробиране и пилотно тестване на методология и методика за обективна оценка на производителността на труда и обвързването ѝ с договарянето на доходите от труд; изчисляване на производителността на труда на заетите лица в пилотните сектори; институционализиране на постигнатите резултати. Другият проект беше с бенефициент КНСБ, със следните резултати: развитие на инструменти и политики за подобряване условията на труд и равно третиране на работници и служители, заети в МСП - доставчици и подизпълнители на мултинационални компании в България и в техните филиали; определяне на целевите МСП до 2-ро ниво на производствената верига на МНК (мултинационални компании); надграждане на съществуващата Интегрирана интернет базирана много-модулна платформа; провеждане на кампания, насочена към предприятията от производствената верига на МНК; консултации на работниците и служителите и работодателите в МСП, част от производствената верига на МНК.

в)

През отчетния период продължава изпълнението на дейностите по създаване на устойчива среда за усвояване на средствата от ЕСИФ, предвидени в сключеното между НСОРБ и Министерския съвет споразумение за сътрудничество. В допълнение голяма част от ключовите партньори, като НСОРБ, КНСБ и БТПП, имат сключени помежду си двустранни споразумения, в които са договорени съвместни дейности, касаещи ЕСИФ.

Представители на партньорите активно участваха в подготовката на нормативната уредба за периода 2014-2020 и вземат активно участие в нейното по-нататъшно оптимизиране. През 2018 г. по инициатива на НСОРБ са приети предложения за изменението на Закона за подпомагане на земеделските производители. Същите позволиха стартирането на втория прием по основната за общините подмярка 7.2. от ПРСР чрез ИСУН 2020. С инициатирано от общините и НСОРБ изменение в Закона за данъка върху добавената стойност, общините бенефициенти по проекти за отпадъци по ОПОС могат да се възползват от ускорено възстановяване на данъка. По предложение на местните власти се прие и нормативна уредба за отпускане на временни безлихвени заеми от централния бюджет на общините за финансиране на междинни и окончателни плащания по проекти по ПРСР. Запази се и поемането на ДДС от държавния бюджет по общинските проекти по ПРСР и ПМДР. Съкрати се и 3-месечният срок за извършване на допълнителна проверка за установяване или липса на нередност на 45 дни.

Ключови предложения на партньорите за определяне на рамката за усвояване на средствата от ЕСИФ, за опростяване и ускоряване на процедурите по оценка и договаряне на проектите са приети и са включени в текстовете на Постановленията на Министерския съвет за създаването на КН и за определянето на реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, в Наредбата за прилагане на подмярка „Помощ за подготвителни дейности” по ПРСР и др. След широки консултации със заинтересованите страни, партньорите са изготвили 79 принципни и конкретни предложения по всички поднормативни актове по ЗУСЕСИФ, насочени към администрирането на нередности, определящи правилата за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, правилата за плащания, верификация и сертификация на разходите, националните правила за допустимост на разходите, за осъществяване на специфичните одитни дейности, за определяне на размера на финансовите корекции, за функционирането на ИСУН.

Партньорите активно работят и по подобряване на текстовете на проектите на наредбите на Министерство на земеделието и храните по прилагането на подхода WOMP и основната общинска инфраструктурна подмярка от ПРСР. С цел оптимизиране работата на Комитета и осигуряването на по-висока представителност на заинтересованите страни, по инициатива на УО на ПРСР в Комитета са включени като наблюдатели и представители на браншови организации от различните сектори на селското стопанство. По наредбите за прилагане на подхода WOMP, 90% от предложенията на партньорите са приети от УО на ПРСР. Те касаят ускоряване на договорирането на подготвителните проекти и стратегиите за развитие на МИГ; облекчаване на процедурите по одобрение на проекти чрез отпадане на ненужните двойни и тройни проверки; съкращаване на сроковете за одобряване на заявки за плащане; отпадане на ненужни удостоверителни документи и ограничения към участието на представители на местните власти в МИГ; облекчаване на условията за предоставяне на авансови плащания; прецизиране на критериите за избор/финансиране на МИГ. В резултат на положените усилия на партньорите и на УО, и за разлика от миналия планов период, мерките по подхода WOMP са първите стартирали по ПРСР. До края на 2016 г. близо 60% от бюджетът по подхода е

договорен.

Партньорски координационен механизъм:

В унисон с добрата и работеща практика от програмен период 2007-2013 г. по организиране на месечни координационни срещи под ръководството на ресорния заместник министър-председател между УО, ДФЗ и НСОРБ, в ЗУСЕСИФ е заложено провеждането на регулярни срещи с представители на партньорите и на бенефициентите на финансова подкрепа по актуални въпроси, свързани с управлението на средствата от ЕСИФ. Законът постановява провеждане на същите най-малко веднъж на всяко тримесечие, като постигнатите договорености се публикуват на Единния информационен портал.

Други партньорски механизми за взаимодействие и координация:

В резултат на доброто взаимодействие между изпълнителната власт и ключовите партньори и утвърдените през годините традиции, министри и ръководители на УО са канени и участват в заседанията на ръководните органи на партньорите. Това позволява в оперативен порядък да се поставят и решават констатирани проблеми при управлението и изпълнението на програмите по ЕСИФ.

Част от партньорите, в рамките на техни годишни традиционни срещи и събития, като Годишната среща на местните власти, организират нарочни форуми, посветени на изпълнението на програмите по ЕСИФ.

По традиция, в края на всяка година, НСОРБ провежда Национална среща на евроекспертите от общините с представители, ангажирани в разработването и управлението на проекти, съфинансирани със средства от ЕС. Гости и активни участници на форума са представителите на ЦКЗ, на всички управляващи органи на оперативните програми, ПТГС, ПРСР, ПМДР, СО, представители на Фонда на фондовете, на контролните органи - в т.ч. ОСЕС и Сметна палата. На тези срещи се дискутират изпълнението и бъдещите възможности за подаване на проектни предложения по програмите по ЕСИФ, предизвикателства в работата с ИСУН и др.

9. ОБОБЩЕНИЕ НА ПРЕДПРИЕТИТЕ ДЕЙСТВИЯ ПО ПРИЛАГАНЕТО НА ХОРИЗОНТАЛНИТЕ ПРИНЦИПИ И ЦЕЛИТЕ НА ПОЛИТИКАТА ПРИ УСВОЯВАНЕТО НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ (ЧЛЕН 52, ПАРАГРАФ 2, БУКВА И) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013)

а) Обобщение на предприетите действия по прилагането на хоризонталните принципи, за да се гарантират насърчаването и мониторингът на прилагането на тези принципи в различните видове програми, с позоваване на съдържанието на споразумението за партньорство:

- (1) равенство между половете, недискриминация, достъпност за хората с увреждания;
- (2) устойчиво развитие (опазване на околната среда, ефективно използване на ресурсите, смекчаване на изменението на климата и адаптиране към него, опазване на биологичното разнообразие и предотвратяване на рискове).

б) Обобщение на въведените разпоредби, за да се гарантира интегрирането на хоризонталните цели на политиката, с позоваване на съдържанието на споразумението за партньорство.

в) Други елементи, когато е уместно.

Осигуряването на съответствие с хоризонталните принципи и, в частност, с принципите на равенство между половете и недискриминация и принципа на устойчиво развитие е хоризонтален приоритет при изпълнението на всички програми, съфинансирани със средства от ЕСИФ.

От страна на ЦКЗ са издадени указания за прилагането на хоризонталните принципи, както и на хоризонталните цели на политиката, заложен в Споразумението за партньорство, на отделните етапи на изпълнението на програмите.

В указанията са включени изисквания към управляващите органи за осигуряване на съответствие на всички одобрени проекти предложения с принципите на недискриминация, равенство между половете и равни възможности и принципа на устойчиво развитие. За тази цел е указано съответствието на проектните предложения с хоризонталните принципи да бъде задължителен елемент от оценката на административното съответствие и допустимостта. По отношение на процедурите, насочени конкретно към изпълнение на хоризонталните принципи, указанията предвиждат приносът на проектните предложения към тях да бъде част от критериите за подбор, т.е. елемент, оказващ влияние върху класирането на проектните предложения.

На база на тези указания, в договорите за предоставяне на финансова помощ на бенефициентите по отделните програми са включени конкретни изисквания за прилагане на принципите при изпълнение на проектите.

В хода на изпълнение на одобрените проекти един от елементите на мониторинга, упражняван от управляващите органи, е следене за ненарушаването на хоризонталните принципи, както и изпълнението на посочените в съответния проект ангажименти, свързани с приноса към тях. При отчитане напредъка по изпълнението на проектите, включително във финалните технически отчети, бенефициентите предоставят информация за спазването на приложимите за съответния проект хоризонтални принципи.

Равенството между мъжете и жените и отчитането на социалните аспекти на пола са взети под внимание и се насърчават през цялото време в процеса на програмиране и изпълнение на програмите, включително по отношение на мониторинга, докладването и оценката. УО са предприели съответните стъпки, за да предотвратят всякаква дискриминация на основата на пол, расов или етнически произход, религия или вероизповедание, увреждане, възраст или сексуална ориентация. При дизайна на мерките/процедурите е търсен ефектът, водещ до детайлно описание на начините на спазване/прилагане на хоризонталните принципи в проектните предложения на кандидатите.

В рамките както на програмирането, така и при изпълнението на програмите, специален акцент се поставя и върху достъпността за хора с увреждания, за да се гарантира предоставянето на равни възможности за достъп до всички граждани.

Например, в рамките на **ОП РЧР** са подкрепени мерки, насърчаващи съвместяването на професионалния с личния и семеен живот, насърчаването на гъвкави форми на заетост и гъвкаво работно време, съчетаване на професионалния и личния живот. Тези мерки от своя страна пряко допринасят за насърчаване равенството между мъжете и жените на пазара на труда и съответно за достъпността за хора с увреждания. От друга страна, **ОПРР** целенасочено подпомага осигуряването на равенство и социално включване чрез инвестициите в социална инфраструктура за предоставяне на 4 вида социални услуги и осигуряване на социални жилища за уязвими групи, както и чрез мерките за деинституционализация на деца и на възрастни хора. Целеви групи по проектите са най-уязвимите групи в обществото, включително хора с увреждания, жени, пострадали от насилие, самотни родители, многодетни семейства, деца.

През 2016 г. ОПРЧР са стартирали операция, насочена към: разширяване на възможностите за подобряване качеството на живот на хората с увреждания и техните семейства чрез насърчаване на равните възможности на тези лица за заетост и интеграция на пазара на труда; подобряване на достъпа до услуги за кариерно развитие и насърчаване участието на пазара на труда и възстановяване на трудовата активност на семейства с деца; реализация на комплексни действия за улесняване достъпа до заетост на уязвими групи, включително и чрез предоставяне на иновативни социални и здравни услуги; предоставяне на възможности за връщането на пазара на труда на лицата, които полагат грижи за близките си с увреждания. През 2018 г. стартира операция „Родители в заетост“, насочена към осигуряване на по-доброто съвместяване на професионалния с личния живот на родителите с малки деца и предоставяне на заетост на безработни лица, чрез осигуряване на възможности за полагане на грижи за отглеждане на малки деца. В контекста на произтичащите от ратифицирането на Конвенцията на Съвета на Европа за превенция и борба с насилието над жени и домашното насилие ангажименти, по ПО 3 се изпълнява операция „Заедно срещу насилието“ с конкретен бенефициент МТСП за осигуряване на специализирани социални услуги за жертвите на насилие на територията на цялата страна.

ОПНОИР, от своя страна, цели по-високо качество и по-добър достъп до образование чрез създаване на подкрепяща среда за ранна превенция на обучителни затруднения, за включващо обучение на деца и ученици със СОП и на подкрепяща среда за включващо обучение и социално включване на ученици с девиантно поведение. Също така цели да бъдат създадени условия за подпомагане на деца и ученици от етническите малцинства и/или от маргинализирани групи и/или от семейства, търсещи или получили международна закрила да се изградят като

пълноценни граждани и за успешната им професионална, социална и личностна реализация.

По **ОПРР** всички приоритети на програмата, насочени към строителство, ремонт и реконструкция на сгради, както и за подобряване на градската среда, включват задължителна хоризонтална дейност за осигуряване на достъпна архитектурна среда, а при оценката на проектните предложения се оценява съответствието с националното законодателство за проектиране, изпълнение и поддържане на строежите в съответствие с изискванията за достъпна среда за населението, включително за хората с увреждания.

По **ОПДУ** се разработиха и надградиха информационни системи, портали и платформи, с които се въведеха електронни услуги предоставяни от администрациите, което доведе до значително подобряване на достъпността на предлаганите административни услуги до всички заинтересовани, вкл. лицата с увреждания (разработен единен модел за заявяване, плащане и предоставяне на е-услуги от ДАЕУ).

ОПТТИ интегрира принципа за равни възможности и недопускане на дискриминация предимно чрез осигуряване на достъп за хора с увреждания при транспортната инфраструктура. Спазването на принципа се осъществява предимно чрез мерки за осигуряване на достъпност и поставяне на специален акцент върху уязвимите групи и хората с увреждания. Така например при изграждането на метрото са взети под внимание нуждите на пътниците в посока улеснен достъп до него, както и съобразяване с нуждите на лицата с увреждания чрез осигуряване на достъпност до метростанциите чрез добре организирани подходи, ескалатори, а за трудноподвижни хора, майки с деца и др. – чрез специални асансьори от повърхността до касовите зали и от касовите зали до пероните. В проектите за реконструкция на гарови комплекси също се предвижда изпълнение на мерки за привеждане на околното пространство съгласно изискванията за достъпност на хора с увреждания и хора в неравностойно положение.

В качеството си на отговорно ведомство за осъществяване на политиката по околна среда и политиката по изменение на климата (ПОС и ПИК), в началото на 2012 г. МОСВ инициира процеса на интегриране на тези политики в другите сектори. В сътрудничество с ведомствата, отговорни за разработване на оперативните програми за периода 2014 – 2020 г., са разработени Насоки за интегриране на ПОС и ПИК при програмирането за периода 2014 – 2020 г. Включването на така идентифицираните мерки в обхвата на програмите, съфинансирани от ЕСИФ, е основен инструмент за интегриране на екологичните изисквания и за постигане на устойчиво развитие. Целта е да се подобри съгласуваността и ефективността и да се постигне цялостен ефект (синергия) на етапа на планирането.

Във втората фаза на процеса на интегриране на ПОС и ПИК на етапа на изпълнение на програмите, финансирани от ЕСИФ, МОСВ, съвместно с всички заинтересовани страни, разработи Насоки за интегриране на ПОС и ПИК в процеса на изпълнение на Споразумението за партньорство и програмите в периода 2014-2020 г., одобрени с РМС № 3/2016 г. Основната цел на насоките е да се гарантира изпълнението на законодателните изисквания и да се насърчи изборът на проекти, които допринасят във възможно най-голяма степен за опазване на околната среда. По този начин се подпомагат и УО в процеса на прилагане на практика на принципите за устойчиво развитие и ресурсна ефективност.

ОПОС е пряко насочена към изпълнение на националните ангажименти към европейското законодателство в съответните сектори и към осъществяването на посочените инвестиционни

приоритети, имащи за цел постигане на устойчиво развитие и опазване на околната среда. Изискванията за постигане на съответствие с принципа за „устойчиво развитие и опазване на околната среда“ се описват в насоките за кандидатстване, преценява се приложимостта на общите и специфични критерии от документа „Насоки за интегриране на политиката по околна среда и политиката по изменение на климата в ЕСИФ - фаза „Изпълнение на Споразумението за партньорство и програмите в периода 2014-2020 г.“ (т.нар. Насоки за ПОС и ПИК). Изискванията се включват в приложимите документи на съответния етап от изпълнението на програмата – подготовка на насоки за кандидатстване, предоставяне на финансова помощ. Ключовите изисквания, заложи в публикуваните през 2018 г. процедури, са свързани с препоръката за предвиждане на възможност за възлагане на зелена/и обществена/и поръчка/и, и предвиждане на мерки за адаптация към изменението на климата

В рамките на останалите програми, финансиращи мерки в инфраструктура, също се съблюдава спазване на принципа на устойчиво развитие. Така например, всички инвестиционни проекти, финансирани в рамките на проектни предложения по ОПРР, подлежат на задължително съгласуване с МОСВ или съответната регионална инспекция по околната среда и водите за определяне на приложимите процедури по Закона за опазване на околната среда и Закона за биологичното разнообразие.

Където е приложимо се дават стимули за проекти, подкрепящи развитие в областта на политиката по околна среда и политиката по изменение на климата и ресурсната ефективност. Например, в рамките на **ОПИК** хоризонталният принцип за устойчиво развитие и опазване на околната среда е отразен в Условието за кандидатстване по отделните процедури чрез включването на индикатори от Становището по екологична оценка на министъра на околната среда и водите, като при оценката на проектите се присъждат допълнителни точки, в случаите в които проектът включва дейности за внедряване на нови технологии за подобряване на ресурсната ефективност и ефикасност в производствения процес. От общо 1 187 приключени проекта към 31.12.2018 г., 793 проекта отчитат изпълнение на мерки за повишаване на ресурсната ефективност или 66.8% от подкрепените предприятия.

Принос към принципа на устойчиво развитие имат и проектите, финансирани по **ОПРР**, като всички проекти за инвестиции в сградна инфраструктура задължително включват мерки за енергийна ефективност с цел постигане най-малко на клас „С“ на енергопотребление на сградите, а задължително изискване на етапа на кандидатстване е представянето на обследване за енергийна ефективност (за съществуващи сгради). Същевременно с пряк принос към политиката за устойчиво развитие са и мерките за интегриран градски транспорт и градска среда, както и мерките за енергийна ефективност програмата.

По **ОПДУ** се отчитат дейности за подпомагане на развитието на екологосъобразна администрация, изграждане на по-конкурентоспособна нисковъглеродна икономика, в която ресурсите се използват по ефикасен и устойчив начин и подобряване на условията за бизнес, посредством финансирането на проекти, с които се цели въвеждането на електронно управление и е-правосъдие и електронизация на процеса по възлагане на обществени поръчки. За спазването на хоризонталния принцип за устойчиво развитие по програмата се отчитат дейности за повишаване на ресурсната ефективност и подобряване на условията за бизнес. Процесите по кандидатстване, както и комуникацията и отчитането по одобрените проекти се осъществяват изцяло по електронен път чрез ИСУН. Това елиминира необходимостта от представяне на голям обем документи на хартия между кандидатите/бенефициентите и УО. Всички проекти по програмата, свързани с изграждане на нови/надграждане на съществуващи информационни

системи/портали/платформи, с въвеждане на е-правосъдие, са в изпълнение на целта за развитие на електронни услуги и цялостно подобряване на административното обслужване и ефективно използване на ресурсите.

б)

В издадените от ЦКЗ хоризонтални указания е обхванато и осигуряването на съответствие на всички проекти по програмите, съфинансирани от ЕСИФ, с хоризонталните цели на политиката, заложи в СП. В документа са включени изисквания за гарантиране достъп на хора с увреждания до финансираните по програмите обекти на инфраструктура, продукти и услуги, адресирането на демографските промени и опазване на околната среда, адаптация към изменението на климата и устойчивост при бедствия.

За разработване на Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие, които обхващат периода до 2030 г. е изпълнен проект по ОПДУ. Стратегията е референтен документ, който очертава стратегическата рамка и приоритетни направления за адаптация към изменението на климата, като идентифицира и потвърждава необходимостта от предприемането на конкретни действия за адаптация на национално и секторно равнище. Стратегията се основава на рамковия документ „Анализ и оценка на риска и уязвимостта на секторите в българската икономика от климатичните промени“, приет през месец юни 2014 г.

ЧАСТ II

Информация и оценка за инициативата за младежка заетост (за целите на член 19, параграф 5 от Регламент (ЕС) № 1304/2013 на Европейския парламент и на Съвета

10. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ИНИЦИАТИВАТА ЗА МЛАДЕЖКА ЗАЕТОСТ (ИМЗ) (ЧЛЕН 19, ПАРАГРАФ 5 ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1304/2013)

а) Общо описание на изпълнението на ИМЗ, което включва начина, по който ИМЗ е допринесла за прилагането на гаранцията за младежта, както и конкретни примери за интервенциите, подпомагани в рамките на ИМЗ.

б) Описание на проблемите, възникнали при изпълнението на ИМЗ, и на мерките, предприети за разрешаването на тези проблеми.

в) Оценка на изпълнението на ИМЗ, по-специално по отношение на целите и задачите, както и на приноса за прилагането на гаранцията за младежта.

а)

ИМЗ е един от инструментите за осъществяване на Националния план за изпълнение на Гаранцията за младежта 2014–2020 г. (НПИГМ), чието изпълнение се финансира със средства от държавния бюджет, със средства от ЕСФ (включително посредством ИМЗ) в рамките на изпълнението на ОПРЧР, както и със средства на работодателите. Съгласно този план, дейностите по реинтеграция в образованието на младежи от целевите групи на Гаранцията попадат в сферата на компетентност на МОН, а МТСП е отговорно за всички дейности, свързани с интеграция на младежите до 29-годишна възраст на пазара на труда, тяхното активизиране и включването им във възможности за стаж и обучение. По-конкретно, съгласно НПИГМ, съфинансираните със средства от ИМЗ операции на ОПРЧР са основните мерки, подкрепящи интеграцията на пазара на труда.

Към края на 2018 г., в рамките на ПО 1 на ОПРЧР се изпълняваха 4 операции, съфинансирани по линия на ИМЗ.

В процедурите **“Младежка заетост“** и **„Обучение и заетост за младите хора“** се прилагат традиционни мерки за развитие на работната сила и адаптиране на лицата спрямо изискванията на пазара на труда, а именно: стажуване, обучение на работното място, квалификация и субсидирана заетост.

В рамките на операция **„Нова възможност за младежка заетост“** по процедура **„Младежка заетост“** се предоставя възможност на младежи до 29-годишна възраст за стажуване или обучение по време на работа при работодател, като целта е да се повиши тяхната конкурентоспособност, което да улесни преходът от образование към заетост, а и едновременно с това да се натрупа ценен професионален опит, необходим за заемане на свободни работни места, заявени от работодатели. До края на 2018 г. в схемата са включени в стажуване или обучение общо 17 695 младежи. Сключени са 11 175 договора с 7 506 работодатели на обща стойност 36 954 370.74 евро. След приключване на проекта, все повече младежи запазват заетостта си при същия работодател (59%) или започват работа при друг работодател (8%), т.е. за тях може да се твърди, че са се устроили трайно на пазара на труда. Съществен е и делът на лицата, които са

ангажирани с обучение или други дейности – 15%. Броят на лицата, включени в стажуване или обучение по линия на ИМЗ за целия период на изпълнение на процедурата до края на 2018 г. е 15 292 като 7 773 от тях са на възраст до 24 години. Към настоящия момент постигнатите резултати оправдават вложените средства от гледна точка на тяхната ефективност и ефикасност, като изпълняваните мерки и вложените средства имат синергичен ефект и създават благоприятни възможности както за включените младежи, така и за участващите работодатели.

Целта на проекта **„Обучения и заетост за младите хора”** е интеграция на безработни младежи до 29 г., регистрирани в ДБТ, в заетост при работодател чрез осигуряване на обучения и субсидия за продължителна заетост. През 2018 г. бюджетът на процедурата е увеличен и е обособен компонент II за включване в обучения и заетост на неактивни и безработни младежи с трайни увреждания до 29 г. По Компонент I проектът се реализира на два етапа, като в рамките на първия етап младежите бяха включвани само в директна заетост, без обучение. Към края на 2018 г. по двата етапа на операцията е осигурена директна заетост на 21 149 безработни младежи по линия на ИМЗ (265 младежи от София са включени в операцията с финансиране от ЕСФ). По втория етап на схемата, освен директна заетост, бе предоставена възможност и за обучение с ваучери на безработните младежи, като малко над 2 000 младежи бяха включени в обучения по професионална квалификация или придобиване на ключови компетенции. Броят на лицата, включени в заетост по линия на ИМЗ за Компонент II до края на 2018 г. е 353, като 173 от тях са на възраст до 24 години. В обучение по Компонент II са включени 5 младежи, от тях няма на възраст до 24 г. По отношение на ефикасността на проекта, до края на 2018 г. са отчетени около 58% от финансовия ресурс като с него са постигнати над 92% от целевата стойност на индикатора за изпълнение.

Интервенциите, изпълнявани по процедури **„Готови за работа“** и **„Активни“**, целят активиране на неактивните младежи, чрез прилагане на иновативни модели на работа с целевите групи като се дава възможност на всички младежи, които са извън образование, обучение и заетост, да получават предложение за работа/стаж, след като са напуснали формалното образование или са останали без работа.

По проект **„Готови за работа”** се осъществява стимулиране на активността на младежи до 29 г., които не са нито в образование или обучение, нито в заетост, както и не са регистрирани като безработни лица (неактивни лица). В рамките на проекта се идентифицират неактивните младежи и се активират и мотивират да започнат обучение или работа.

Като част от иновативните подходи, предвидени по проекта за идентифицирането на младежи, са организирани и проведени 60 информационни събития. Данните от административната статистика на АЗ показват, че след провеждането както на тези събития, така и на трудовите борси, е налице увеличаване на броя на активираните лица, вкл. младежи. Организираните по проекта 56 трудови борси са основната част от проведените през периода общо 57 специализирани младежки трудови борси, благодарение на които своята реализация са намерили 5 055 лица. От активаторите по проекта са привлечени за регистрация 7 080 неактивни младежи. От началото на изпълнението на проекта до 31.12.2018 г. по проекта са идентифицирани над 9 хил. неактивни младежи до 29 години. Броят на лицата, включени в проекта до края на 2018 г. е 9 127 като 5 378 от тях са на възраст до 24 г.

Административната статистика на АЗ показва, че младежката безработица в страната значително намалява спрямо 2017 г., което потвърждава приноса на реализираните проекти,

съфинансирани със средства от ИМЗ, за намаляването на безработицата сред младите хора. През 2018 г. 7 243 младежа са включени в обучение, стажуване, обучение на работното място или директна заетост по линия на ИМЗ. За идентифицираните по линия на ИМЗ за 2018 г. 7 420 неактивни младежи се предлагат иновативни методи за активиране и активно включване в пазара на труда.

Към края на 2018 година операция „**Активни**“ бе приключила своето изпълнение. Основна цел на операцията бе активиране и интеграция в заетост на младежи до 29-годишна възраст вкл., които не са нито в образование или обучение, нито в заетост, вкл. не са регистрирани като безработни лица в АЗ. По проектите бяха предоставяни и възможности за включване в обучение, първи/нов шанс за работа, както и придобиването на професионални умения и квалификация или насочване към връщане в образователната система на неактивните младежи.

За периода на изпълнение на проектите по операцията, в различни дейности бяха включени над 4 800 неактивни младежи от цялата страна. Над 70% от всички включени лица приключиха участието си с положителен резултат, като всеки пети при излизането си беше в образование или обучение, бе си намерил работа или бе получил предложение за работа или образование.

б)

За времето на изпълнението на операциите по ИМЗ не са констатирани сериозни проблеми, които да налагат предприемането на корективни мерки. Това се потвърждава и от обстоятелството, че възникна необходимост на няколко пъти да бъде увеличаван бюджетът на някои от операциите, както и тяхната продължителност.

в)

В периода октомври 2018 г. – януари 2019 г., бе извършена оценка на мерките по ИМЗ. Основните резултати са:

Качество на офертите за работа

Като цяло 73.4% от лицата, участвали в програмите, финансирани по ИМЗ са получили оферта за работа при излизането от програмата. От тях 44.2% са получили предложение от работодателя, при когото са били по време на програмата, 13.2% от друг работодател и 16% и от работодателя, при когото са били по време на програмата и от друг работодател.

Най-голям е дялът на лицата, получили предложение за работа, от участниците в схемата „Младежка заетост“ (63,7%), като основната причина за това е по-високото образование и наличието на квалификация на тези лица, което ги прави по-атрактивни за работодателите.

За доброто качество на офертите може да се съди и по това, че младежите са преобладаващо удовлетворени от предоставените им оферти за работа. Доказателство за което е и фактът, че 62.9% от лицата, включени в схема „Обучения и заетост за младите хора“ и 74.8% от лицата,

включени в „Младежка заетост“, работят.

Данните от анкетното проучване показват, че според субективните оценки на участниците в схемите, финансирани по ИМЗ, получените от тях предложения за работа отговарят на критериите им за качествени оферти. Според участниците, офертите съвпадат в много голяма степен с образователното им равнище и квалификацията им и с индивидуалния профил и характеристики на младежите. Над 89% от младежите посочват, че предложението, което са получили, е подходящо за техния професионален опит до момента, а около 80% споделят, че осигурените работни места са били в съответствие с изискванията за безопасни и здравословни условия на труд.

Като известна критика към получените оферти за работа може да се отбележи, че повечето от тях са на нивото на минималните за длъжността осигурителни прагове или малко над тях. Това показва, че по отношение на заплащането, предлаганите от работодателите работни места за младежи остават не особено атрактивни.

Качество на осигуряваните стажове

Удовлетвореността от проведените стажове може да се определи като много висока - 89% са удовлетворени от стажовете/работното място, на което са били в рамките на схемата, 53% са напълно удовлетворени, а 36% - отчасти.

Качеството на стажовете може да бъде оценено и чрез следните критерии:

- Наличие на ясни договорни отношения: 92% от младежите посочват, че са имали сключен договор с работодателя, при който са били в рамките на програмата;
- Наличие на ясен план за стаж и учебно съдържание: 40% от участниците са имали ясно разписани професионални и учебни цели и програма. Само устно определени образователни цели и програма са имали 24%;
- Надлежно признаване на стажа: половината от младежите са получили документ, с който могат да удостоверят пред трети страни участието си в стажа, обучението или заетостта;
- Обезпечаване на стажа с адекватно ръководство и наставничество: 78% от младежите са имали наставник по време на участието си в програмата, като над 73% от тях посочват, че насоките, получавани от наставника, са били полезни за тяхното развитие;
- Получаване на насоки и обратна връзка: две трети от младежите посочват, че са получавали регулярна обратна връзка за работата си;
- Гарантиране на безопасни и здравословни условия на труд и социална защита: младежите изразяват висока удовлетвореност от условията на работа по време на стажа, като смятат, че те са отговаряли на изискванията за здравословни и безопасни условия на труд;
- Придобити знания и умения: от придобитите практически умения по време на участието си в схемата са доволни около 80% от анкетиранията лица;
- Отваряне на нови възможности и кариерни перспективи: 28% от участниците са получили покана за постоянна работа във фирмата, в която са били наети, 11% са си намерили друга работа, макар и несвързана със специалността, други 10% са си намерили работа при друг работодател, 7% са намерили работа по специалността след стажа;
- Характер на извършваните дейности по време на стажа: младежите изразяват силна удовлетвореност от дейностите, които са извършвали в рамките на стажа и от

възможността да работят по специалността, която са завършили.

Силна удовлетвореност се отчита и от характера на извършваните дейности и от възможностите за професионално развитие – съответно 79.4% и 78.8%. Възможностите за постоянна работа или за намиране на работа при друг работодател също са оценени като добри – 79.9% и 69.8%.

Заклучения:

- Неравенство в заплащането и трудовата мобилност - оценката на ефикасността установи, че нивото на заплатите в операциите по ИМЗ е значително по-ниско от средната работна заплата в страната. Установяването на относително ниски разходи за заплати е индикатор за ефикасно изпълнение на програмата;
- Образователни дисбаланси и проблема с качеството на знанията и уменията - българският пазар на труда се характеризира със структурни дефицити за квалифицирана работна сила и незадоволително качество на знанията и уменията на работещите, което ограничава все по осезаемо предлагането на труд.

Препоръки:

- Включване на подходи в дизайна на мерките за определяне на конкурентно ниво на заплащане на младежите, участващи в операциите, което да съответства на реалностите на пазара на труда;
- Във фокуса на политиката на пазара на труда да бъдат оставени мерките, осигуряващи обучение на работното място с възможност за оставане на работа;
- Да бъдат формулирани мерки за активиране на младежи с увреждания, които биха могли да работят при условие, че бъде осигурено адаптиране на работното място; млади майки, които биха могли да бъдат включени в гъвкави форми на заетост;
- Да се подобри функционалността на информационната система на АЗ по отношение на изготвяне на детайлизирани справки за целевите групи/под-групи; изготвяне на извадки (участници в процедури и контролни групи) и включването на изчерпателно наблюдение върху реализацията на пазара на труда на регистрираните безработни младежи;

Изготвяне на регулярни анализи на състоянието, потребностите и поведенческите особености на целевите групи/под-групи, както и текущи междинни нетни оценки на прилаганите подходи на ниво специфицирани под-групи.

ЧАСТ III

Информация и оценка, които следва да бъдат предоставени за политиката на сближаване, когато се използва възможността, предоставена по силата на член 111, параграф 4 от Регламент (ЕС) № 1303/2013, за включване на някои елементи на годишните доклади за изпълнението в доклада за напредъка — следва да се предоставят през 2017 и 2019 г.

11. ДОПЪЛНИТЕЛНА ИНФОРМАЦИЯ И ОЦЕНКА, КОИТО МОГАТ ДА БЪДАТ ДОБАВЕНИ В ЗАВИСИМОСТ ОТ СЪДЪРЖАНИЕТО И ЦЕЛИТЕ НА ОПЕРАТИВНАТА ПРОГРАМА (ЧЛЕН 111, ПАРАГРАФ 4 ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013 — ВКЛЮЧВАТ СЕ, КОГАТО Е НЕОБХОДИМО, С ЦЕЛ ДОПЪЛВАНЕ НА ДРУГИТЕ РАЗДЕЛИ НА ДОКЛАДА ЗА НАПРЕДЪКА)

11.1 Напредък в прилагането на интегрирания подход към териториалното развитие, включително развитието на регионите, засегнати от демографски предизвикателства и неблагоприятни постоянни условия или природни бедствия, устойчивото развитие на градските райони и воденото от общностите местно развитие в рамките на оперативната програма.

--

11.2 Напредък в осъществяването на действия за засилване на капацитета на органите на държавите членки и на бенефициерите за администриране и използване на средствата от фондовете.

--

11.3 Напредък в изпълнението на междурегионални и транснационални действия.

--

11.4 Напредък в изпълнението на мерките, насочени към специфичните нужди на най-силно засегнатите от бедност географски райони или на целевите групи, изложени на най-висок риск от бедност, дискриминация или социално изключване, като се обръща специално внимание на маргинализираните общности, хората с увреждания, дълготрайно безработните и младежите, които не участват в никаква форма на заетост, включително, ако е целесъобразно, използваните финансови ресурси.

--

ЧАСТ IV

Информация и оценка за изпълнението на ИМЗ, в случай че е използвана възможността, предоставена от член 111, параграф 4 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 — да се предоставят през 2019 г.

12. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ИМЗ (ЧЛЕН 19, ПАРАГРАФ 4 ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1304/2013)

а) Описание на основните констатации на оценката, посочена в член 19, параграф 6 от Регламент (ЕС) № 1304/2013, отнасяща се до ефективността, ефикасността и въздействието на съвместно предоставяната подкрепа по линия на ЕСФ и на специално разпределените средства за ИМЗ, включително за изпълнението на гаранцията за младежта.

б) Описание и оценка на качеството на офертите за работа, получени от участниците в ИМЗ, включително лица в неравностойно положение, лица от маргинализирани общности и напускащите образователната система без квалификация.

в) Описание и оценка на напредъка на участниците в ИМЗ по отношение на продължаване на образованието, намиране на устойчиви работни места с достойни условия на труд или участие в някаква форма на чиракуване или качествен стаж.

--

ЧАСТ V

Информация и оценка, които следва да бъдат предоставени за политиката на сближаване, когато се използва възможността, предоставена от член 111, параграф 4 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 (включват се, когато са необходими за допълване на другите раздели на доклада за напредъка) — да се предоставят през 2019 г.

13. ПРИНОС НА ПРОГРАМАТА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СТРАТЕГИЯТА НА СЪЮЗА ЗА ИНТЕЛИГЕНТЕН, УСТОЙЧИВ И ПРИОБЩАВАЩ РАСТЕЖ (ЧЛЕН 50, ПАРАГРАФ 5 ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013)

Информация и оценка за приноса на програмата за изпълнението на стратегията на Съюза за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж.

--

ДОКУМЕНТИ

Заглавие на документа	Вид документ	Дата на документа	Локален референтен номер	Референтен номер на Комисията	Файлове	Дата на изпращане	Изпратено от
-----------------------	--------------	-------------------	--------------------------	-------------------------------	---------	-------------------	--------------

ПОСЛЕДНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ВАЛИДИРАНЕТО

Тежест	Код	Съобщение
Информация		Версията на доклада за напредъка бе валидирана
Внимание	2.8	Общата сума в колона А "Подкрепата, използвана за цели във връзка с изменението на климата в СП" в таблица 1 (2 478 502 518,75) трябва да бъде равна на съответстващата сума в раздел 1.4.5 на споразумението за партньорство (2 488 002 744,00).